

Matyu

¹ Ita, Yesu Keriso deyaairaaalu, deté wale wh̄irapené doirape aseýóló muló beterapó. Abraham-né deale naalené mepaae wh̄i deté fóló, Depit dealepó. Depit-né deale naalené mepaae wh̄i deté fóló, Yesu Keriso dealepó.

² Ai wh̄irapené doirapeta i ape.

Abraham-né Aisak dealepó. Aisak-né Jekop dealepó. Jekop-né ti Judaró ama nomarapetamo dealepó.

³ Judané Peres-ró Seratamo dealepó. Atimaamoné hamata, Tamar-pó. Kale wh̄i Peres-né Hesron dealepó. Hesron-né Ram dealepó.

⁴ Ram-né Aminadab dealepó. Aminadab-né Nason dealepó. Nason-né Salmon dealepó.

⁵ Salmon-né Boas dealepó. Boas-né ama hamata, Rahab-pó. Boas-né Obed dealepó. Obed-né ama hama ti Rut-pó. Obed-né Jesi dealepó.

⁶ Jesiné ti kale t̄eteróló kaae tare doasi topo wh̄i Depit dealepó. Depit-né Solomon dealepó. Solomon-né hamata, Uria-né dokale so wulia betepa, kale doasi topo wh̄i Depit-né dokalepó.

⁷ Solomon-né Rehoboam dealepó. Rehoboam-né Abaija dealepó. Abaijané Asa dealepó.

⁸ Asané Jehosapat dealepó. Jehosapat-né Joram dealepó. Joram-né Usia dealepó.

⁹ Usiané Jotam dealepó. Jotam-né Ahas dealepó. Ahas-né Hesehia dealepó.

- 10 Hese kiané Manase dealepó. Manasené Amon dealepó. Amon-né Josaia dealepó.
- 11 Josaiané Jekoniaró ama nomarapetamo dealepó. Ai whırapeta, kale Israel fake so whı bóe whırapené Babilon hae kwiapaae wae sóró faaitere alimó dealepó.
- 12 Atéro, atima u Babilon hae kwiapaae wae sóró fele sisópaae
Jekoniané Sealtiel dealepó. Sealtiel-né Serubabel dealepó.
- 13 Serubabel-né Abiud dealepó. Abiud-né Eliakim dealepó. Eliakim-né Asor dealepó.
- 14 Asor-né Sadok dealepó. Sadok-né Akim dealepó. Akim-né Eliud dealepó.
- 15 Eliud-né Eliasar dealepó. Eliasar-né Matan dealepó. Matan-né Jekop dealepó.
- 16 Jekop-né Maria dokale whı Josep dealepó. Mariané ti Yesu dealepó. Ai sekéta, so whı feané Kerisopó du betere whıpó.
- 17 Atéro, i doi mole whırape deté wale whı Abraham-mó kaae sóró bitiré wóló, Depit betale alimó sókó wale whırapené doirape fea touróturaalu, 14 whırapepó. Téro, Depit betale alimó kaae sóró bitiré wóló, kale bóe whırapené atima u Babilon hae kwiapaae wae sóró bitiré fele alimó sókó wale whırapené doirape fea touróturaalu, 14 whırapepó. Téro, u kale Babilon hae kwiapaae wae sóró fele alimó kaae sóró bitiré wóló, Kótóné so whı teteróló kaae tanópóló, sóró beteró betere whı Keriso betale alimó sókó wale whırapené doirape fea touróturaalu, 14 whırapepó.

Yesu Keriso deale fo
(Luk 2:1-7)

¹⁸ Yesu Keriso etéro dealepó. Ama hama Maria ą dokaai tukóló betero betere whı Josep-tamo kuni hąle betepatei, Deı Kepe Wisiné naale eró betepa kelalepó.

¹⁹ Atépa, kale so dokaai yale whı Josep ą me dowi alakélé ini, mo donoi whı wisinaale betereleiné so whı feané erateremó, kale so ą hale yaqósó, kikiti tokó daalaai kisipa mualepó.

²⁰ Atei kisipa mutu betepa, nokenarótei Talené *ensel*-né Josep-paae duraalu, “Depit-né deté wale whiné naalema Josep-ó, Mariané ai ere naaleta, kale Deı Kepe Wisinétei eró betepa ya haleni, naao sopa dokaai dapesó fae.

²¹ Ama ai ere naale detepata, ti so whı feané du betere dowi alamó saaire kwia tokóló kemeróló tao saalopóló, ama doi Yesu mulae,” yalepó.

²² Ai alarape feata, hąle kaayóló ini, Talené fo eratere kóló whiné mo taketi aseýóló muló betere fo dokonóturaalu, yalepó.

²³ Ai fo i ape.

“Betą so seimale whı metamo kunipatei, naale yaalopó.

Ai naale deyóló betepa so whı feané ą kilituraalu, ita Emanuel-pó yaalo ai ape,” erapó. Ai fo bete feteyóló Kótó dątamo betepapó.

²⁴ Atéro, kale whı Josep ą turukó horóló, Talené *ensel*-né nokenaró ąpaae yae yale alatóro sya fóló, kale so Maria dokaai ama bepaae dape salepó.

²⁵ Téyaleteti, ama somatamo kotere ala ini, hąle bitiré fóló kale so naale detepa, Josep-né ai

naalené doi Yesu mulalepó. Atéyale k̄lipaae ti atimaamo kwęalepó.

2

Suka hoterepaae betere wh̄rapené Yesu deóló betere kelale fo

¹⁻² Judia hae kwiamó t̄ene Betelehem be huluamó, Yesu deyale k̄lipaae etéyalepó. Jerusalem bemó Herot ą doasi topo wh̄i betale sukamó, kale h̄orené dere ala bete kisipare wh̄irape atima suka hotereró wóló, ai be huluamó betó mole so wh̄ipaae woseturaalu, “Kale Juda fake so wh̄i t̄eteróló kaae tawaaire topo wh̄i-a, momó deyóló betere? Ti noatepae, ą suka hotereró bitu, ą deyóló betereitei kisipa ȳpóló, ó s̄amó daale h̄ore ą yó tapa kolóló, ą aomó bitu ama doi hale sóró horaai ą i wale ape,” yalepó.

³ Tétepa, doasi topo wh̄i Herot-né ai fo woseturaalu, ama kisipa feléni, ą doasi wh̄aaliatu betalepó. Atétepa, kale Jerusalem be huluamó betó mole so wh̄ikélé ama mutere kisipa kaaetóro mutu betalepó.

⁴ Kale doasi topo wh̄i Herot-né so wh̄imó Talepaae momaratere topo wh̄iraperó Moses-né yóló muló betere fo yó matere wh̄irapetamopaae ape yóló woseturaalu, “Kótóné so wh̄i fea t̄eteróló kaae tan̄póló, sóró betero betere doasi topo wh̄i Keriso-a, mé bemó deyaalopóló asemó yóló muló betere?” yalepó.

⁵ Ti fo depa, atimané tokó mótu duraalu, Judia hae kwiamó t̄ene Betelehem be huluamó

deyaalopóló, mo taketi Kótóné ama kóló whjné aseyóló muló betere fo i ape.

⁶ “Juda haemó tene Betelehem be huluamó betó mole so whj diaaḡ kispáné-a, Juda fake so whj teteróló kaae tare topo whjrape kuamó, ḡakó doi munipó fo du bitu de? Meipó.

Kótóné so whj teteróló kaae tawaaire topo whj betá ḡi tuamótei, sókó waalo ai ape.

Ai sekéné amata, *sipsip* hupurape teteróló kaae taru dere kaae, yḡlo Israel fake so whj teteróló kaae tawaalopó erapó,” yalepó.

⁷ Téró, Herot-né kale hḡrené dere ala bete kolóló kispape whjrapepaae ape, fo kikiti yó faralepó. Atéro kale whjrape wapa, atimasisi bitu duraalu, “Diaaḡ kelalepó dere hḡre-a, noa sukamó kelaleé?” yóló wosetepa, atimané aḡpaae mo i be ḡemótóróti kelalepóló, yalepó.

⁸ Ama atima Betelehem be huluapaae doton-aa i duraalu, “Kale naale momó sóró beteréro ke-laasepóló, mo wisiyóló kekḡe. Atéro kekenalemó, sóró betere tiki keletepa, ti mo hapale tétitóró ḡpaae ene ape. Ti ḡkélé ḡ aḡmó sinóló bitu, ama doi hale sóró horaairaalu, fenérapó,” yalepó.

⁹ Atéro, kale doasi topo whj Herot-né atimapaae yae yale fotóro wosóló, atima faai wale tikipaae furaalu, atima take suka hotereró bitu kelale hḡretóro ó samó ḡale fu betepa kelalepó. Atétepa, atimakélé ai hḡre foletai kelené kaae sóró felemó, kale naale deyóló betere tikimótóro keḡyóló daane felepó.

¹⁰ Ai hḡrené dere ala kilituraalu, atimakélé mo doasi hḡkesené sinalepó.

¹¹ Atima ai bemó sókó felemó, kale naaleró hama Mariatamo betepa kólóló, atima bukutiri teyaró bitu, Doa Tale-ó yóló, ą hale sóró horalepó. Atéró, atimané kale naalemó ąale melaairaaalu sóró wale wisi wisi ąlarape *kold kapakélé*, si keletómó bilitepa, felé ąalaa wale ąlakélé, *mur wel* wẹikélé, teyóló melalepó.

¹² Tale Kótóné kale whırapepaae nokenaró atimané hae kwiapaae momó fesaae furaalu, Herot betereró faąse yale fo kisiparu, Herot betere tıró feni kae tımó felepó.

Josep-ró Mariatamoné Yesu Isip hae kwiapaae dapesó fele fo

¹³ Atéró, atima fi sisópaae Talené *ensel* Josep noke firepaae wóló, nokenarótei duraalu, “Herot-né ai naale daairaaalu keąaló ai ape. Térapa, yało yąpaae ape dere alimó waasepóló, ya turukó holóló ai naaleró hamatamo dape sóró u Isip hae kwiapaae botokó fae,” yalepó.

¹⁴ Ai fo woseturaalu, kale whı ą mo dikitamotei turukó holóló, kale naaleró hamatamo dapesó u Isip hae kwiapaae faairaaalu, felepó.

¹⁵ Atéró, kale whı Herot sukı tikimó waairaaalu, atimaamo u Isip hae kwiamó bitiré felepó. Mo take Talené ama ąóló whıné aseýóló muló betere foné duraalu,

“Yało naale u Isip hae kwiamó betepa, ai hae kwia taaróló ape,” yalepó.

Ai fo dokonóturaalu, motóro yalepó.

¹⁶ Kale topo whı Herot-né ama yaaire ala kikiti hiróló kale ąorené dere ala kisipare whırape dilikąletei, atimané kilirapóló ą mo doakale fopaae

bualepó. Tétu, ama diki tare wh̄irapepaae yóló mulótu duraalu, Betelehem be huluaró ai hae kwiamó t̄ mole ipu betamomó mióti teó sóró betó mole naalerapemó kaae sóró dilé fóló, ba fo tamo kemeyóló betó mole naalerapekélé mo fea dóló kemerae yóló dot̄yalepó. Ti aita h̄ale meipó. Kale h̄orené dere ala bete kisipare wh̄irapepaae wosetepa, atimané ̄apaae yó melale be d̄ tué muluraalu, atéro dóló kemerae yóló dot̄yalepó.

¹⁷ Ti aita h̄ale tūamó kaayóló inipó. Kótóné ama kóló wh̄i Jeremaiané i fo aseýóló muló beterapó.

¹⁸ “Rama bemó betere so Resel-né dekené suk̄i moló doasi du betepa, mepaae so wh̄iné ̄a kisipa felératere fo yalemó, mo wosenipó.

Ti noatepae, ama naale senaale fea sisiraae feleteinépó.”

Ti ai naalerape dele alata, kale yóló muló betere fo mo dokonóturaalu yalepó.

Nasaret be huluapaae momó fesaae fele fo

¹⁹ Téró etéyalepó. Kale doasi topo wh̄i Herot suk̄itikimó, kale wh̄i Josep Isip hae kwiamó betepa, nokenaró Talené *ensel*-né duraalu, “Josep-ó, ai kale naale daairaalu du betale wh̄irapeta, ai suk̄ale ape.

²⁰ Térapa, ȳa turukó horóló, ai naaleró hamatamo dape sóró u Israel hae kwiapaae tokó fae,” yalepó.

²¹ Tétepa, Josep ̄a turukó horóló, kale naaleró hamatamo dapesó Israel hae kwiapaae felepó.

²² Atéro Josep ̄a Judia hae kwiapaae bit̄i faai yalet̄ei, ai hae kwia kale doasi topo wh̄i Herot

betale sirimó, naalema Akelausiné teteróló kaae tarapó dere fo wosóló, witepa taaralepó. Talené apaae nokenaró Judia hae kwiapaae bitì faose yale fo kisipa iruraalu, Kaleli hae kwiamó tene Nasaret be huluapaae tokó felepó.

²³ Atéro feleteita, mo taketi Kótóné ama kóló whirapené asemó duraalu,
 “So whi feané a Nasaret be hulua whikópó yaalo ai ape,”
 ere fo mo dokonóturaalu, atima Nasaret be hulua-paae tokó felepó.

3

*Jon-né Yesu waaire tų alerótu betale fo
 (Mak 1:2-8, Luk 3:1-18, Jon 1:19-28)*

¹⁻² Atéro bitiré wóló etéyalepó. Kale wẹi tópuratere whikó Jon a Judia hae kwia tuamó so whikélé bitini, hale kópu kaae fi tikimó sókó wóló beterepó. A aimó betepa, mepaae a beterepaae wuatere so whipaae Kótóné fo wisi yó mótu duraalu, “Tale Kótóné ama hepen bemó teteróló kaae tare ala mió mo felekemó walapa, diané du betere dowi ala taaróló, kisipa tiki feteyóló betae,” du betalepó.

³ Ti ata, me kae mei, mo take Kótóné ama kóló whi Aisaiané waalopóló, bope du betale whipó. Aisaiané ama aseýóló muló betere fo i ape.

“So whi bitini hale kópu kaae fi tikimó, beta whi wóló daalu, fo fakeýóló duraalu,

‘Tale waaire tų donoróló aleyae,’ ” erapó.

⁴ Jon-né ama derótua yale kutita, *kamel* hupu nikiné aleyale kuti derótua yóo, ama sua yale

tokélé hupu sekaené aleale to sua yóo, yalepó. Ama nukua yale ɔlakélé meke weĩró ero nusu-tamo maaté nukua yalepó.

⁵ Jerusalem be hulua taaróló wua yale so whĩkélé, Judia hae kwiamó betó mole so whĩkélé, kale Jordan weĩ felekemó betó mole so whĩkélé, mo fea ą beterepaae wua yalepó.

⁶ Atimané dowi ala fea haķeamó yó mótua depa, Jon-né atima Jordan fole weĩmó tópurótua yalepó.

⁷ Téyaletei, Farisi whĩraperó Sadyusi whĩrapetamo so whĩ weĩ tópurótu betere tikipaae wua depa, ama atimapaae duraalu, “Dią dowi wuli kaae so whĩ dilikitu betere whĩrape-ó, Kótóné diątamo fopaae buturaalu kwia melaᵗsóró, botokó fae fo né yaleé?

⁸ Diaaᵗ ai du betere dowi ala taaróló, motóró kisipa feteyóló wapa, ti diaaᵗ du betere alakélé mo kisipa tiki fetere whĩné dere ala kaaetóró yae.

⁹ Diąta, Abraham-né deté wale naale senaale bettereiné diąpaae me ala eraalomeipóló kisipa muaᵗsé. Yaᵗo diąpaae mo i dere ape. I muó mole kaporapetei, Kótóné ama mo sũmó Abraham-né naale senaale aleyóló beteranérapó.

¹⁰ Mepaae nirapetamo naaire du wisi olenitepa, ti diyóló si duku betere dolopaae taae deraalopó. Atéyaairaaalu, kutó talené ai ni baalemó kaᵗwei ai bukó tare ape.

¹¹ Yaᵗo dią weĩ tópurótu bettereita, diaaᵗ dere dowi ala taaróló, kisipa feteyóló wópóló tópurótu beteraᵗó. Tétu betepatei, yaᵗo kiᵗlipaae waaire whĩ betąta ę kaae meipó. ą mo doasi fotokᵗ bole whĩ betepa, ę naale belekaᵗamale kaae, ą aᵗmó beter-

apó. Ẹ atei kaae doasi fotokọ bole whi bitu, dia wei tópuróturaalu, ti kale Deji Kepe Wisiró sitamoné tópuraaopó.

¹² Ama naasené ti kale *whit* o fumi beséné só fópóló, kọayóló taae fótua dere ekepé fake tarapó. Kale *whit* duné fumirape ama fuóló taae faróló, mo *whit* ke maaté ti mulótua dere be dolopaae mulaalopó. Atéró fumirapeta, ti sukókélé feni hẹle dótóró tare si dolopaae fesekeké deraalo ai ape,” yalepó.

Yesu wei tópurale fo

(Mak 1:9-11, Luk 3:21-22)

¹³ Téro, Yesu ẹ Jordan weimó Jon-né wei tópurópóló, Kaleli hae kwia taaróló, Jon beterepaae walepó.

¹⁴ Tétepa, Jon-né Yesupaae ya wei tópuraa meipóló seséyóló duraalu, “Naaọ ẹpaae ya wei tópuraae dere-a, ẹ whi wisi betepa ya tópuraró de? Naaotei ẹ wei tópuraa sepólópo,” yalepó.

¹⁵ Ai fo depa, Yesuné ẹpaae duraalu, “Aita mo deretei, mió ẹamoné i dere alané Talené ama so whi donoraaitere ala mo dokonópólópa, naao ẹ wei tópuraae,” depa, Jon-né wisirapóló ẹ wei tópuralepó.

¹⁶ Atéró, Yesu ẹ wei tópuóló tétitóró hae taopaae taae hotepa kelalemó, ó hepen be tu tukwe fóló, Kótóné Deji Kepe Wisi ba hẹkósere kaae, ama tikimó bitẹ dorowalepó.

¹⁷ Atéró, ó hepen bemó fo tekerótu duraalu, “Ẹta, yaọ yaala sókó fóló mo hosaa mole Naale ai ape. Ama dere ala fea yaọ kilitu, ẹ mo doasi hẹkesené sinitu beteropó,” yalepó.

4

*Yesu dée nópóló Satan-né sụ sale ala
(Mak 1:12-13, Luk 4:1-13)*

¹ Téro etéyalepó. Satan-né Yesu ả sụ sóró dée nalópóló, so whịkélé bitini kópu k̄aae fi tikipaae D̄ei Kepe wisinétei ảlisóró felepó.

² ả aimó be d̄etereró dikiteretamo whị siki tamo bitu, ảla mo sawakélé néni wote siri h̄ale betaletikimó, ả mo wotené sinalepó.

³ Atéro betepa, dowi ala yópóló sụ sóró dée nalatere sek̄é wóló ảpaae duraalu, “Ȳatamo Kótóné Naalemapata, ti i kanerapepaae *bred* o alée fae yae,” yalepó.

⁴ Ai fo depa, Yesuné ảpaae tokó mótu duraalu, “I fo aseýóló muló beterapó.

‘Whị betere beteta, mo ảla nokoletiné maaté bitini,

Kótóné ama dere fo fea woseturaalu bitiré fenérapó,’ ” yalepó.

⁵ Téro, kale dowi Satan-né Yesu ả Kótóné mo kae t̄enó betere doasi be huluapaae dapesó fóló, aimó t̄ene momatere be mo ó hulua tómó daalalepó.

⁶ Atéro daaróló ảpaae duraalu, “Ȳatamo Kótóné Naalemapata, ti naaotei ȳa haepaae t̄uwó derepaae. Ti i fo aseýóló muló beterapó.

‘Ȳa a haepaae muni durupuraalu, kaponé kotóo sóró doalé yaqsóró,

Kótóné ama *ensel*-rapené naase tómó muni dorowópóló, ȳa tao sae yaalopó,’ ” yalepó.

⁷ Ai fo depa, Yesuné ảpaae tokó mótu duraalu, “Ti i fokélé aseýóló muló beterapó.

‘Betą wh̄inėkéle ą tẹteróló kaae tare Tale Kótóné noa alakó déró k̄aae kelaai dapóló s̄u saq̄se,’ erapó,” yalepó.

⁸⁻⁹ Atéró kale dere kaae, momó dowi Satan-né ą mo doasi sokore hasi fosópaae dapesó holóló, i hae kwia feamó kae kae doasi wh̄irapené tẹteróló kaae tare alaraperó ai ala tuamó mole mepaae doasi wisi wisi alarapetamo yó mótu duraalu, “Yalo i dere fotamo naao mo betą wosóló, yą ę aqmó bukutiri tearó bitu, doa wh̄i-ó yóló ępaae moma depa, ti ai ọla ọla fea naao tẹteróló kaae tanópóló, yalo yapaae melaalopó,” yalepó.

¹⁰ Ti fo depa, Yesuné ąpaae duraalu, “Satan-ó, yą ę taaróló fae. Ti i aseýóló muló betere fo wosae. ‘Naao Tale Kótópaae betą doasi-ó, yóló ą aqmó bitu, ama alatóró erótu betae,’ ” yalepó.

¹¹ Atétepa, kale dowi Satan-né Yesu taaróló fole-tamo, Kótóné ama *ensel*-rape wóló, ą tao salepó.

*Yesuné fo yó melaai kaae sale fo
(Mak 1:14-15, Luk 4:14-15)*

¹² Atéró Jon *dipula* beteralepó dere fo Yesuné ama wosóló, ą Kaleli hae kwiapaae momó fe-saayóló felepó.

¹³ Atéró ą betere Nasaret be hulua taaróló, Kaleli w̄ei k̄ela felekemó t̄ene Kapeneam be huluapaae tokó fóló betalepó. Ai be huluata, Sepulun hae kwiaró Naptali hae kwiatamo tuamó t̄enapó.

¹⁴ Atéyaleteita, Kótóné ama k̄oló wh̄i Aisaiané yóló muló betere fo dokonóturaalu yalepó.

¹⁵ Ai fo i ape.

“Sepulun fakeró Naptali faketamoné hae tikita, u kale Jordan fole w̄eiró Kaleli w̄ei k̄elatamo

molepaae eróló erapó. Ai hae tikita, Sepulun fakeró Naptali faketaimoné haetei, Juda meire fake tokó fóló, atimané hae aleróló betó molepó.

16 Ai hae tikimó betó mole so whi atima diliki dolomó beteretei, mió mo doasi de wisi-naale kolóló betó mulapó. Mepaae so whita, sinitere alané dilikiró betepatei, mo dei suka sókó huturaalu deró betepa, ai de tuamó betó mulapó,” fo aseýóló muló beterapó.

17 Atéyale sukamó kaae sóró, Yesuné ama fo so whi feapaae hakeamó yó mótu duraalu, “Kótóné hepen bemó tetéroló kaae tare ala mió mo felekemó ai walapa, diaaḡ dowi ala taaróló kisipa tiki feteyae,” yalepó.

*Yesuné yó matere whirape kaae sóró saletei
(Mak 1:16-20, Luk 5:1-11)*

18 Atéroló, Yesu ḡ kale Kaleli wei kela fóku seseḡ durupu bitu kelalemó, Saimon doi mupatei, Pitapó du betere whiró ama noma Andrutamo hakeke wa wei kulu tuapaae derótu beterepó. Ti atimaamota, ya siré kotere whi tamopó.

19 Tétu betepa, Yesuné atimaamopaae duraalu, “Diaamo ai ya su dere kaae, so whi atéroló siré kweyaasepóló, da fea betamó kuturaalu, yaḡo diaamopaae yó melaalopa ḡ sya ape,” yalepó.

20 Ai fo depa, atimaamoné hakeke warape mulópóló taaróló, mo hapale tétitóroló ḡ sya felepó.

21-22 Atéroló ḡ tumó fu betalemó, me whiró nomatamokélé daapa kelalepó. Ai whi tamota,

Sebediné naalema Jems-ró Jon-tamopó. Atimaamoné alimakélé atima fea wẹi nukumó bituraalu, atimané hẹleke warape tukó faletei, wisi wisiyóló numutu betepa kelalepó. Atétu betepa, Yesuné atimaamopaae duraalu, “Diaamokélé ẹ sya ape,” depa, kale whị tamo mo hapale tétitóró turukó holóló, atimaamoné wẹi nukukélé, alimakélé betepatei taaróló, ẹ sya felepó.

*Yesuné kisi daae mole so whị wisirale fo
(Luk 6:17-19)*

²³ Atéró, Yesu ẹ ai Kaleli hae kwia tuamó kuturaalu, Kótóné tẹteróló kaae tare aomó mole kisi fo wisi so whị feané wosópóló, atimané fo wosetere be dokọ yó maté kweyalepó. Atéturaalu, ai so whị kuamó dowi hepo daae mole so whịró mepaae tiki momaare so whịtamokélé wisiraté kutu betalepó.

²⁴ Ama so whị fea atéró wisirótu beterapó deté kotere fo Siria hae kwiamó betó mole so whịné woseturaalu, kae kae dowi kisi daale so whịkélé, doasi dele su betere so whịkélé, dowi kepe tepeyóló betó mole so whịkélé, mepaae kae kae kisiné kele olopa olopa yóló sinaaitu betere so whịkélé, mepaae momaayóló betere so whịkélé, mo fea ẹ beterepaae dapesó wua depa, ama wisirótua yalepó.

²⁵ Atéró, kale Kaleli hae kwia taaróló wale so whịkélé, Dekapolis hae kwia taaróló wale so whịkélé, Jerusalem be hulua taaróló wale so whịkélé, Judia hae kwiaró, Jordan wẹi fóku uté tẹró betó mole so fea ẹ beterepaae wóló, ama dere ala kelaai dapóló Yesutamo touyóló kutu betalepó.

5

Du sokoremó Yesuné so wh̄ipaae yó mótu betale fo

(Luk 6:20-23)

¹⁻² Téró Yesuné kelalemó, so wh̄i mo hāle ọla kaae wóló touró betepa, ą sokore du āppaae holóló beterepó. Atéró beteremó, ama yó matere wh̄irape ą beterepaae walepó. Atéró wóló betó mupa, ama atimapaee yó mótu duraalu,

³ “Mepaae so wh̄i dené yālo kepe bete tuamó me wisi alakélé muni, mo yāyārapó du betepa, ti Kótóné wisiró beterapóló hāiné sukutu betae.

Ti noatepa meipó. Ai so wh̄ita, Kótóné hepen bemó t̄eteróló kaae tare ala sóró ai tare ape.

⁴ Mepaae atima dekené sukutu wole du betere so wh̄ita, Kótóné wisiró beterapóló hāiné sukutu betae.

Ti noatepa meipó. Mió dekené sukóló wole du betereitei, take Kótóné atima tué tiki feléraalo ai ape.

⁵ Mepaae naame yóló mo dua betere so wh̄i ti Kótóné wisiró beterapóló, hāiné sinitu betae.

Ti noatepa meipó. Kótóné hae tiki mo turó atimamó matepa saalopó.

⁶ Mepaae so wh̄i de woteró w̄ei nokoletamo du dere kaae, Kótóné mo donoi ala wisi eraairaalu ekele du betepa, ti Kótóné wisiró beterapóló hāiné sukutu betae.

Ti noatepae, atétere so wh̄ipaaeta Talené ama donoi ala mo ti s̄uraalo ai ape.

- 7 Mepaae so whi denétamo mené apaae me dowi ala eratepa me ɔla meipóló haɓe kemeróo, me whi sekei ala tuámó betepa kɔlené sukutu tao sóo du betepa,
 ti atétere so whi Kótóné kɔlené sukutu tao sóró, atimané dowi alakélé ama kemeróo betepa, haɓiné sukutu beteroóló yae.
- 8 Mepaae so whi atimané hosaa tuámó me alatamo hosekényi, mo wisi alatóro erótu betepa, ti haɓiné sukutu betae.
 Ti noatepae, atétere so whiné ti Kótó mo ke-laalopó.
- 9 Hɔle sere ala ó bóe dele ala taalae yóló, filitere so whita ti Kótóné wisiró beteroóló haɓiné sukutu betae.
 Ti noatepae, atétere so whi kilituraalu, ita Kótóné ama naale senaale beteroóló yaalo ai ape.
- 10 Mepaae so whitamó Kótóné mo donoi alamaaté erótu beteroómó, kae kae sekei alané só derótu betepa, ti Kótóné wisiró beteroóló haɓiné sukutu betae.
 Ti atétere so whiné Kótóné hepen bemó teteroóló kaae tare ala sóró ai tare ape.
- 11 Diɔ yaɓo ala erótu beteroómó, mepaae so whiné diɔpaae kae kae sekei ala eratepa, ó so whi feané keletómó kapala fo yóló faletepa, ó kae kae eratere fo yóló diɔ só deratepakélé, Kótóné wisiró beteroóló haɓiné sukutu betae.
- 12 Ti noatepa meipó. Take Kótóné ama kóló whirapepaaekélé mió diɔpaae ai erótu betere sekei ala kaae, erótu bitipakalepó.

Atérapa ó hepen bemó mole doasi dupu saaireteimó, mo kée yóló hajiné sukutu betae,”

Keriso so whị i haemó kóró dẹtamo kaae beter-apóló yale fo

(Mak 9:50, Luk 14:34-35)

¹³ “Diàta, i haemó betó mole so whịtamo kó felé kaae yóló ai betere ape. Téretei, kóné felé keme-tepa, ti momó kae netéro felé bulaaloé? Mo meipó. Atéro felé initere kó me ala enénipó. Atétere kó taae faróló hae tikimó beseké yóló mupa, so whịné tẹiya tẹiya yaalo ai ape.

¹⁴ Diàta, i haemó betó mole so whịtamo mo dẹ kaae beterapó. Doasi sokore hae du tómó mo hakeamó tẹ mole be hulua bóe whịné kelaqsóró, me ọlané kinanénipó.

¹⁵ Atére kaae, mepaae whịné *lamp* sà dẹróló doasi ni fake aomó kinóló mulótimipó. Tì noa yopóló meipó. Be tuamó betó mole so whị fea dẹmó beterópóló kisipa mutu, sà dẹróló mulatere ni fake tómótóró hakeamó mulótua dapó.

¹⁶ Atétu dere kaae, dià tuamó ere dẹ so whị feané kolópóló, hakeamó dẹró betae. Atépa, so whịné kilituraalu, ó hepen bemó betere diaaọ Ayané doi sóró horótu beterópóló, wisi ala hakeamó erótu betae.”

Kótóné tukóló muló betere foné erae ere ala dokonale fo

¹⁷ “Ẹ waleteita, Moses-né yóló muló betere foró Kótóné ama kọlọ whịrapené yó melale fotamo tokóló aluraai wénitei, ai ašemó yóló muló betere fo dokonaairaalu wóló i betere ape.

18 Yalo diɔpaae mo i dere ape. Ó sɔró i haetamo kemeyaaí teópa, Moses-né yóló muló betere fo kwia mo sawakélé aluyaalomeipó. Atéyaalopóló muló betere fo fea haşókó feni, dokonóló motóróti eraalo ai ape.

19 Whi me dené i aseýóló muló betere fo mo sawakéletamo tikitepa, ó me whiɔpaaekélé ai ala tukóló yae yóló yó matepa, ti atétere so whi Kótóné tɛtéróló kaae tare hepen be tuamó doikélé mo muaalomeipó. Téyaalotei, mepaae so whi dené kale yae yóló muló betere fo wosóló eróo, mepaae so whiɔpaaekélé i fo sya fóló erae yóló yó melóo, du betere so whiɔta, hepen bemó Kótóné tɛtéróló kaae tare aomó doasi doi muaalo ai ape.

20 Yalo diɔpaae mo i dere ape. Diɔné dere mo donoi ala wisinaalené kale Moses-né asemmó ere fo yó mótu betere whiɔraperó, Farisi whiɔrapetamoné du betere donoi ala tɛtéró bitinipa, ti ó hepen bemó betere Kótóné tɛtéróló kaae tare aomó mo sókókélé faalomeipó.”

Dei tué muóló fopaae buturaalu whi daqse yale fo

(Luk 12:57-59)

21 “Mo take diaaɔ noutererapepaae yóló mulale fo i ape. Me whi mo ti dóló sukunaqse. Atétepa, ti ai whi ɔ kwia moleteiné taleyóló só deraalo ai ape.

22 Atépatei, yalo diɔpaae dere fo i ape. Whi me dené ama no hamomatamo me bete munipatei, haɔe fopaae depa, ti atétere whi ɔ kwia moleteiné taleyóló só deraalopó. Atétere kaae, whi me dené me whi hamoma eratere fo depa, ti atétere whi fo taletere whiɔrape beterepaae dapesó faalopó.

Téyaalotei, whi me dené ama no hamomapaape du-raalu, ya topo doyóló kisipa tikikélé okokoi-ó depa, ti atétere so whi doasi kwia moleteiné mo hãle dótóró tare dowi sipaae faai ai du betere ape.

²³⁻²⁴ Térapa, naao me ɔla Kótópaae hãle melaai dapóló, kale momatere tikipaae sóró fenalemótamo, naao noné yaŕtamo sekerapó depa, ti Kótópaae hãle melaaire ɔla melaaitei folosóró, naao notamo mole sekepi teraayóló wisirae. Atéro nalo ti naao hãle melaaire ɔla Kótópaae melae.

²⁵ Whi me dené yaŕtamo fo tokótamo yaai ya dapesó fupa, ti diaamo tu tuamó furaalutei a kisipa wisi mulóló, hapale donora. Até initepa, ti ya taletere whi beterepaae dapesó fóló, fo tokótamo yóló, ai whinémo *dipula* be tetéróló kaae tare whirapené doasi topo whiné naase tuamó mulaalopó. Ai whiné amamo ya *dipula* beteraqsóró kisipa mutu dapó.

²⁶ Yalo diapaae mo i dere ape. Ya *dipula* betereitei sokópóló, dale mulale kwia belekamale sonaai *monikélé* mo turó kemeróló menitepa, ti ya *dipula* hãle bitiré fóló, kemeróló duputere sukamó sokaalo ai ape. Meitepa, ti ya *dipula* hãle betó tawaalopó.”

Nópu naqse yale fo

²⁷ “I dere fota, diaaq taketi woseté wou betere-apó. ‘So ó whi nópu naqse,’ erapó.

²⁸ Ai fo eplatei, yalo diapaae mo i dere ape. Whi me denétamo me so kelené kolóló kisipa tikiné au nukupa, ti atétere whiné ama hosaa tuamó nópu mo ai nale ape.

29 Naao turu kelenétamo ya dowi ala yópóló dée nalatepa, ti atétere kele sokóló taae falae. Ti noatepae, naao tiki turó dowi si duku beterepaae faqsóró, ya atéró dée nalatere tiki kwia tukóló taae faróló, wisi tikipaae fupa mo wisirapó.

30 Naao turu naasenétamo ya dowi ala yópóló dée nalatepa, ti ai naase tukóló taae falatepa mo wisirapó. Ti noatepae, ya dée nalatere naase tukóló taae farénitepa, naao tiki turó dowi si duku beterepaae faqsóró dapó.”

Whiné so tokó fateremó yale fo

(Mat 19:9, Mak 10:11-12, Luk 16:18)

31 “Upulé i fo aséyóló muló betereitei diaaḡ ai tuére ape. ‘Whi me dené ama sotamo tokó falaai depa, ti tokó fatere asé sóró fópóló sopaae melae,’ erapó.

32 Ai fota mo epatei, yaḡo diḡpaae i dere ape. Whi me dené ama so me whitamó nópu nénipatei haḡe tokó fatepa, ti soma amatei nópu nalatapó. Atéro tokó fatere so me whinémo dokotepa, ti ai whi akélé nópu nukulapó.”

Talené doi yóló malo yaḡse yale fo

33 Yesuné atimapaae duraalu, “Take bitiré wale so whipaae yóló mulale fo me i ape. ‘Naao Talepaae i ala mo yaalopóló, malo yale fo tikini, motóro éro tawae,’ erapó.

34 Tépatei, yaḡo diḡpaae mo dirii fo i dapa wosae. Malo dere alakélé momókó yaḡse. Naao dere fo diriróturaalu, hepen be doi yóló malo momókó yaḡse. Ti noatepae, ó hepen beta, fea ala fea teteróló kaae tare Kótó betere tikipó.

³⁵ Ó diaaḡ dere fo diriróturaalu, i haekélé doi yóló malo momókó yaḡse. Ti i haeta, Kótóné ama hó dée daaló betere tiki ai ape. Jerusalem be huluwa doi yólókélé momókó malo yaḡse. Ti noatepae, ai be huluata, fea ala fea tẹteróló kaae tare doasi topo whị betere tikipó.

³⁶ Diaaḡ dere fo diriróturaalu, naase horóló kutiri teketere alakélé momókó yaḡse. Ti noatepae, naao topo niki mo betakélé de niki ó diliki niki biliranénipó.

³⁷ Diḡané me ala mo ipa, ti épó yalepótóró yae. Inipa, ti mo inipótóró yae. Naao ai dere fo mopó yópóló, mepaae kae kae hoko fotamo touróló dereteita, ti dowi Satan-né yae yóló tẹnatepa dapó.”

*Mené sekẹi ala eratepa tokó melaḡse yale fo
(Luk 6:29-30)*

³⁸ “Mo take yóló muló betepa, diaaḡ woseté wou betere fo i ape. ‘Whị menétamo me whị keke doratepa, ti menémo ama kekekélé dorae. Me whịnétamó me whị sereke dukutepa, ti menémo ama serekekélé dukae,’ erapó.

³⁹ Ai fo mo epatei, yaḡo diḡpaae i dere fo wosae. Me whịnétamó diḡpaae me dowi ala eratepa, ti diaaḡmo atimapaae momó tokó matere ala yaḡse. Me whịnétamó ya faamumó okolope deké supra, ti me tikiró faamumókélé dópóló yó melae.

⁴⁰ Mepaae whịné yaḡtamó fo tokótamo yóló, naao deró betere kuti sokotepa, ti me fọloi kutikélé sópóló sókó melae.

⁴¹ Mepaae whjínétamo, yapaae 1 kilomitamó ama ɔla ɔla beleróló fae yóló sɛtepa, ti naaomo me beleróló, 2 kilomita alerae.

⁴² Whj menétamo yapaae me ɔlakó kematepa, ti ama ai kematere ɔla melae. Me whjínétamo naao me ɔlakó kapala asiri saai dapóló yapaae wosetepa, melaalomeipóló ama dere fo sisópaae eraqse.”

Bóe whjipaae yaala sókó fae ere fo

(Luk 6:27-28, 6:32-36)

⁴³ “Taketi yóló muló betepa, diaaq woseté wou betere fo i ape. ‘Naao be whj so whjipaae yaala sókó furaalu, bóe whj hóróló bóe du betae,’ erapó.

⁴⁴ Tépatei, yalo diapaae i dere ape. Diaaq bóe whjrape hɛkesené sinóló yaala sókó furaalu, wisi ala erótu betae. Mepaae whjínétamo diapaae sekɛi ala eratepa, atétere whj Tale Kótóné tao sóró, kisipa tiki wisi mulópóló momarae.

⁴⁵ Atétepa, ti diɔ ó hepen bemó betere diaaq Ayané naale senaaletóró betaalo ai ape. Tal-ené suka dɛrótu betereteita, dowi ala dere so whjipaaekélé, wisi ala dere so whjipaaekélé erótu beterapó. Ama hali anatere alakélé, dowi ala du betere so whjiró donoi ala du betere so whjítamo wusurópaae anótua dapó.

⁴⁶ Diɔnétamo, mepaae diɔ hɛsekené sukóló yaala sókó fole so whjipaae maaté yaala sókó fu beteretei doasi alapakó, Kótóné diɔmó dupu melaalopóló de? Ti kale *takis moni* siré kotere whjrapenékélé atei kaae ala dua dapó.

⁴⁷ Diaaq mo no ne apupaae maaté naamei fo yóló, kɔleó du betere-a, ai doasi alaé? Ti mepaae

Kótó tué inire so wh̄inékélé ai ala dua dapó. Tépatei, h̄ale mo so wh̄ipaaekélé naameiné k̄oleó du betepa, ti mo doasi ala ai ape.

⁴⁸ Téraapa, ó hepen bemó betere diaaḡ Aya ḡ me wisi ala yaḡaṇi, mo ti s̄uru ere kaae, diḡkélé wisi alatóró eraté fóló, Talené ama ala mo ti s̄ure wh̄i betae.”

6

Mepaae yaḡaṇe so wh̄i tao sae ere fo

¹ “Diaaḡ du betere wisi ala so wh̄iné kolóló dukirópóló, momókó yaḡse. Diaaḡ dere wisi ala tamo kolóló dukirópóló du betepa, ti ó hepen bemó betere diaaḡ Ayané melaaitere dupu saalomei ai ape.

² Até yaḡsórópa, diḡané mole ọla ọlarape mepaae yaḡaṇe so wh̄imó h̄ale melaai depa, ti tiki tuḡpaae dorutei tó tikiné h̄ale sik̄ilitere wh̄irapené wisi ala dapó yópóló, du betere ala kaae mo yaḡse. Ti ai wh̄irapenéta, fo wosetere berapemókélé, tu tómókélé, so wh̄iné atima doi hale sóró horópóló kisipa mutu, touró betere so wh̄iné keletómó dua dapó. Yaḡo diḡpaae mo i dere ape. Atétere wh̄irape atima me dupu kaae saalomei, mo s̄umótóró ai sóró tare ape.

³ Téraapa, naao ọla ọla mepaae yaḡaṇe so wh̄imó h̄ale melóló, yaḡo etei kaae ọla melalepóló kisipa yo tani, mo keterae.

⁴ Diaaḡ mepaae ọla ọla yaḡaṇe so wh̄imó materetei so wh̄i feané kelaḡsóró kikiti melae. Ti atéro kikiti dere ala keletere Aya Talené amatóró diaaḡ ai dere alamó dupu melaalopó.”

*Yesuné moma etéro yae yóló yó maletai
(Luk 11:2-4)*

⁵ “Téyaalopa, diaaḡ Talepaae momaturaalu, tuḡpaae dorutei wisire nisiyóló ḡale sikḡlitu betere whḡrapené dere moma kaae mo yaḡse. Ti atimané momaturaalu, fo wosetere berapemókélé, doasi tuḡ tómókélé, so whḡ feané dukirópóló dua dapó. Yaḡlo diḡpaae mo i dere ape. Atétere so whḡiné duputa me kae muni, mo sḡmótóró ai sere ape.

⁶ Téní, Talepaae moma yaairaalu, naao be dolopaae fóló tuḡ kinóló bitu, kelené kilinire diaaḡ Aya Talepaae betḡ momayae. Atétepa, ti kik-iti kinóló dere ala keletere Ayané diḡmó dupu melaalo ai ape.

⁷ Diaaḡ Talepaae momaturaalu, Kótóné ala kisipa inire whḡrapené bete munire forape ḡale ḡoḡo deté fu dere kaae yaḡse. Ti atimané atéro foḡo sḡyóló dere momata, Talené wosaalopóló kisipa muóló dua dapó.

⁸ Térapa, atimané ai dere ala kaae diaaḡkélé yaḡse. Ti noatepae, diaaḡ yaḡyaḡe ḡla ḡpaae wosaai teópatei, diaaḡ Ayané ama mo kisiparapó.

⁹ Térapa, diaaḡ Talepaae momaturaalu etéro yae. ‘Hepen bemó betere ḡané Aya-ó, Yaḡta dowi ala mo betḡkélé muniruraalu, naao ere ala mo kaepó. Téreteiné yaḡta, fea alané bete Tale betepa, so whḡiné naao doi hale sóró horóló, mo doasi doi mulópóló yae.

¹⁰ Naao teḡteróló kaae tare aḡmó mole ala wisi-naale wópóló yae. Naao kisipa mole ala ai hepen bemó irure kaae, i haemókélé atérópóló yae.

- 11 Dəné mió i be dəmó naaire ɔlakélé naao sımó ɔlae.
- 12 Məpaae whırapené dəpaae erale dowi ala kwia dənə tani, me ɔla meipóló həle kemerótu yale kaae, dənə dowi ala kwiakélé naao həle kemerae.
- 13 Də me dowi ala yóló dée naaire tikipaae ɔlısóró faqsóró, naao seséyóló tı wısitei yó mótu betae.
Téturaalu, də dowi ala yópóló sesemeratere bóe whıné só deraqsórópa, ai tı naao seséyóló də tao sae, yóló dua yae.
- 14 Ti məpaae whırapené diəpaae erale dowi alatamo, me ɔla meipóló həle kemeratepa, ti ó hepen bemó betere diaaɔ Ayané diənə yale dowi alakélé, həle kemeraalo ai ape.
- 15 Téyaalotei, məpaae whırapené erale dowi ala me ɔla meipóló, diaaɔtamo həle kemerénitepa, ti ó hepen bemó betere Ayané diaaɔ dowi alakélé, həle kemeraalomeipó.”

Yesuné ɔla weyóló həle betere alamó yale fo

- 16 “Diaaɔ Talepaae momayaairaaalu, ɔla weyóló həle betere sukamó, tuəpaae dorutei tó tikiné sikilitere whırapené dere ala sıróló yaqse. Ti so whıné atima mó wisirapó yópóló kisipa mutu, ɔla weyóló atimané kelepaa humula yóló bitua dapó. Yəlo diəpaae mo i dere ape. Ai whırape atimané duputa, me kae saalomei, mo sımó ai sere ape.
- 17 Tépatei, diə moma yaai ɔla weyóló bituraalu, diaaɔ topo nikimó *wel* wəi dilóo, diaaɔ kelepaaakélé fokóo du betae.

18 Ti noa yaqsóro meipó. Mepaae wh̄rapené dī ɔla weyóló betepóló kisipa yaqsóro dapó. Diaaɔ kelené keleneire Ayané ama bet̄a diaaɔ ai kikiti dere ala kelerapó. Atére Aya Talené amatóro dīamó dupu wisi melaalo ai ape.”

I haemó wisi wisi ɔla bet̄apaae huatu betaɔse yóló yale fo

(Luk 12:33-34)

19 “Dī i haemó bituraalu, ekele yóló ita yaɔlo ɔlapóló, bet̄apaae huatu betaɔse. Ti noatepae, i haemóta hoti dakóló ó dowi ero siné turukóló ó ɔlémi nokole wh̄rapenekélé kikiti be fulukóló sua dapó.

20 Aténi, diaaɔ wisi wisi ɔla ó hepen bemó bet̄apaaeróló mulaté holópóló yae. Ti ai bemóta ero sinékélé, hotinékélé doréni, ɔlémi nokole wh̄rapenekélé be fulukóló ɔlémi saalomeipó.

21 Ti naao wisi wisi ɔla mole tikimótóro naao hosaakélé mo turó ai mole ape.

22 Naao keleta, ti tiki turó d̄eró betere *lamp* s̄a s̄u ai ape. Naao kele tamo wusuró wisipa, ti tiki turó d̄eyó falapó.

23 Téni, naao keletamo dilikipa, ti tikikélé turó dilikirapó. Naao tiki tuamó ere d̄etamo aluróló dilikipa, ti naao betere betekélé mo turó diliki yó falapó.

24 Bet̄a kutó diratere wh̄inétei t̄eteróló kaae tare wh̄i tamoné kutó diranénipó. Ti me wh̄iné du, i kutó dirae, me wh̄inékelé i kutó dirae depa, atimaamo wusuróné kutó bet̄a wh̄iné diraire mo sunipó. Ti noatepae, me wh̄i h̄oróló me wh̄ipaamo hekesené sinóló yaala sókó fole ala

yaalo ai ape. Ó me whípaaemo doasi hekesené sinóló yaala sókó fóo, me whímo hóróló sisópaae eróo yaalopó. Tétereteiné betā whítei Kótóné ala eratere whi betóo, *moni* diā tēteróló kaae tare whi aqróló, *moniné* kutó diratere whíkélé betóo, enénipó.”

Nokole ɔla ó deraaire kutimó whaaliala yaqse ere fo

(Luk 12:22-31)

²⁵ “Térapa, yaalo diāpaae i dere ape. Diā betere beteta diaaɔ naaire ɔla ó wēi nisiyóló ɛ noa naaloé? ó kuti noa deraaloé? yóló, whaaliala du betaqse. Ti ai ɔla ɔla-a, doasi ɔlapa whaaliala du betere? Ya betere beteta, ti mo doasi topo ɔla ai ape. Naao deró betere kuti-a doasi topo ɔlapa, whaaliala du betere? Naao tikita, ti mo doasi topo ɔla ai ape.

²⁶ Barapepaae eratere ala diāné kisipa muae. Atimané naaire ɔla wae bilitere ala ó ɔla sóró bepaae mulatere ala dua de? Tétumitei, ó hepen bemó betere diaaɔ Ayané atimané naaire ɔla sumó mótua dapó. Ti ai barapeta doasi ɔla meitei, ama tao sua dapó. Ti diā so whita, mo doasi ɔla betepapa, ama kisipa keteraalopóló de?

²⁷ Me whiné ama whaaliala dere alané ɔ bitiré faaire be de ama sumó hikili faranére? Mo meipó.

²⁸ Diā kuti noa deraaloé yóló, whaaliala du betere-a, kale hōko yó mole nerape kisipa muae. Ti atima kémi bisikóló kuti nomotere ala dumipó. Mo meipó.

²⁹ Tépatēi, yaalo diāpaae i dere ape. Mió i yó mole nerapené ere au wisiné kale doasi topo whi

Solomon-né sua yale kuti wisinaalené ere aukélé mo teraae falapó.

³⁰ Dią tué tiki tiratere ala tómó dakeró betere whırape-ó, i haemó yó mole nerapeta, mió betą yóló dóta, doyaaire ọlatei, Kótóné ama mo wisiyóló aurótua dapó. Ti Talené ai ne aurótu dere kaae, diaaọ saaire kuti diąmó sımó melaalomeipóló du bitu de?

³¹ Atérapa, ọlaró wẹitamo noa naaloé? ó kuti ẹ noa saaloé? yóló, whaalia du betaose.

³² Ti noatepae, hałe họko betó mole so whırapené ai ọla ọlarape saaitapóló doasi ketekẹ butu beterapó. Tépateti, diąné ai yaaya du betere ọla ọlata, ó hepen bemó betere diaaọ Ayané ama mo kisiparapó.

³³ Térapa, folosóró Kótóné ama tẹteróló kaae tare alaró, mo donoi ala wisinaaletamota, mo doasi bete mole alapa, ketekẹ buóló erótu betae. Atétepa, ti mepaae yaayatare ọla ọlakélé fea Talené ama mo sımó melaalo ai ape.

³⁴ Atérapa, dó be demó noa ala yaaloé yóló whaalia du betaose. Ti dó be demó yaaire alata, ai be demótóró erópóló yae. Upaae bitiré faaire be demó yaaire sekei ala, mió i be demó dere alatamo touraose.”

7

Mepaae so whıné dere ala taleyóló só deraose ere fo

(Luk 6:37-38, 6:41-42)

¹ “Dią Tale aoyóló mepaae no ne hamomané dere ala taleyóló só deraose. Ai ala deremó, Talené diąkéle taleyóló só deraosóropa taalae.

² Ti noatepa meipó. Mepaae so whĩpaae diãné me noa kaae ala eróló tale itikimó, ti naao me whĩpaae ai erale ala mo sũtóró Talené yaãpaaekélé eraalo ai ape. Naao me noa kaae ala me whĩ hamomapaee erélipa, ti ai erale sũtóró Talené yaãpaaekélé eraalopó.

³ Naao kele dolomó doasi ni fake bupatei bunire aoyóló, naao no hamomané kele dolomó sawatamo bole mome kolóló, no-ó, naao kelemó ai bole mome sokaalopa maé dere fo-a, noatepa du betere?

⁴ Naao kele dolomó bole doasi ni fake-a, sokoni haãle bupatei, me no hamomapaee naao kele dolomó bole mome sokotapa maé fo-a, noatepa du betere?

⁵ Tó tikiné wisire nisiyóló haãle sikĩli du betere whĩrape-ó, folosóró naao kele dolomó bole doasi ni fakepi sokae. Atéró naao kele feléyóló, ɔla ɔla diriyóló kilituraalu, ti naao noné kele dolomó bole mome wisiyóló sokonérápó.

⁶ Kótóné ama mo kaae tukóló muló betere ɔla haɔrape nɔpóló melaɔse. Meleke wisinaale hupurape daae mole tikipaae fesekée falaɔse. Diãnétaamo ai ala depa, ti hupurapené hóné ɛiya ɛiya yóló, momó fesaae wouraalu diãtei dósuyóló naalo ai ape.”

*Kótópaae me ɔla wosetere fo
(Luk 11:9-13)*

⁷ “Diã yaãtere ɔla Kótópaae wosetepa, ti diaaɔ ai wosetere ɔla ama mo melaalopó. Me ɔlakó saai dapóló keketepa, ti diaaɔ keketere ɔla mo kólóló saalopó. Diaaɔ tũ tukĩyae yóló tũ dupa, ti ama tũ tukĩaalo ai ape.

⁸ Mepaae so whi atima yayatepa, wosetere ɔla mo sua dapó. Whi me dené senée yóló keketerere ɔla ti mo sua dapó. Tu tukiyae yóló, tu du betere so whi fea be dolopaae wópóló, tu tukitua dapó.

⁹⁻¹⁰ Diá ai betó mole whi betané naalemané alimapaae aya-ó, okó amaletamo ɔlae depa ai kematere ɔla taaróló, kapo fake nae yóló melaaloé? ó yakó ɔlae depa, ai kematere ɔla meni whi tukó nokole dowi wuli betepatei, nae yóló melaaloé? Meipó.

¹¹ Diá i haemó dowi ala du betere whirape bitutei, diané naale senaalemó wisi wisi ɔla hɔle matere ala ti diá mo asarapó. Atére kaae, ó hepen bemó betere diaaɔ Ayanéta, mepaae whi dené ɔpaae kematere wisi wisi ɔla mo hamokoróló melatere alané, i haemó betere ayané matere ala mo ti bosene falapó.

¹² Térapa, Kótóné ama kóló whirapené ere foró Moses-né yóló muló betere fotamo fea touróturaalu, ere fo beteta me kaae mei ai ape. Kae kae ala yaairaaalu, mepaae whirapené ɔpaae eranée dere alatóro mepaae so whipaaekélé erótua yae.”

Doasi fakere turo betekene tutamo

¹³ “Diá sawatamo betekene tu serekemó sókó fae. Mo ti aluyaaitere tikipaae faai fole tu fake yóo, mo tukélé doasi fake yóo erapó. Ti mo dekéro so whita, ai fakere tutóroti sya fu beterapó.

¹⁴ Téretei, mo ti betó tawaaire tikipaae fole tuta, so whi feané kilini, beta beta so whiné maaté ai betekene tu kekóló sya fu beterapó.”

Ni du oleteere kilituraalu etei kaae nipóló tué dere ala

(Luk 6:43-44, 13:25-27)

15 “Diã kópaae fópóló, dilikãai Kótóné ama kóló whì aqyóló waalopa, mo hotowaró kaae tawae. Atima atéró wouraalu, kale *sipsip* hupu niki kaae bilipa mo hìti nisiyaalotei, atimané tiki tuãpaaeta, ti whì dóló nokole dowi bete haḡné tiki daalapó.

16 Ti atima noa kaae whì beterémóló, folosóro atimané dere alapi kãae kolóló tué yae. Ti noatepae, so whìné besãae teketuraalu, hãle hõko kèpimó olopa tekaaloé? Nose dukélé hãle hõko nimó olopa tekaaloé? Mo meipó.

17 Atétu dere kaae, wisi niné ti wisi du oleyóo, dowi niné ti dowi dutóro oleyóo, dua dapó.

18 Wisi nimó ti dowi ni du oleyóo, dowi nimó wisi ni du oleyóo, dumipó.

19 Mepaae du wisiyóló woleneitere nirape feata, ti diyóló sipaae taae derótu beterapó.

20 Térapa, ai kale whìrapené du betere ala mo wisiyóló kãae keletepa, ti atima etei kaae whìrape beterapóló, mo diriyóló kisipa yaalo ai ape.

21 So whì mo feané atima hepen-paae faalopóló kisipa muturaalu, yaalo doi yóló Tale-ó, Tale-ó, du betepatei, ai so whì mo fea faalomeipó. Ai tuãmóte, mepaae so whì de ó hepen bemó betere yaalo Ayané ama kisipa mole ala sya fóló, erótu betere so whì betã mo sũmó fenérapó.

22 Taletere be demó, mepaae so whìné yaalo doi yóló Tale-ó, Tale-ó, dã naao kóló whì bitu, so whìpaae Kótóné fo i ape yóló yó melóo, naao doimó dãné mepaae dowi keperape so whì tuãmó

beteretei dóló hòkó falóo, mepaae kelemei alara-pekélé eróo, du betalepó, yaalopó.

²³ Ai fo depa, yálo atimapaee hakeamó teraae faróló duraalu, ‘Dià dowi ala du betale so whị-ó, dià ẹ mo tuékélé inipa taae fae,’ yaalopó.”

Be mo kekemeyóló tẹtere whịró hòko tẹtere whịtamo

(Luk 6:47-49)

²⁴ “Tépatei, mepaae whị dené yálo fo mo wisiyóló wosóló, sya fóló eró tapa, ti kisipa tiki fosó fosóre whịné ama be tẹyaairaaalu mo hae kaayóló taae faróló, kapo tómó tẹtu dere kaae dapó.

²⁵ Atépa, doasi hali tiki wóo, wẹi milikélé wóo, doasi besẹ tikikélé wóo duraalu, ai bemó hairaletei tokó fenipó. Ti noatepae, ai be kapo tómó tẹyaleteiné mo dirirapó.

²⁶ Tépatei, mepaae whịrapené yálo fo wisiyóló wosólótei sya fóló erénitepa, ti kale kolea koleare whịné wẹi atikà tómótei be hòko tẹtu dere kaae dapó.

²⁷ Atépa, doasi hali tiki wóo, wẹi mili wóo, doasi besẹ tiki wóo duraalu, ai kale bemó hairale tikimó, mo ti kolokó felepó,” yalepó.

²⁸ Téró, Yesuné ai forape yóló kemetepa, aimó wóló touró betere so whị mo feané ama yó mótu betale fomó haió! yóló, siratu betalepó.

²⁹ Ti noatepa meipó. Ama atéro yó mótu betale fota, Moses-né yóló muló betere fo yó matere whịrapené dere kaae yó meni, me doasi tẹteróló kaae tare whịné sóró beteratepa yó matere fo kaae, mo bete tokóló yó matapó du betalepó.

8

Yesuné betɔ dowi humu fulu derɔle whi wisir-aletei

(Mak 1:40-44, Luk 5:12-14)

¹ Ai ala yóló kemetepa, Yesu ɔ ai du sokore aɔmó beteretei taaróló, dorowou betalemó, so whi mo feané ɔ sya wou betalepó.

² ɔ atéro daalemó, dowi humu fuluné tiki dore whi ɔ beterepaae wóló, bukutiri teyaró bitu ɔpaae woseturaalu, “Tale-ó, naao fotokɔné ɛ wisiraaí kisipa mutepa, ti mo sɔmó wisiranérapó,” yalepó.

³ Atéro, Yesuné kale whiné tikimó naase mulóló duraalu, “Naao tiki doretei mió yało wisiraaí dapa, mo ti wisi yae,” yalepó. Ai fo deretamo, ama tiki mo turó wisiyalepó.

⁴ Téró, Yesuné ɔpaae duraalu, “Wosae, mió naao tiki ai wisi yalepa, hałe mo so whiɔpaae i ala yalepó fo momókó yaɔse. Tényi ya fóló, Talepaae momaratere whiné maaté naao tiki fopeyópóló, yó melae. Téró, mo take Moses-né yóló muló betere fo sya furaalu, naao tiki wisirateremó Talepaae melae ere ɔla melae. Atimané ai ala kilituraalu, ita Talené eró beterapó fo yópóló dapó,” yalepó.

Betɔ topo dikitare whiné Yesupaae tué tiki tirale ala

(Luk 7:1-10)

⁵⁻⁶ Atéro, Yesu ɔ Kapeneam be huluamó sókó felemó, 100 Rom diki tare whiɔrape teɛteróló kaae tare topo whi betɔ wóló ɔpaae duraalu, “Tale-ó, yało kutó diratere whi betɔ doasi hepo daalu ama tikikélé mo ɔdamu sókó fóló, bemótóro hałe fió

mulapó. Téruraalu, doasi dele su betere naao ę tao saaloé?” yalepó.

⁷ Ti fo depa, Yesuné ąpaae duraalu, “Yalo ą wisirai faalopó,” yalepó.

⁸ Ti fo depa, kale topo whiné ąpaae tokó mótu duraalu, “Tale-ó, ę whi wisi bitupakó ya yalo bepaae ape yaalomeipa, imó naao fonémaaté ama kisi bete wisiyae depa, sumó wisiyaalopó.

⁹ Ti noatepa meipó. Ękélé ę teteróló kaae tare whirape betepa, atima aqmó betepapó. Atéruraalu, yalokélé mepaae diki tare whirape teteróló kaae tarapó. Ai whirapekó betapaae yalo fae depa ą fóo, ape depa wóo dua dapó. Yalo kutó diratere whipaae i kutó diyae depa, ama ai alatóro dua dapó,” yalepó.

¹⁰ Yesuné ai whiné dere fo wosóló, haió yóló siratu, ą sya wou betere so whipaae duraalu, “Yalo diapaae mo i dere ape, i whiné doasi kisi tiki tiró betere kaae ere whi Israel hae kwiamó betepa, yalo mo kilinipó.

¹¹ Yalo diapaae i dere fo wosae. Suka hoterepaae betere so whikélé, suka doropolepaae betere so whikélé, atimané be taaróló ąla detere tikipaae wóló, atima beterópóló tukóló muló betere tikimó ąla naai betaalopó. Atima atéro touróló, Abraham, Aisak, Jekop-sépitamo hepen bemó betere Kótóné teteróló kaae tare tuamó bituraalu, ai doasi detere ąla atima fea betamó nuku betaalopó.

¹² Téyaalotei, mepaae so whi Kótóné teteróló kaae tare aqmó ama naale senaale beterópóló yóló mulaletei, diliki tuamó beterópóló, belapaae hokó

deraalopó. Aimó doasi dele su bituraalu, atimatei yale alamópóló dekené sukóló wole du betaalo ai ape,” yalepó.

¹³ Téró, Yesuné kale doasi topo wh̄ipaae du-raalu, “Naao kisi pa tiki tiratere alatóró yālo yāpaae mo eraalopa, fae,” yalepó. Mo ai fo dere-motóró kale wh̄iné ama kutó diratere wh̄iné kisi bete wisi ipakalepó.

*Yesuné mepaae so wh̄iné kisi wisirótua yale fo
(Mak 1:29-31, Luk 4:38-39)*

¹⁴ Téró, Yesu ̄ Pitane bepaee sókó felemó, Pitane ama somane hama sere tiki suputere kisine sinóló mupa kelalepó.

¹⁵ Atépa kolóló, kale soné naasemó ama wolaa yó salemó, ama tiki supu du betale kisi bete wisitepa, kale so ̄ turukó holóló, Yesumó ̄la kaae sóró biliralepó.

¹⁶ Atéró, be dikiteretamo dowi kepe tepeyóló betó mole so wh̄i mo turó ̄ beterepaae dapesó wua depa, dowi keperape foné sua yalemó, sókó fua yóo, atima so wh̄i feane hepo betekélé mo ti wisitua yóo, yalepó.

¹⁷ Ai alata hāle inipó. Kótóné ama kóló wh̄i Aisa-iané yóló muló betere fo dokonóturaalu yalepó. Ai fo i ape.

“Dané momaare tikiró kisi betetamo fea ama tikimó sóró tokóló aluraai walepó,” erapó.

*Yesu ̄ so wh̄iné sya kotopa yale fo
(Mak 1:32-34, Luk 4:40-41)*

¹⁸ Atéró kelalemó, so wh̄i mo hāle ̄la kaae ̄ boperale wapa, Yesuné ama yó matere

wh̄irapepaae duraalu, “D̄a w̄ei k̄ela t̄eyóló uté t̄eró faalopa fiépe,” yalepó.

¹⁹ Atétepa, Moses-né yóló muló betere fo yó matere wh̄i bet̄a ̄a beterepaae wóló duraalu, “Yó matere wh̄i-ó, ȳa mopaae fupa, ti ̄ekélé ȳa sya waalopó,” yalepó.

²⁰ Ai fo depa, Yesuné ̄apaae tokó mótu duraalu, “Kale haḡnaraperó barapetamota, atima fitere tiki ai ere ape. Téretei, kalé wh̄iné Naalema ̄a bet̄a ama topo beleróló fitere tiki meipó,” yalepó.

²¹ Ti fo depa, ama yó matere wh̄i bet̄ané duraalu, “Tale-ó, folosóro ȳalo ayapi dour̄ale faaipa, naao ̄epaae fae fo enére?” yalepó.

²² Ai fo depa, Yesuné ̄apaae duraalu, “Sinale wh̄irapeta, ti sinale wh̄irapenétóro dour̄ópólópa, ȳa ̄e sya ape,” yalepó.

*Yesuné doasi bes̄é tikiró w̄ei asyatamo béraletei
(Mak 4:36-41, Luk 8:22-25)*

²³ Atéroró, ̄a kale w̄ei nukupaae bit̄i hotopa, ama yó matere wh̄irapekélé ̄atamo bet̄a nukupaae bit̄i holalepó.

²⁴ Atéroró, atima w̄ei tuḡmó fu betalemó, mo doakale hali tikiró bes̄é tikitamo kilitainé hapale sókó walapó duraalu, w̄ei asya wóló atima betere nuku dolopaae w̄ei bosenée horóló, kale nuku buó deraai depatei, Yesu ̄a noke h̄ale fió molepó.

²⁵ Yesu atéroró fipa, ama yó matere wh̄irapené ̄a turukuróló duraalu, “Tale-ó, d̄a felekemó w̄einé aluraai dapa, naao d̄a tao sae,” yalepó.

²⁶ Ai fo depa, Yesuné atimapaae tokó mótu duraalu, “Diḡ noatepa wi du bitu de? Diaḡ kisipa tiki tiró betere ala tómó ai ererapó,” yalepó.

Tétepa, a turukó holóló, kale wẹi asyaró besẹ tiki-tamopaae tikae yóló foné salepó. Atéyalemó, kale wẹi asyaró besẹ tikitamo tukóló ama ere kaae mo dono felepó.

27 Atétepa, kale whirape atimasisitei duraalu, “Haió! i whita, noa kaae whirópó. Kale wẹi asyaró besẹ tikitamonékélé mo whiné dere kaae, ama dere fo mo betatóró wosóló, erótua dapó,” yalepó.

*Kepe tepeyóló betere whi tamo wisirale fo
(Mak 5:1-17, Luk 8:26-37)*

28 Atéró, Yesu a uté tẹró tẹ fóló Kadarin hae kwiamó sókó felepó. Aimó dowi kepe tepeyóló betere whi tamo whi dourótua dere tikimó biti, atamo hokolaa yaai dapóló walepó. Ai whi tamo dowi kepené sesemeratepa doasi fopaae butu, sereke fisikó sóró whi daai du betepa, so whi fea wituraalu ai tumó fua inipó.

29 Até du betere whi tamoné fo fakeyóló duraalu, “Kótóné Naalema-ó, naao damopaae noa alakó eraai waleé? Tukóló mulale suka teópatei, ya ipaae damo susupuraai waleé?” yalepó.

30 Téró, mepaae hupurape mo hale ọla kae mo umó kimimó daae molepó.

31 Kale dowi keperape atima witepa Yesupaae kema duraalu, “Naaotamo da dóló hokonaai depata, ti u hupurapené depe tuapaae doton-aasepe,” yalepó.

32 Atéró, ama kale keperapepaae duraalu, “Dià whi tuamó betereitei taaróló sókó fae,” depa, atima kale whiné depe tuamó betaletei taaróló, hupurape tiki tuapaae tepeyóló bitị fupa, kale

hupurape fea botokó furaalu, kula dolomó dere-peletikimó, wẹ́iné sorokọ́ fóló kale hupurape sisir-aae felepó.

³³ Atétepa, ai hupu kaae tare whịrape atima ai ala kilitu, mo hapale doasi be huluapaae fóló, i kale whị tamopaae erale alaró mepaae eratepa kelale alatamo so whị feapaae yalepó.

³⁴ Atétepa, ai be huluamó betó mole so whị fea Yesu kelaai dapóló walepó. Atéró walemó Yesu betepa kilitu, atimané ọpaae ya i hae kwia taaróló fae, yóló sẹtu betalepó.

9

Yesuné tiki ọ́damui whị wisirale fo (Mak 2:1-12, Luk 5:17-26)

¹ Atéró, Yesu ọ́ wẹ́i nukupaae bitị holóló, ai wẹ́i kẹ́la tẹ́yóló ọ́ betere be huluapaae felepó.

² Atéró ọ́ aimó betepa, mepaae whịrapené betọ́ tiki ọ́damui whị besekétamo turó Yesu beterepaae beleyóló walepó. Atétepa atima kisipa tiki tịróló wale ala Yesuné kolóló, kale tiki ọ́damui whịpaae duraalu, “Ti naale-ó, naao dowi ala kwia mió ọ́lọ́ i kemeratapa whaaliala ini, naao hosaa diriyóló dua betae,” yalepó.

³ Ai fo depa, mepaae Moses-né ere fo yó mótu betere whịrape atima kisipanétei duraalu, “I whịné ọ́ Kótó kaae beterapóló du betere foné, Kótóné doi doróló faletu beterapó,” yalepó.

⁴ Yesuné atimané atéró mutere kisipa kolóló duraalu, “Diaaọ́ atei kaae dowi kisipa noatepa mutu bitu de?”

⁵ Fo tamo mulapa, so whinė taleyóló mé fo diaaọ enére? Naa dowi alamó saaire kwia yało alurat- apó fo enérepé, ya turukó horóló naao beseke sóró fae fo enére? Dią tuę tekeyóló kisipa yae.

⁶ Atérené i haemó betó mole so whiné dowi ala kwia tokóló aluraaire fotokọ Whiné Naalemané şumó bulapóló, kisipa muópolópa,” kale whıpaae, “Ya turukó horóló naao beseke sóró bepaae fae,” yalepó.

⁷ Ti fo depa, kale whı turukó holóló ama beseke sóró bepaae felepó.

⁸ Atétere ala aimó betó mole so whı feané kolóló, atima doasi hokomó sókó furaalu sira yalepó. Mo whiné etei kaae ala yópoló Kótónétei sóró beteró beterapóló, ama doi hale sóró horalepó.

*Yesuné Matyupaae ą sya ape yale fo
(Mak 2:13-17, Luk 5:27-32)*

⁹ Atéro Yesu ą ai hae tiki taaróló fu betalemó, *takis moni* siré kotere whı Matyu *takis moni* saairaalu, ęene furu bemó betepa kelalepó. Atépa ama ąpaae duraalu, “Ya ę sya ape,” depa, kale seké ą turukó horóló Yesu sya felepó.

¹⁰ Atéro, Yesu ą kale whı Matyuné bemó betepa, *takis moni* siré kotere whırapéro mepaae dowi ala dere whırapetamo mo turó wóló, Yesuró ama yó matere whırapetamo fea touyóló ọla nuku beterepó.

¹¹ Atéro ọla nuku betepa, mepaae Farisi whırapené kolóló ama yó matere whırapepaae duraalu, “Dią yó matere whı-a, *takis moni* siré kotere whırapéro dowi ala dere whırapetamotei, noatepa ọla betámó nuku bitu de?” yalepó.

12 Ai fo wosóló Yesuné duraalu, “Kisi daanire so whị *dokta* beterepaae fumi, kisi daale so whịmaaté fua dapó.

13 Kótóné aseýóló muló betere fo i ape. ‘Simó sukulaa dalóló hąle matere ala Kótóné ą saai doasi hękeseni, kọlené sinóló hąle tao sere ala depa, ti ą mo doasi hękeserapó,’ erapó. Tęrapa dią fóló, ai ere fo bete wosóló kisipa tekeyae. Ti ę waleteita, donoi ala dere so whịpaae ape yaai anitei dowi ala dere so whịpaae ape yaai walepó,” yalepó.

*Ọla weyóló hąle betere ala
(Mak 2:18-22, Luk 5:33-39)*

14 Tęró, Jon-né yó matere whịrape Yesu beterepaae wóló ąpaae woseturaalu, “Dąró Farisi whịrapetamota me sukamó ọla weyóló hąle bitua depatei, naao yó matere whịrapemo ọla weyóló hąle bitinitere-a, noatepa de?” yalepó.

15 Ai fo depa, Yesuné atimapaee tokó mótu duraalu, “Kale so dokaaire whị ą ama fulumu whịrapetamo hąle betepatei, ama fulumu whịrape deketu molómó betaaloé? Tęni, nalo kale so dokore whị mené dapesó fupa, ti ama fulumu whịrape atima ọla weyóló hąle betaalo ai ape.

16 Mo whị betąnékélé, kisi kuti kwia sóró si kutitamo nomotumipó. Ti noatepae, kisi kuti kwia sóró deraakele kutitamo dakoróló nomonalemó, momó bisąae fóló mo ti fake yaalopó.

17 Whị betąnékélé, kisi *wain* wẹi tepeturaalu, upulé moi hupu sekaęné nomóló mole wutimó tepetumipó. Atęró tepetepa, ti kale moi hupu sekaęmó tepeyale *wain* wẹi tóputuraalu, fulukó fóló

węi sunée faalopó. Atéyaosóró, atima kisi *wain* węi tepeturaalu, ti kisi hupu sekaęné aleale wu-timótóróti tepetua dapó. Atétepa, ti kale wutiró węitamo wusuró mo wisiyóló muó tawaalo ai ape,” yalepó.

Yesuné folosóró betą so wisiróo, senaale kepaaróo yale ala
(*Mak 5:22-43, Luk 8:41-56*)

¹⁸ Atéró ama fo teó du betepatei, betą doasi topo whį wóló ą daalemó bukutiri teyąró bitu duraalu, “Doa whį-ó, yąło senaale mo miótóróti sinalepó. Téyaletei, yą wóló ama tikimótamo naao naase mulatepata, ti ą mo kepaanérápó,” yalepó.

¹⁹ Atétepa Yesu ą turukó horóló kale whįtamo fupa, ama yó matere whįrapekélé felepó.

²⁰ Até deretamo, betą so wéliéné du betepatei, 12 ba fo kemere so Yesuné sisóró sókó wóló, ama deró betere kuti salemó wolaayalepó.

²¹ Kale soné ama i kisipa mualepó. “Yąlotamo ama kuti salemó wolaatepa, ti yąło kisi bete sumó wisiyaalopó.”

²² Tétepa, Yesu ą fetée fóló kale sopaae duraalu, “Ti senaale-ó, naao kisipa tiki tirale alané naao kisi bete wisiralepa, hosaa tuąmó sekeńi, diriyóló dua fae,” yalepó. Ai fo deremótóró kale soné kisi bete mo ti wisiyalepó.

²³ Atéró, Yesu ą kale doasi topo whįné be dolopaae sókó felemó, so whį fea fó tiki whaa du bitu, fó wuti hale yóló moló-u du betepa kelalepó.

²⁴ Até du betepa, Yesuné atima foné sóró duraalu, “Ai senaaleta sukuni, ą noke firapa dią taae fae,” deremó atimané ą dọ nalalepó.

²⁵ Atéró, ai touró betere so whì fea belapaae hòkó deróló, Yesu ą kale senaale mole be dolopaae fóló, kale senaalené naasemó tao salemó, ą mo ti sukąletei momó kepaayalepó.

²⁶ Atéró, Yesuné i ala yalepóló, ai be hulua feapaae deté kwęyóló fakeralepó.

Kele dilikire whì tamoró kóló nomone whìtamo wisirale fo

²⁷ Atéró Yesu ai be taaróló fu betaalemó, kele dilikire whì tamoné ą sya wou fo fakeyóló duraalu, “Depit-né deté yale whìné Naalema-ó, naao dąmo kọlené sukutu tao sae,” yalepó.

²⁸ Atétepa, Yesu ą be tuąpaae sókó fi tikimó nalo kale kele dilikire whì tamo ą beterepaae wapa, atimaamopaae woseturaalu, “Yąło diaamo sųmó wisiranérapóló kisipa mute?” depa, atimaamoné duraalu, “Tale-ó, naao fotokóné dąmo mo sųmó wisiranérapó,” yalepó.

²⁹ Ai fo depa, ama kale whìtamoné kelemó wolaa yóló duraalu, “Diaamoné kisipa tiki tiró betereteiné i wisiraterere ape,” yalepó.

³⁰ Ai fo yalemó, kale whìtamoné kele fisąae fóló wisitepa Yesuné atimaamopaae fo mulóló duraalu, “Yąło diaamopaae i erale ala so whìpaae momókó deté kwęyaąse,” yalepó.

³¹ Téyaletai, atimaamo be hulua feapaae fóló, Yesuné i ala yalepóló deté kwęyóló fakeralepó.

³² Atéró kale whìtamo fi tikimó, dowi kepe tepeyóló bituraalu kóló nomóló fokélé initere whì betą Yesu beterepaae dapesó walepó.

³³ Atétepa, Yesuné kale dowi kepe dóló hòkonaletikimó, kale kóló nomóló betale whìtei,

fo kaae sóró yalepó. Atéteremó, so whi feané kolóló siraturaalu, “Take bitiré wale alimó etei kaae ala Israel hae kwiamó depa mo kolókélé inipó,” yalepó.

³⁴ Ai fo depa, kale Farisi whirapené duraalu, “Ai dowi keperape dóló hōkonaletaita, dowi keperapené doasi topo whiné fotokōratepa, dóló hōkonótua dapó,” yalepó.

Kótóné kutómó ɔla dekeró ɔlumépaitei saaire whi meipó

³⁵ Atéro etéyalepó. Yesu ɔ doasi be huluapaaekélé, sawa be huluapaaekélé, ai be huluamó tɛ mole fo wosetere berapemókélé, Kótóné tɛteróló kaae tare aomó mole ala i ape yóló, kale mió wosetere kisi fo wisi yó melaté kweyóo, mepaae tiki momaare whiraperó hepo daale whirapetamokélé wisiraté kweyóo yalepó.

³⁶ Téró, so whi mo hɔle ɔla kaae betó mupa kelalemó, atima tao saaire whikélé meiruraalu, bokonaale *sipsip* hupurape aoyóló betó mupa, Yesu kōlené sukutu ama hosaamó salepó.

³⁷ Atépa ama yó matere whirapepaae duraalu, “Kutómó ere ɔlata, mo dekeró ɔluméretei ɔla saaire whi betɔ doaló meipó.

³⁸ Térapa, ai kutómó ɔlumére ɔla saaire whirape dotonópóló, ai kutó Talepaae wosae,” yalepó.

10

*Yesuné 12 whirape doteyale fo
(Mak 3:13-19, Luk 6:12-16)*

¹ Atéro, Yesuné ama yó matepa wosetere 12 whirape ɔ beterepaae ape yalepó. Mepaae so whi

tuamó betere dowi kepe hokó faloo, mepaae kae kae hepo daale so whiró tiki momaare so whıtamo wisiróo yópóló, atima fotokọ mo sımó bulóló sóró beteralepó.

²⁻⁴ Ama ai sóró beterales 12 *apostel* whiné doirape i ape. Folosóro sale whıta, Saimon doi mupatei, Pitapó du betere whiró ama noma Andrutamo yoo, Sebediné naalema tamo Jems-ró noma Jon-tamo yoo, Filip-ró Batolomiu-tamo yoo, Tomas-ró *takis moni* siré kotere whı Matyu-tamo yoo, Alpias-né naalema Jems-ró Tadeus-tamo yoo, kọlo kọloi whı Saimon-ró Iskariot be whıkó Yesu dópóló eleké deyale whı Judas-tamo yoo yóló, atima atérópó.

⁵ Yesuné ama dosayóló sóró betero betere 12 whırape dotonaairalu, folosóro atimapaee i fo yalepó.

⁶ “Juda fake mei, kae fakené be huluaró Samaria whırapené be huluatamopaae feni, *sipsip* hupu kaae fókó fale Israel fake beterepaae fae.

⁷ Dią furaalu, i fo so whı feapaae haķeamó yó maté kweyae. Hepen bemó betere Kótóné tetérolo kaae tare aqmó mole ala wóló, mió mo felekemó i mole ape.

⁸ Mepaae kisi daae mole so whı wisiróo, sinale so whırape kepaaróo, mepaae humu fuluné tiki dore so whı wisiróo, tiki tuamóbetere dowi kepe doló hokonoó, yae. Ai ala yaaire fotokọ diaağ *moniné* dupuyóló sini, yalo diapaae hale melalepó. Téyalepa, diaağomo me dupu sini, so whı hale tao sóró wisiraté kweyae.

⁹ Dią atéro furaalu, *kold ó silpa ó kopa moni* sóró

faqse.

¹⁰ Naao wa ó tómó deró betere kuti, ó horó betere hó be, ó dotó tikikélé tawóló faqse. Ti noatepae, ai kutó diratere whĩrape atimané naaire ɔlakélé, ó fiyaaire bekélé ti ai be talenétóró melatepa ti mo wisirapó.

¹¹ Dią mé doasi be huluamó ó sawa be huluamó sókó fupa, ti mo wisi kisipa mole whĩkó aimó beterémóló kelenaalemó betepa, ti mo ai whĩtamotóró bitiré fóló, dią me bepaae furaalu, ti ai be taalae.

¹² Dią ai whĩné ama bemó sókó huturaalu, atimapaee kɔleó, Talené dią wisiró betepa, hosaa muni deyóló dua betae fo yae.

¹³ Ai be talerape wisi kisipa mole whĩtamo betepa, ti diąné hosaa muni deyóló mo dua betae dere foné atima sumó tao sóró wisiraalopó. Atima wisi tuę mole whĩtamo bitinipa, ti diąné hosaa muni deyóló dua betere ala wisinaale haę besekéréni, diąpaae momó fesaae wópóló yae.

¹⁴ Mepaae whĩnétamo dią wisiyóló dape sini yóo, diaaę yó matere fokélé wisiyóló woseni yóo depa, ti dią ai betere be, ó doasi be hulua taaróló faairaalu, atimané ai be hae diaaę hómó dakepatei faqsóró, aimó terepée deróló fae.

¹⁵ Yało diąpaae mo i dere ape. Kótóné taleyóló kwia melaaire sukamó, dią wisiyóló dape sinitere be huluamó betó mole so whĩpaae eraaire seķei alata, Komoraró Sodom be huluatamomó betó muale so whĩpaae eraaire seķe bosenóló, mo doakale dowi seķe melaalo ai ape.

¹⁶ Diąta, kale bete haę betó mole tuąpaae *sipsip* hupu kaae yało i dotonatere ape. Térapa, dią

wuliné kisipa kaae fosó fosó irutei, diã me dowi ala muniru, kale ba hòkóserape kaae, naame yóló mo dua betae.

¹⁷ Ti noatepae, mepaae wh̄rapené kae kae sek̄ei ala diãpaae mo eraalopa, diã mo hotowayóló kaae tawae. Téturaalu, atimané diã fo tokótamo yóló taletere wh̄rapené naase tuãpaae mulóo, atimané fo wosetere berape tuãmókélé diã susupuróló fokosói ala yóo yaalo ai ape.

¹⁸ Diã yálo doi erótu beteremó, t̄eteróló kaae tare *Gavman* wh̄rapero doasi topo wh̄rapetamo beterepaae fo tokótamo yaai dapesó faalopó. Atéro, fo tokólo dere ala Juda meire so wh̄inékéle wosóló kisipa yaalopó.

¹⁹ Téyaalotei, atimané diã *dipula* beteraai dapesó fupa, diã noa fo yaaloé ó fo neyóló yaaloé yóló, whaalia yaq̄se. Atéro fo tek̄etere be demótóróti diaaḡ yaaire fo Tale Kótóné ama yó melaalo ai ape.

²⁰ Ti atéro yaaitere fo diãné kisipané yaalomeitei, diaaḡ Ayané ama Kepe Wisiné i fo yae yóló yó mótu betepa, yaalo ai ape.

²¹ Me wh̄iné ama nomatei me wh̄iné d̄ópóló eleké deyaalo ai ape. Beta wh̄iné ama naale senaale me wh̄iné mo ti dóló sukunópóló eleké deyaalo ai ape. Naale senaalené hama alimamato b́oe dóló só deróló, mepaae wh̄iné d̄ópóló melaalopó.

²² Diã yálo ala erateremó, so wh̄i feané diã hòróló, b́oe du betaalo ai ape. Tétu betepatei, wh̄i me detamo ai sek̄ei ala h̄ale beleté fóló kemetere kwiapaae sókó fupa, ti atétere so wh̄i aluyaqsóro, yálo tao saalopó.

²³ Diḡ ai be huluamó sókó feḷalemó, ai be hulua so whḡiné diḡtamo bóe dóló diḡpaae susupui ala eratepa, ti ai be taaróló me be huluapaae botokó fae. Yaḷo diḡpaae mo i dere ape. Ai Israel fakené be hularape dokḡ fea kwęyóló kemeréni teó kutu betepatei, kale Whḡiné Naalema sókó waalo ai ape.

²⁴ Betḡ *skul* naalené ḡ yó matere whḡi ama teteranénipó. Atétere kaae, kutó diratere whḡínékélé ḡ teteróló kaae tare whḡi ama teteranénipó.

²⁵ Kale *skul* naale ḡ kisipa siré fóló, ama kisipare alakélé ḡ yó matere whḡiné kisipare alatamo betḡ sḡ yóo, kale kutó diratere whḡiné dere alakélé ḡ kaae tare whḡiné dere alatamo betḡ sḡ yóo epata, ti mo wisirapó. Mo so whḡiné be tale kilituraalu, ḡta dowi keperapené doasi topo kepe Belsebul-pó du betepa, ti ama be whḡi so whḡipaaekélé betḡ kaae eratere fotóro yaalo ai ape.

²⁶ Atérapa, atima ai whḡirape kolóló wiyaḡse. Ti noatepae, mió kinóló mole ḡla ḡlarape fea take ḡakearatepa kelaalopó. Kinóló mole ala ó fo so whḡi feané kisipa yaalo ai ape.

²⁷ Yaḷo diḡpaae dilikitamo yó mótu betere fota, ti be deḡtamo ḡakeamó yae. Diaaḡ kikitani woséli dolomó du betere fo ti so whḡi feané wosḡpóló, siki bemó daalu ḡakeamó yó melae.

²⁸ Ti diaaḡ kepe bete doréni, mo tó tikimaaté sukḡpóló dele mo whḡirape koróló, diḡ wiyaḡse. Ténini, naao tikiró kepe betetamo wusuró dowi si duku beterepaae taae deranére Talepaae betḡ wiyae.

²⁹ Whḡirapené ba male tamo duputuraalu, son-

aai *moni* kené dupu dua dapó. Téretei, diaaḡ Aya Kótóné ama kisipané ai ba belekaamale haepaae derepae initepa, ti haepaae derepenénipó.

³⁰ Diaaḡ topomó bilire niki feata, Tale Kótóné ama dosayóló mo tuérapó.

³¹ Atérapa, diḡ whaalia yóló wiyaḡse. Ti i haemó betó mole ba belekaatiki kolósu, diḡ kolósu depa, diḡta mo doasi ḡla ereteiné Kótóné ama diḡ kisipa keteraalopóló de? Mo meipó.

³² Mepaae whi denétamo amatei, so whi feané keletómó, ḡta Keriso whi betérapó depata, ti atétere whi ó hepen bemó betere yaḡo Ayané keletómó ita yaḡo ne nopó yaalo ai ape.

³³ Téyaalotei, mepaae whi dené so whi feané keletómó, ḡta Keriso whi meipó depa, ti yaḡokélé hepen bemó betere yaḡo Ayané keletómó ḡ yaḡo ala eratere whi meipó yaalopó.

³⁴ Ḥ i haepaae waleteita, ti i haemó betó mole so whi fea bóe dele ala taaróló, dua beterópóló wale nisiyaḡse. Téni, i haemó betó mole so whi tuamó tekeróló me fake kae beteroó, me fake kae beteroó yaairaalu walepó.

³⁵ Ḥ wóló betere bete i ape.

‘Naaleró alimatamo tuamó tekeróló bóe delóo,
 senaaleró hamatamo betere alakélé tuamó
 tekeróló bóe delóo,
 whiné dokore soné ama hyama seretamo bóe
 dóo, yaalopó.

³⁶ Whi mené ama fake so whi ó ḡtamo betamó betere so whinétei, ḡtamo bóe daalo ai ape, erapó.

³⁷ Mepaae whi dené ḡ sisópaae eróló, ama alima ó hamapaae doasi hekesené sukóló yaala

sókó fu betepa, ti atétere so whị ẹtamo betamó betaaire sụnipó. Mepaae whị dené ama naale ó senaalepaae yaala sókó furaalu, ẹ sisópaae eratepa ti atétere so whị ẹtamo betamó betaaire sụnipó.

³⁸ Mepaae whị dené ẹ sukàaire filipaa ni amatei beleyóló ẹ sya ẹnitepa, ti ai so whị yàlo fo wosetere so whị betaaire sụnipó.

³⁹ Mepaae whị dené ama betere bete me ala yaqsórópóló, amatei hotowayóló kaae tapa, ti atétere whịné ama betere bete aluyaalo ai ape. Mepaae whị dené yàlo ala eraairaalu, ama betere bete me ọla meipóló aluratepa, ti atétere whịné ama betere bete aluni, hẹle muó tawaalo ai ape.

⁴⁰ Whị me dené diẹ wisiyóló dape sóró kaae tatepa, ti ẹtei wisiyóló dape sirapó. Mepaae whị dené ẹ wisiyóló dape supata, ti ẹ dotẹyale sekẹ yàlo Ayatei wisiyóló dape sirapó.

⁴¹ Whị me dené mepaae whị kilituraalu, Kótóné ama fo eratere kọló whịpóló, mo wisiyóló dape supa, ti atétere whịné Kótóné ama kọló whịné sere dupu sùtóróti saalopó. Whị me dené mepaae whị kilituraalu, ẹta mo donoi ala dere whịpóló mo wisiyóló dape supa, ti atétere whịné kale mo donoi ala dere whịné sere dupu sùtóróti saalo ai ape.

⁴² Yàlo diẹpaae mo i dere ape. Whị me denétamo mó belei sokótei betere whị yàlo ala erótu betere whịpóló siri wẹi nae yóló melatepa, ti ai ala deremó dupu hẹsókó feni, motóró saalopó,” yalepó.

*Yesuró wẹi tópuratere whi Jon-tamo
(Luk 7:18-35)*

¹ Atéró, Yesuné yó matere 12 whirapepaae fo yó melóló kemetepa, ai betere tiki taaróló, ą Kaleli hae kwiamó tẹ mole be huluapaae felepó. Atéró fóló, hąle mo betó mole so whipaae kale kisi fo wisi yó melóo, ama fo wosetu betere so whipaaekélé yó melaté kwęyóo yaairaalu felepó.

²⁻³ Kale Jon *dipula* bitu, Yesu Kerisoné i ala du beteropóló deté kotere fo wosóló, ama yó matere whirapepaae I fo wasae yóló dotęyalepó. “Yąta kale waalopóló bope du betale whi hıtipé, whi me kae wópóló kaae tawaaloé yóló wosene fae,” yalepó. Atétepa, kale Jon-né dotonale whirape fóló, Yesupaae wosalepó.

⁴ Tétepa Yesuné atimapaae duraalu, “Dią Jon beterepaae fóló, diaaę wosale foró kelale alatamo ąpaae yó móturaalu, i fo yae.

⁵ Kale keke diliki yóló betale whirape wisiróo, hó doyóló betale whirape wisiróló falóo, mepaae dowi humu fulu dorowóló betale whirape wisiróo, wosęli kęne so whi tukwę falóo, mepaae mo ti sinale so whıtei kepaaróo, yoleale yóló betere so whipaae kale kisi fo wisi yó mótu betóo, du beterepó ene fae.

⁶ Mepaae whıtamo yąlo du betere ala kolóló, ę sya waletei hóturaalu, dée nénitere whi ti Kótóné wisiratepa, hąné sukutu beterepóló yae,” yalepó.

⁷ Atéró, kale Jon-né ama yó matere whirape fi kinipaae, Yesuné Jon-né du betere alamó tuę muturaalu, aimó betó mole so whipaae yó melaai duraalu, “So whikélé bitinire hąle kópu kęae fi

hae tikipaae fua yaletei-a, noakó keḷe fua yaleé? Beséné féporótu betere kape kelaai fua yaleé? Mo meipó.

⁸ Diḷ upaae noakó kelaai fua yaleé? Whḷ betā mo kuti wisinaale deróló betepa keḷe fua yaleé? Meipó. Atei kaae kuti wisinaale deró betere whḷta, ti kale doasi topo whḷrape bitua dere tiki dokélé ini, mo sisi yóló sorokḷi be wisinaalemó bitua dapó.

⁹ Téretei, diḷ noakó keḷe fua yaleé? Kótóné ama kóló whḷ kelaai dapóló fua ipa, ti ʼtóróti mo hḷti ai ape. Yaḷo diḷpaae mo i dere ape. Kótóné ama kóló whḷrape fea betereitei, ai whḷiné ama ditere kutóné mepaae kóló whḷrapené ditere kutó mo bosene falapó.

¹⁰ Ai sekémó kisipa mutu, Kótóné ašemó i fo erapó.

‘Ya waai teópa yaḷo fo eraaire whḷ folosóro ʼpi wópóló doteyaalopó.

Ai whḷiné amata, ya waaire tu donoróló wisiraalopó, erapó.

¹¹ Yaḷo diḷpaae mo i dere ape. I haemó betó mole sorapené deyale whḷrapekélé fea betó moletei, kale weḷi tópuratere whḷkó Jon-né atima fea teteróló bosene falapó. Tépatēi, Kótóné teteróló kaae tare aqmó belei sókó deóló betere whḷiné ti kale weḷi tópuratere whḷ Jon teteró beterapó.

¹² Kale weḷi tópuratere whḷ Jon betale alimó kaae sóró, hepen bemó betere Kótóné teteróló kaae tare aqmó mole ala mo doasi fotokḷtamo wouraalu, fakeraté wou beterapó. Ai ala saairaalu, ketekeḷ buóló bóe du betere whḷrapené ai ala kekeparó

fasó sua dapó.

¹³ Kótóné ama fo eraterere kóló wh̄raperó Moses-né as̄ere fotamoné Kótóné i ala yaalopóló yó maté wóló, kale w̄i tópuratere wh̄kó Jon betale alimó sókó walepó.

¹⁴ Térené diaaḡ kisipanétamo waalopóló kale bopetu betale wh̄i Elaijata Jon ątóróti h̄tipóló kisipa mutupa, ti mo wisirapó.

¹⁵ So wh̄i de wos̄eli daapa i dere fo mo wisiyóló wosóló kisipa muae.

¹⁶ Mió i alimó betó mole so wh̄i etérápóló bete kisipa yópóló, ȳalo noa ala s̄uróló yaaloé? Atimata, etei kaae naale senaale kaaené kelerapó. So wh̄i tour̄leta dere tikimó bituraalu, mepaae naale senaalené mepaae naale senaalepaae melaa yaalopa ape yóló etei fo dapó.

¹⁷ ‘Ḍané fó wutiné haleratepa, dīané mepaae wole forape yóló sama kilini yóo, Ḍané mepaae wole forape depa diaaḡ moló ini yóo yalet̄ei-a, noatepa h̄ale daae mualeé?’
dua dapó.

Ai kale keteirapené dere ala kaaetóróti diaaḡkélé ai du betere ape.

¹⁸ Kale w̄i tópuratere wh̄i Jon wóló beteretei ɔlakélé, *wain* w̄ikélé nénitere ala mepaae so wh̄iné kolóló, ama depe tūamó dowi kepe bituraalu dapó dua yalepó.

¹⁹ Kale Wh̄iné Naalema wóló bitu, ɔlaró w̄eitamo nokole kilitu, so wh̄i feané ai wh̄ita, ɔlakélé *wain* w̄ikélé dekéró nuku betere wh̄ipó. ąta, kale *takis moni* siré kotere wh̄raperó dowi ala dere wh̄rapetamoné fulumu wh̄ipó, ai du betere ape.

Tétu beteretei, mepaae wh̄iné ama dere ala k̄aae kolóló, ai wh̄ita Kótóné mo dotoróę fale kisipa muluraalu dapó yaalo ai ape,” yalepó.

*Mepaae dowi ala taaróló kisipa fetenire be hulua-
amó ere fo*

(Luk 10:13-15)

²⁰ Téró, Yesuné ama kae kae kelemei alarape erale be huluarapemó betó mole so wh̄i dowi ala taaróló, Talepaae kisipa tiki feteyóló bitini yalemó, ai so wh̄i só deraai yalepó.

²¹ Atéró ama duraalu, “Korasin be huluaró Bet-saida be hulua so wh̄rapetamo-ó, dī tūpaae mo dowi sekei ala waalo ai ape. Ȳalo dī tūpaae erótua yale kelemei alarape kaaetamo, Tair be huluaró Saidon be huluatamomó erólúasóró, ti atimané dowi ala mo taketitei taaróló, tūę tiki feteyóló kili diyóló yei kutitamo bitūapó.

²² Ȳalo dīpaae mo i dere ape. Tale Kótóné taleyóló kwia matere sukamó, Kótóné i haemó betó mole so wh̄ipaae kwia matere alata, ti kale Tair be huluaró Saidon be huluatamopaae melaaire kwia mo bosene faalo ai ape.

²³ Dī Kapeneam be huluamó betó mole so wh̄i-ó, dī ó s̄paae holaalopóló kisipa mute? Mo meipó. Dīta, mo apaae derepale dolopaae Kótóné sóró deraalo ai ape. Dī ai Kapeneam be hulua tūamó erale kelemei alarape kaae, Sodom be hulua tūamó erólúasóró, ti ai be hulua dorólúameipó. Miókélé h̄ale t̄ę tawūapó.

²⁴ Téretei, ȳalo dīpaae i dere ape. Tale Kótóné Sodom so wh̄i taletere sukamó doasi

kwia melaalotei, diɔpaae eraaire sekei alata, ti bosenóló mo doasi ala eraalopó,” yalepó.

Fóturu depa sɔa nóló dua betere ala melaalopóló dere fo

(Luk 10:21-22)

²⁵ Atéyale sukamó, Yesuné ama Alima Kótóné doi hale sóró horóló duraalu, “Sɔró i haetamo tɛteróló betere Aya Tale-ó, naao mió i alimó yó mótu betere alarape feata, doasi kisipa sóró betó mole whɔrapené kelaɔsóró hyó mulóló, i naale belekaatikiné maaté kolópóló, haɔeamó yó melaleteiné yaɔpaae mo kée dapó.

²⁶ Aya-ó, mo dapó. Ti ai alata, mo naao kisipa mole alatóróti ai ape,” yalepó.

²⁷ “Fea alata, yaɔo tɛteróló kaae tanópóló, yaɔo Ayané ɛpaae meló beterapó. Mo whɔ betɔnékélé Naalema kisipa initei, Alimané ama betɔ kisi-parapó. Térure kaae, mo whɔ betɔnékélé Alima kisipa initei, Naalemané betɔ ama Alima kisi-parapó. Naalemané ama kisipa mole so whɔpaae yaɔo Ayata, etei kaae Tale beterapóló, yó matere so whɔiné maaté tué yaalopó.

²⁸ Diɔ mepaae whɔ sekei ɔla beleyaletikimó, fóturuyóló bétu betere so whɔ-ó, diɔ sɔa nóló mo dua betaaire ala yaɔo melaalopa, ɛ beterepaae ape.

²⁹ Yaɔo hulúmó belere ni fake beleyóló, ɔamo wusóró furaalu, yaɔo dere ala kolóló kisipa sae. Ti noatepae, yaɔo hosaa tuamó mole naamei ala wisi diaaɔ kisipa yaasepóló, yó melaalopa, ape. Até depata, ti diaaɔ hosaa muni deyóló mo dua betaalopó.

³⁰ Ti noatepae, yało kutó ditere alaró beleyóló fole ɔlatamo sekeńi, mo esepelérápó,” yalepó.

12

Yesu ɔta ɔa nópóló tukóló muló betere be de tale (Mak 2:23-28, Luk 6:1-5)

¹ Atéyale sukamó, Yesuró ama yó matere whırapetamo *whit* kutó tuamó kutu betalepó. Téyalemó, ama yó matere whırape wotetepa ɔa nópóló dałe muló betere sukamótei, kale ai kutómó yó mole *whit* du kaaesu yóló nukulé fu betalepó.

² Atei ala depa, Farisi whırapené kolóló Yesu-paae duraalu, “Naao yó matere whırapené ɔa nóló beterópóló tukóló muló betere be demótei, kale yóló muló betere fo tukóló, ɔla ai su betere ape,” yalepó.

³ Ai fo depa ama atimapaae duraalu, “Depit-ró ama fulumu whırapetamo atima wotetepa yale ala diaaɔ dosayóló, kisipa muni airapó.

⁴ A Kótóné be tuapaae holóló bituraalu, mo kae muló betere *bred* o Depit-ró ama fulumu whırapetamo atima wotepa sóró nalepó. Ti ai ota, Kótópaae melaleteti, mo hałe whırapené naosóró fo mupa, Kótópaae momarateri whırapené maaté nukua dapó.

⁵ Moses-né yóló muló betere fo sya furaalu, momatere be kaae tare whırape kale dałe muló betere sukamótei atimané ditere kutó diyaaı be dolopaae fua dapóló, ere fo diaaɔ dosayóló kisipa muni airapó. Ti kale yóló muló betere fota, mo tikitu betepatei, me dowi ala yalepóló inipó.

⁶ Yalo diapaae mo i dere ape. Kótóné ama momatere beta, doasi ɔlapatei, Kótóné ama ala erótu betere sekéro, mió ama erótu betere alatamoné ai momatere be tetérolo teraae falapó. Atére sekéta, mió diatamo betamó i betere ape.

⁷ Tale Kótóné i fo aseýoló muló beterapó.

‘Kale *sipsip* hupu ó me ɔla simó sukɔlaa darólo momatere alata, ti yalo hekesere ala meipó. Me whi kɔlené sinólo tao sere alata, ti yalo hekesere alapó,’ erapó.

Ai fotamo diané tué uasóro, ti dowi ala munire whirape só deróluameipó.

⁸ Ti noa betené meipó. Kale Whiné Naalemata sa nóló beteropólo, ðale muló betere be ðe tetérolo kaae tare Tale beterapó,” yalepó.

⁹⁻¹⁰ Téro Yesu ɔ aimó betaleteti taarólo, atimané fo wosetere be tuapaae sóko felemó, aimó beta naase dowi whi betepa kelalepó. Atima mepaae so whiné ɔ dowi ala yale whipólo só deraaire bete kikitu Yesupaae woseturaalu, “Sa nóló beteropólo ðale muló betere sukamóte, whi wisiratere ala depa fo mulepé meié?” yalepó.

¹¹ Ai fo depa ama atimapaae duraalu, “Diakó whi me denétamo, kale sa nóló beteropólo tukólo muló betere sukamó beta *sipsip* hupu nóku dolomó doropólo mupa, tao saalomeié?

¹² Tépateti, whita ti mo doasi bete mole ɔla ereteiné whi tao sere alané *sipsip* hupu tao sere ala bosene falapó. Atérené sa nóló beteropólo ðale mulale sukamó wisi ala depa, fo munipó,” yalepó.

13 Téró ai fo yóló kemetepa, kale naase dore whípaae duraalu, “Naa naase teréę falae,” depa, kale whiné ama dore naase teréę faralemó, me tikiró wisire naase kaae yó felepó.

14 Atétepa, kale Farisi whírape atima belapaae tóę fóló, Yesu netéroó daaloé yóló fo dokalepó.

Kótóné ama kutó dirópóló sókó sere whi

15 Até yaaire ala Yesuné ama kisipa yóló, ą betale tiki taaróló felepó. Atétepa, kisi daae mole so whi feané ą sya wou betepa, ama wisirótua yalepó.

16 Atéroó, ama atimapaae fo mulótu duraalu, “Yalo i dere ala kolóló ę etei kaae whi beterapóló mepaae so whípaae momókó yaęse,” yalepó.

17 Yesuné ai du betale alata, mo take Kótóné ama kóló whi Aisaiané aseyóló muló betere fo motóró dokonóturaalu yalepó.

18 Ama ai ere fo i ape.

“Yalo kutó dirópóló, sókó sóró kae beteroó betere whi i betere ape.

Ama dere alamó, ę hajné sukutu ąpaae yaala sókó fóló, mo hosaa mulapó.

Atérené yalo kepe bete ą tuąpaae beteratepa, amamo Talené mo donotóró taleyóló kwia melaaire fo i hae kwiamó kae kae tiki daae mole so whípaae hąkearóló yó melaalo ai ape.

19 Téró yalo kutó diratere whi hęle sere alaró hęle fotamo ini dereteiné, ai be belamó ó tųmó fua wua dere so whiné mo wosókélé yaalomeipó.

20 Kale kape siki kaae faairaalu, bitikęne tikimó ama mo ti kąayaalomeipó.

Téturaalu, kale wisiyóló dó tanire şakélé ama hapale sukunéni, hşale dó tanópóló kaae taté faalopó.

I haemó du betere kae kae dowi alamó, mo donótóro taleyóló kwia melaaire alané hşoko taletere ala aluraté fóló, mo donoyóló taletere alané tşteróló kaae tawaalopó.

²¹ Atéturaalu, hae kwia feamó betóló fale so whşiné şpaae kisipa tiki tiróló hajné sukutu bitu, i sekşnéta, da mo tao saalopó du betaalo ai ape,” erapó.

Yesu ş topo kepe Belsebul-né fotokşatepa dapóló yale fo

(Mak 3:20-30, Luk 11:14-23, 12:10)

²² Téró, beta whş dowi kepe tepeyóló bituraalu, kele diliki yóo, kşlókélé nomóo ere whş Yesu beterepaae dapesó wapa, ama wisiralepó. Atéro wisiratepa fo yóo, kelené şla şlakélé wisiyóló kolóo, yalepó.

²³ So whş feané ai ala kolóló sirayóló duraalu, “Ai whşta Depit-né deté wale fake tuşmó, waalopóló bopetu betale whş hşti irurapó,” yalepó.

²⁴ Ai fo kale Farisi whşrapené wosóló duraalu, “Meipó. Ai whşta, doasi keperapené topo kepe Belsebul-né fotokşatepa, dowi kepe ai dóló hşkonótu betere ape,” yalepó.

²⁵ Atéro, atimané mutere kisipa tiki Yesuné kolóló atimapaee duraalu, “Mepaae hae kwia tşteróló kaae tare doasi topo whşrape atimasisitei bóe dupa, ti atimané tşteróló kaae tare ala mo doraalo ai ape. Atéturaalu, doasi be hulua ó beta

bemó betere so whị atimasisitei bóe dupa, ti mo wisiyóló bitini, mo doyaalo ai ape.

²⁶ Satan-né ama fake whịtamotei bóe dóló hòkó fatepa, ti ama tẹteróló kaae tare ala amatei teketepe, ti netéró fotokọ buóló daayaaloé?

²⁷ Atére kaae diaaọ duraalu, i sekénéta kale dowi kepené doasi topo kepe Belsebul-né fotokọratepa dóló hòkonalepó dere-a, diaaọ be whịné dowi kepe dóló hòkonótua deteretei né fotokọratepa, du betere? Atétepa, ti atimanétei diątamo fo tokótamo yóló, taletere sukamó dią só deraalo ai ape.

²⁸ Téretei, Tale Kótóné Dẹi Kepe Wisiné ẹ fotokọrótu betereteiné, dowi kepetamo yalo dóló hòkonótu betepa, ti kale Kótóné tẹteróló kaae tare aomó mole ala dią tuąpaae wóló mulapóló kisipa yaalo ai ape.

²⁹ Whị mené mo doasi fotokọ bole whịné ọla ọla ọlémi saairaalu, noa alapi yaaloé? Folosóró kale sekẹpi dirii képiné dokóló mulóló, nalo ama bemó muó mole ọla ọla sóró fenérapó.

³⁰ Ẹtamo betamó bitinire whịné ti bóe dóló ẹ só derótu beterapó. Mepaae whịné ama ọla ọla ẹtamo mulénitepa, ti atétere whịné ama ọla ọla hòko besekérotu beterapó.

³¹ Atétu betereteiné yalo diąpaae mo i dere ape. Mepaae kae kae dowi alaró Kótó faletere fotamo yólótei, nalo Talepaae kemerae depa, ti Tale Kótóné me ọla meipóló hẹle kemeraalopó. Tépateti, kale Dẹi Kepe Wisiné erótu betere alatamo faletepa, ti Tale Kótóné me ọla meipóló kemeraalomeipó.

³² Atére kaae, mepaae whịnétamó kale whịné

Naalema falatepa, ti ama ai dowi ala kwia me ọla meipóló hẹle kemeraalotei, mepaae whị dené kale Dẹi Kepe Wisiné erótu betere alatamo faletepa, ti mió i betere alimókélé ó take nalo waaire alimókélé, ama ai dowi ala kwia kemeréni, hẹle muó tawaalopó.

³³ Ni wisi daapa, ti ama dukélé wisi oleyaalopóló kisipa muóo, Dowi niné ama dukélé ti mo dowitóró oleyaalopóló kisipa muóo, yae. Ti noatepae, so whịné olere du kilituraalu etei kaae nipóló kisipanérapó.

³⁴ Dią whị tukó nokole dowi wulirape-ó, dią dowi alané fẹanuraalu wisi fo noayóló yaaló? Ti noatepae, so whị feané hosaa tuámó fẹayóló mole alatóróti kọlónékélé foparóló hẹkeamó dua dapó.

³⁵ Whị wisiné ama hosaa tuámó ti wisi alatóró fẹayóló muluraalu, ama dere fokélé wisi fotóróti dua dapó. Dowi whịné ama hosaa tuámó ti dowi alatóró fẹayóló muluraalu, dowi fotóróti dua dapó.

³⁶ Térapa, yalo diąpaae mo i dere ape. Diaaọ dere fotamo, kisipa tekeyóló ini, hapale họko depa, ti take taletere sukamó diąpaae etei kaae họko fo noatepa yalé yaalopó.

³⁷ Ti noatepae, taleyaaire sukamó diaaọ yale wisi fonétei dią hẹle fópóló eróo, mepaae yale dowi fonétei dią só deróló kwia melóo, yaalo ai ape,” yalepó.

So whịné tuẹ yópóló Talené Jonapaae erale kelemei ala

(Mak 8:11-12, Luk 11:29-32)

³⁸ Téró, mepaae Farisi wh̄iraperó Moses-né asere fo yó matere wh̄irapetamoné apaae duraalu, “Yó matere wh̄i-ó, Talenétei eratapóló dané kisipa yaai dapa, kelemei alakó erótumié?” yalepó.

³⁹ Ai fo depa ama atimapaee duraalu, “Diã nópu nokole alaró mepaae sonaalei dowi alatamo du betere wh̄irape-ó, Talenétei eratapóló sira yaaire ala erae yóló, wosó maaté tarapó. Me sira yaaire alakó yó melaalomeitei, Kótóné ama kóló wh̄i Jonapaae erale ala kaae betã eratepa kelaalo ai ape.

⁴⁰ Ti noatepae, kale wh̄i Jona be dẽ sore yóo, diki sore yóo yóló, doasi yané depe dolomó bitu yale kaae, kale Wh̄iné Naalemakélé, be dẽ sore yóo, diki sore yóo yóló, dou dolomó hãle muaalopó.

⁴¹ Téyaalotei, take nalo kale Ninipa be hulua wh̄irape taletere be dẽmó mió i alimó betó mole so wh̄i mo só deraalopó. Ti noatepae, atima Jonané yó mótu betale fo wosóló, dowi ala taaróló kisipa tiki feteyalepó. Téyaleteti, Jonakélé tẽteróló bosene fale wh̄i i betepatei, kisipa tiki tirénitere-a, noatepa de?

⁴² Talené taletere be dẽ sókó wapa, betã *Sautpaae* mole hae kwiamó betere doasi *kwin* so a turukó holóló daalu, diã mió i alimó betó mole so wh̄i só deratere fo yaalopó. Ti noatepae, ai sota, mo saletópaae betale sotei, kisipa tiki dotoróẽ fóló mole wh̄i Solomon-né yó matere fo wosaai dapóló weipakalepó. Téyaleteti, Solomon-né kisipa tiki fosó fosóre alakélé tẽteróló bosené fale wh̄i i betere ape.

⁴³ Kale dowi keperape wh̄iné depe tuãmó beteretei taaróló furaalu, i ala dua dapó. A kópu kãae fi tikimó mo wisiyóló betaai dapóló kekãai

fɛləlemó, betaaire tiki kilinitepa momó fesaae wóló duraalu, ‘Yálo taaróló wale bepaee, ɛ momó bitì faaitapó,’ dua dapó.

⁴⁴ Atéró, ɔ fóló kelerəlemótamo whì mekélé bitini kale be fuóló taae faróló ɔla ɔla fea hotowaró betəpaaeró betepa, keletapó.

⁴⁵ Atépa kale dowi kepe ɔ momó fesaae fóló, mepaae doasi dowi alamaaté du betere wɛikeró keperape dapesó wóló, kale whì tuámó bitì walapó. Atétepa, ai whì ɔ take folosóró betale ala sawa doretei, mió kale wɛikeró dowi keperape bitì waletiné, kale whìné betere bete mo ti doratapó. Atétere kaae, mió i alimó dowi ala du betere so whìpaaekélé eraalo ai ape,” yalepó.

*Yesuné hamaró nomarapetamo
(Mak 3:31-35, Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Yesuné ai touró betere so whìpaae fo hɛle du betepatei, ama hamaró nomarapetamoné ɔtamo fo yaairaalu, wóló belamó daae molepó.

⁴⁷ Tépa whì betəné duraalu, “Naao haeró norapetamoné yɔtamo fo yaai wóló belamó daae mulapó,” yalepó.

⁴⁸ Ti fo depa Yesuné duraalu, “Yálo haeró norapetamo-a, deé?” yalepó.

⁴⁹ Ti fo yóló, ama yó matere whìrape beterepaae naasené yóló duraalu, “Yálo haeró norapetamota, ti i betó mole ape.

⁵⁰ Ti mepaae so whì denétamo hepen bemó betere yálo Aya Kótóné ama kisipa mole ala erótu betepata, ti yálo no ne ó haetóró ai betere ape,” yalepó.

13

*Yesuné whit ke biliterepaae dó faróló yale fo
(Mak 4:1-9, Luk 8:4-8)*

¹ Atéyale be demótóró Yesu ą ai be tuąmó yó mótu betaletei taaróló, kale doasi węi kęła fókupaae biłi derepelepó.

² Atéró, ai węi fókumó so whi mo hałe ęła kaae bopéróló daae moleteiné ą daayaaire tę munipa, nuku tuąpaae daane horalepó.

³ Atéru, so whipaae du betale fo fea ti fo sale maaté yóló duraalu, “Whi betąné ęła wae kerape ama kutómó terepété kweyaai sóró felepó.

⁴ Atéró, kale whiné ama ęła wae kutómó terepeté kuturaalu, mepaae ke ti tu tómó sókóta yóló mupa, barapené nalepó.

⁵ Mepaae kerape ti kane tómó dakere haepaae taae durupua yalepó. Atéyale ęła waeta, mo haepaae derepéni, kane tómó dakere haemó taae derepeleteiné, kale ęła wae mo hapale holalepó.

⁶ Téyaletei, mo dirii sukané kale ęła mo hapale botokole yó salepó. Ti noatepae, ama feleke mo apaae derepénireteinépó.

⁷ Mepaae kerape, ti kale mu daai ne tuąmó taae durupua yalepó. Téturaalu, kale ęła wae dowi mu daai netamo betąmó holale tikimó, ai kale dowi nené kale mo ęła bopée sóró aluralepó.

⁸ Mepaae kerape ti mo hae wisimó taae durupua yalepó. Atéyale ęła ti mo wisiyóló holóló, du wisinaale woleyalepó. ęła wae biłi furaalu, yo betą sóró feletei, ęła ęlumétepa suraalu ti 100 yorape mepaae 60 yorape ó 30 yorape faánóló sóró walepó.

⁹ Mepaae whi de woséli daapa, ti i dere fo bete wisiyóló wosóló kisipa muae,” yalepó.

¹⁰ Atéró, ama yó matere whirape wóló apaae woseturaalu, “So whipaae naao fo salené maaté du betere-a, noatepa de?” yalepó.

¹¹ Ai fo depa ama tokó mótu duraalu, “Ó hepen bemó betere Kótóné ama teteróló kaae tare tuamó kinóló mole kisipa tiki wisinaale diapaaeta meló betteretei, atimapaae ti meló bitini ai ape.

¹² Mepaae whi dené kale fo wisitamo sóró tapa, ti ai tómó mepaae kae beleróló melaalopó. Téturaalu, ai whi a mo dekeró muaalo ai ape. Mepaae whi dené kale fo wisi sóró tanitepa, ti ama sawatamo tareteikélé fasó saalo ai ape.

¹³ Yalo atimapaae fo salené maaté i yó mótu bettereteita, hale meipó. I ere fo dokonóturaalu, erapó.

‘Atimané kelené mo kilirutei, me ɔla wisiyóló koló fumipó.

Atimané wosélinékélé wosetu bitutei, bete wisiyóló kisipa mutumipó.’

¹⁴ Ai so whi tuamó ere alata, Aisaiané aseýóló muló betere fo dokonóturaalu dapó. Ai asere fo i ape.

‘Diaaɔ wosóta yaalotei, fo bete wisiyóló kisipa muaalomeipó.

Diaaɔ kelenée yaalotei, wisiyóló kelaalomeipó.

¹⁵ Ti noatepa meipó. Ai so whiné hosaa taróo, kelekélé dilikiróo, atimané wosélikélé kinóo erapó.

Ti noa yaqsóró meipó. Atimané kelené mo bete kolóo, woséliné wosóló bete kisipa yóo, yaqsóró erapó.

Ai ala ere so whi atima ę beterepaae momó feteóló wapa, ti yalo atima sumó wisiranérapó, erapó.

¹⁶ Téretei, diaaę kelenékélé mo wisiyóló kolóo, wosélinékélé fo wisiyóló wosóo yaletiné, Kótóné dię wisiró beterapóló, hajné ai sukutu betere ape.

¹⁷ Yalo diaępaae mo i dere ape. Mo take Kótóné ama koló whiraperó mo donoi alamaaté dere whirapetamo feané mió diaaę kilitu betere ala atimané kelenée du betaleteti mo kilinipó. Diaaę wosetu betere fokélé atima feané wosenée du betaleteti, mo wosókélé inipó.

¹⁸ I kale ęla wae ke terepeté kweyale whiné yale fo sale fo bete i dapa, diaaę mo wisiyóló wosae.

¹⁹ Mepaae whi de Kótóné teteróló kaae tare aomó mole fo wisi wosóló, bete wisiyóló kisipa initere so whita, ti kale ęla wae ke tu tuamó sókóta yóló mupa, barapéné nale kaaeta, ti kale dowi Satan-né atima hosaa tuamó muló betere fo wisi tokó sua du beterapó.

²⁰ Kale kane tómó dakere haemó taae derepele ęla waeta, ti mepaae so whi dené kale fo wisi hapale wosóló, hękesetu dere kaaepó.

²¹ Tépateti kale fo wisi wosóló, ama feleke mo apaae derepéniruraalu, sawa hęleke sukamó betero, sęsere ala ó me seęi ala wapa, ti kale seęi hapale tétitei dee nóló Talené ama fo wisi erateretei mo ti taalutua dapó.

²² Kale dowi mu daai ne tuę dolomó taae durupu yale kaaeta, ti whi me de Kótóné fo wosólótei,

i haemó doasi *moni* sóró néli whi betené dere alaró whaalíané sukutere alatomota, mo doasi bete mole nisiyóló sya furaalu, Kótóné fo aluróló du wisiyóló ulutimipó.

23 Kale hae wisi bolemó taae derepele ɔla wae kaaeta, ti whi me de Kótóné fo wisiyóló wosóló, kisipa mutere so whi ai ape. Atétere whita, kale ɔla ɔlumétepa, mepaae 100 mepaae 60 mepaae 30 yorape deyóló faanótu dere kaaepó,” yalepó.

Dowi neró wisi ɔlatamopaae dó faróló dere fo

24 Atéro, Yesuné so whipaae fo sale fo me kae yóló duraalu, “Ó hepen bemó betere Kótóné tetéroóló kaae tare aomó mole alata, i ala dere kaaepó. Whi betané ama kutómó ɔla wae wisi biliyalepó.

25 Atéro biliyóló, so whi fea noke firepaae ama bóe whi wóló, kale ɔla wae ke biliyó mole tikimó dowi nené kekélé terepée daalóló, felepó.

26 Kale ɔla wae holóló du woleyaaire alimó, kale dowi netamo wusuró betámó hopa kelalepó.

27 Atépa, kale kutó diratere whirapéné ai kutó talepaae duraalu, ‘Doa whi-ó, naao kutómó mo wisi ɔla wae ke maaté biliyaleteti, dowi nemo noayóló sokaleé?’ yalepó.

28 Ti fo depa kale kutó talené tokó mótu duraalu, ‘Aita, bóe whiné du yalepó,’ depa ama kutó diratere whirapéné apaae duraalu, ‘Da fóló ai dowi ne tokó farópé nearóé?’ yalepó.

29 Ai fo depa ama duraalu, ‘Meipó. Diaaɔ kale dowi ne tekɛturaalu *whit*-tamotei tokó falaɔsórópa, ama erópóló taalae.

30 Kale *whit*-tamo wusuró enópóló kaae tawóló, ɔla ɔlumétepa sere sukamó yaasepólópó. Atéró ɔla sere sukamóta, ti kale ɔla sere whirapepaae siré kweyae depa, dowi nerapepi tokóló si biliraii betapaae eróló mulaalopó. Téró kale mo naaire *whit* maaté siré kweyóló betapaae yóló, mulatere bepaee mulaalo ai ape, ’ ” yalepó.

Yesuné mastard ni keró yist-tamopaae dó faróló yale fo

(Mak 4:30-32, Luk 13:18-19)

31 Atéró, ama atimapaae fo sale fo me yóló duraalu, “Ó hepen bemó betere Kótóné teteróló kaae tare aomó mole alata, ti betá whiné kale *mastard* niné ke ama kutómó biliyale kaaepó.

32 Ai kale *mastard* niné keta, mepaae i yó mole niné ke kaae meipó. I niné keta mo belekaamaletai huturaalu, ti mepaae kutómó ere nirape fea teteróló mo doakale ni ami daatua dapó. Atépa, ai ni teirapemó barape daaneta dua dapó,” yalepó.

33 Atéró ama kale dere kaae, fo sale fo me yóló duraalu, “Hepen bemó betere Kótóné teteróló kaae tare aomó mole alata, betá soné *flawa* o bula duraalu tópuópóló bulatere sawa ɔla *yist* kaaepó. Ai sawa ɔlanétei *flawa* o bula doasi tóputua dapó,” yalepó.

34 Atéró, Yesuné so whi feapaae yó matere doko fo saletamo touróló yó du betalepó.

35 Ama ai ala du betaletaita, ti Kótóné kóló whirapené yóló muló betere fo dokonóturaalu, du betalepó. Kale fo i ape.

“Take i hae kwia fea kaaraaipatei, kinóló mulaté wóló, mió i alimókélé hãle kinóló mole forape fea, ti yało fo sale fonétóro yó melaalo ai ape,” yalepó.

Kale dowi nepaae dó faróló yale fo bete hãkearale fo

³⁶ Téró, ai touró betere so whı fea betó mupatei taaróló, ą be dolopaae felepó. Atétepa, ama yó matere whırape ą beterepaae wóló duraalu, “Kutó tuamó dowi ne botokorapó dere fo salené bete dąpaae yó ąlae,” yalepó.

³⁷ Ai fo depa, ama atimapaae tokó mótu duraalu, “Wisi ąla wae ke fesekeťe kotere whıta, ti kale Whıné Naalema ai ape.

³⁸ Kale kutóta, ti so whı fea betó mole hae tiki ai ape. Kale ąla wae ke wisita, ti Kótóné teteróló kaae tare aqmó betó mole so whı ai ape. Kale dowi neta, ti dowi Satan-né naale senaale ai ape.

³⁹ Kale dowi ne du biliyale bóe whıta, ti dowi Satan-pó. Kale kutómó ere ąla ąlumétepa saaitere sukata, ti kale kemeyaaitere be depó. Kutómó ere ąla ąlumétepa sere whırapeta, ti kale *ensel*-rape ai ape.

⁴⁰ Kale dowi nerape tokóló sipaae taae fatu dere kaae, take kemeteré sukamó atéyaalo ai ape.

⁴¹ Atéró, kale Whıné Naalemané ama *ensel*-rape dotonóló, Kótóné teteróló kaae tare aqmó betó mole so whıró dowi ala dere so whıtamo hoseké yóló betaqsóro, ama *ensel*-rapené tokósu deté kweyaalopó.

⁴² Atéró, me whı dowi ala yópóló dée nalatere so whıró dowi ala du betere so whıtamo si duku

betere dolopaae taae deraalopó. Aimó siné duku bitu, doasi wole yóló kaketuraalu, atima serekené atimatei tukó nuku betaalo ai ape.

⁴³ Atima atéró kilipaae ti mo donoyóló betere so whị atimané Aya Kótóné tẹteróló kaae tare aqomó, suka wisi duraalu de tekée fu dere kaae, de tekée fi so whị betaalopó. Whị me de woseli daapata, ti i dere fo wosóló bete mo wisiyóló kispaae muae,” yalepó.

Doasi moni sere wisi wisi ọlapaae dó faróló yale fo

⁴⁴ Atéró, Yesuné duraalu, “Hepen bemó betere Kótóné tẹteróló kaae tare aqomó mole alata, ti etei ala dere kaaepó. Whị betané ama hae kwiamó doasi *moni* sere wisi wisi ọla bupa kikitiki koló salepó. Atéró kale ọla hyó muóló, ọ bepaee hekesetamo felepó. Atéró fóló, ama bemó muó mole ọla ọla fea mepaae whitamó dotonóló *moni* sóró, kale wisi wisi ọla mole hae tiki ama dupu yalepó.

⁴⁵ Atére kaae, hepen bemó betere Kótóné tẹteróló kaae tare aqomó mole alata, ti meleke kaae dui ọla ọla wisi kekóló keletapa, dotonóló *moni* sere whiné dere kaaepó.

⁴⁶ Ai kale meleke kaae dui ọla wisi mupa koló sóró fóló, ama tare ọla ọla mo fea dotonóló, ai kale ọla wisinaale dupu yalepó.”

Ya sere hąleke wapaee dó faróló yale fo

⁴⁷ “Fo sale fo me i ape. Ó hepen bemó betere Tale Kótóné ama tẹteróló kaae tare aqomó mole alata, mepaae ya siré kotere whịrapené ya saairaalu,

atimané h̄aleke wa w̄ei kulupaae deróló, kae kae yarape sutere kaaepó.

48 Atéró, kale h̄aleke wamó dere yarape taleyaairaaalu, h̄aleke wa tukó sóró w̄ei fókumó turukw̄e mulóló, taleyóló wisire ya yopaae derótua yóo, doretei ti taae fatua yóo, yalepó.

49-50 Atétu dere kaae, take kemetere sukamókélé, ai ala yaalo ai ape. Kótóné ama *ensel*-rape wóló, wisi ala du betere so wh̄i taleyóló kaepaae beteróo, dowi ala du betere so wh̄i kaepaae beteróo, yaalopó. Atéró bukótamo yóló, dowi ala du betere so wh̄ita, si duku beterepaae taae der-aalopó. Aimó siné duku bitu, atimanétei yale dowi alamópóló doasi wole yóló serekené tukó nuku betaalo ai ape,” yalepó.

51 Téró Yesuné atimapaae duraalu, “Ai yale forape fea diaaḡ wosóló bete wisiyóló kisipa yaleé?” depa, atimané duraalu, “Ēpó,” yalepó.

52 Tétapa Yesuné duraalu, “Moses-né aseýóló muló betere fo yó mótu betere wh̄irapepaae, Kótóné hepen bemó t̄eteróló kaae tare aḡmó mole ala i ape yóló, mené yó matepa kisipare wh̄ita, ti be tale kaaepó. Bet̄a be talené ama wisi wisi ḡla muó mole tikimó mió sale kisi ḡlakélé, mo take mole ḡlatamo touróló, Talené ala erótu beteraḡpó,” yalepó.

Kótóné k̄oló wh̄i ḡ ama turuku bemó doi munipóló yale fo

(Mak 6:1-6, Luk 4:16-30)

53 Yesuné ai fo sale forape yó melóló k̄lipaae ḡ ai be hulua taaróló felepó.

⁵⁴ Atéró, ama turuku bemó sókó fóló bituraalu, atimané fo wosetere bemó fo kaae sóró yó mótu betalepó. Ama atéró yó matere fomó sirayóló duraalu, “Ai whiné kisipa tiki dotoróę fale alaró kae kae eratere kelemei alarapetamo-a, né yó matepa du bitutérópó,” yalepó.

⁵⁵ I naaleta, kale be tẹtere whiné naalema hịti meié? Ama hamata María ai ape. Kale Jems, Josep, Saimon, Judas, ai whịrapeta, ti ama nomarape ai ape.

⁵⁶ Ama nemarapekélé, ɗatamo i betere ape. Ama doa ai du betere ala feata, momó sóró du bitu dérópóló, ɗatamo dei tuę mualepó.

⁵⁷ Atéró, Yesuné ɗatamo dei kisipa mutere ala kolóló, ama atimapaae duraalu, “Be hulua feamóta Kótóné ama kóló whiné doi doasi moletei, ama turuku be hulua so whiró ama fake so whitamó tuamó, ti doasi doi muni ai ape,” yalepó.

⁵⁸ Atimané ama dere fo wosóló kisipa tiki tirénireteiné ai be hulua tuamó, ama kae kae doasi fotokọi kelemei alarape mo dekéro eréni, tóróti eralepó.

14

*Kale wẹi tópurale whị Jon dale ala
(Mak 6:14-29, Luk 3:19-20, 9:7-9)*

¹ Atéyale sukamó, kale Kaleli hae kwia tẹteróló kaae tare whị Herot-né Yesuné i alarape du beterapó dere fo wosalepó.

² Ai fo wosóló ama kutó diratere whịrapepaae duraalu, “Aita, kale wẹi tópuratere whị Jon kepaayóló biturapó. Atéru, mo kae kae doasi kelemei alarape ai erótu betere ape,” yalepó.

³⁻⁴ Ai fota, hãle inipó. Herot-né Yesuné i alarape du betelepó dere fo wosaai bitutei, i ala yalepó. Jon-né Herot-paae duraalu, “Naao no Filip-né so Herodias-tei noatepa tokóló dokaleé?” yale fomótei, kale Herot-né Jon *dipula* beteralepó.

⁵ Ai fo deremó, kale Herot-né Jon *dipula* beteróló daai yaleteti so whi kolóló ă wituraalu, *dipula* bemó hãle beterópóló taaralepó. Ti noatepae, Jon-ta, Kótóné ama kóló whipóló, so whi feané kisiparapó.

⁶⁻⁷ Kale doasi topo whi Herot-né ama hamané ă deyale be de wapa, doasi ęla deyóló nuku betelepó. Até du betepa, kale so Herodias-né senaalema wóló, ęla nuku betere so whirapené keletómó kilitu betelepó. Atéro kilitu betepa, Herot ă mo doa hękesené sukutepa kale so seimalepaae duraalu, “Naao ępaae noa ęlakó kematepa, ti naao ai kematere ęlatóróti yalo yamó melaalopóló,” doasi dirii fo yóló mulalepó.

⁸ Ai fo depa, kale so Herotasiné senaalepaae ya fóló, kale weı tópuratere whi Jon-né topo tukóló ęlae fo ene fae depa, kale senaale ă fóló Herot-paae duraalu, “Weı tópuratere whi Jon-né topo beta tukóló nuku tómó beleróló ęlae,” yalepó.

⁹⁻¹⁰ Kale doasi topo whi Herot-né ai fo wosetu ă mo doasi fomoné sukaletei, ama ęla naai wale so whiné keletómó i ala mo yaalopó yóló mulale fo tikińepa, ama diki tare whirapepaae Jon-né depa tikaе yóló, dotonalepó. Atétepa atima fóló, Jon *dipula* bemó betepa, depa tukóló ama topo nuku mó beleróló sóró walepó.

¹¹ Atéro, kale whiné topo du nuku tómó beleróló

kale senaalepaae melatepa, ama sóró fóló, hama-paae melalepó.

¹² Atétepa, Jon-né ama yó matere wh̄rape wóló, kale sekéné ama tupuló tiki sóró fóló douralepó. Téró atima fóló, Yesupaae i alarape yalepóló ene felepó.

*Yesuné 5000 wh̄imó ɔla melale fo
(Mak 6:31-44, Luk 9:10-17, Jon 6:1-13)*

¹³ Atei ala yalepó dere fo Yesuné wosetu, ai so wh̄i betó mole tiki taaróló, ama yó matere wh̄rape atimanale maaté w̄ei nuku sóró so wh̄i bitinire tikipaae felepó. Aimó betó muale so wh̄i feané Yesu upaae felepó dere fo wosóló, atima betere doasi be huluarape taaróló, ɔtamo hokolaa yaai dapóló atima hae tumó felepó.

¹⁴ Atéró, Yesu ɔ hae tópaee taae fóló kelalemó, so wh̄i mo h̄ale ɔla kaae wóló betó mupa kolóló, ama hosaa tuamó mo doasi kolené sukutepa, atimané hepo beterape wisiralepó.

¹⁵ Atéró, be felekemó diki yaaiteretamo, ama yó matere wh̄rape ɔ beterepaae wóló duraalu, “D̄a so wh̄ikélé bitini h̄ale tuɔ tikimó betepatei be dikiyalepa, felekemó t̄e mole be huluarapepaae atimané naaire ɔlakó dupuyaaai f̄ópóló, dotonae,” yalepó.

¹⁶ Ai fo depa, Yesuné tokó mótu duraalu, “Imó d̄ané menanénipa, atima dupune f̄ópóló de? Di-aaɔtei, atimané naaire ɔla melótumié,” yalepó.

¹⁷⁻¹⁸ Ti fo depa, ama yó matere wh̄i betané duraalu, “D̄ané imó moleteita, *bred* o bula aporó yóo, ya tamo yóo yóló bet̄a i mole ape,” depa, ama duraalu, “Ai ɔlarape ɛpaae sóró ape,” yalepó.

¹⁹ Atéró, ama so whì feapaae ai ne tómó betae yóló atima fea betó mupa, ama kale *bred* o bula aporó sóo, ya tamo sóo yóló taruraalu, hepen-paae kese horóló Tale Kótópaae mo kée yóló, terekéeraalu yalepó. Atéró ama yó matere whìrapepaae melatapa, atimamo so whìmó melaté kwèalepó.

²⁰ Atéró, so whì mo fea nóló sùtepa, buki muni feletei kale yó matere whìrapené betápaae yóló, 12 yorape deyóló fàanalepó.

²¹ Atéró, ai kale ọla nale so whìrapeta, soraperó naale senaaletamo dosàani, whìrape maaté dosàayóló touróturaalu, 5000 whìrapépó.

*Yesu wèi tómó daaté fele fo
(Mak 6:45-52, Jon 6:16-21)*

²² Atéró Yesuné ama yó matere whìrapepaae duraalu, “Èta, i betó mole so whì atimané be séle sélepaae fópóló dotonóló walapa, wèi tẹ utéro be-tai diapi ai nukutamo fae,” yalepó.

²³ Téró, so whì fea fópóló dotonóló kílipaae Yesu ẹ ama wotoró du sokore aomó momayaairaaalu holalepó. Ẹ aimó wotoró betepatei, be dikiyalepó.

²⁴ Aimó betepatei, kale wèi nuku wèi kulu tuamó hẹle fu betepa doasi wèi asyaró besẹ tiki-tamo atima faaire tikiró waletéiné, kale nuku ha-pale feni, dua wóputé fu betalepó.

²⁵ Felekemó be deýó holaai deretamo, Yesu ama yó matere whìrape beterepaae waairaaalu, wèi tómó daaté wou betalepó.

²⁶ Ẹ atéró daaté wou betepa atimané ẹ kolóló, mo doasi witu diri furu furu yóló duraalu, “Kepe ai wale ape,” yalepó.

27 Atéteretamo Yesuné atimapaee duraalu, “Ita ɛpa diɔ wini, hosaa diriyóló mo dua betae,” yalepó.

28 Tétepa Pitané Yesupaae duraalu, “Tale-ó ɣapata, ti ɛkélé ɣatamo hokolaa yaai wɛi tómó daaté waaitapa, ape yae,” depa ama duraalu “Ape,” yalepó.

29 Ti fo depa, Pita wɛi nuku taaróló wɛi tópaee taae doropóló, Yesu walepaae daaté felepó.

30 Téyaletei, doakale besé tiki wale kolóló witu-raalu, wɛi dolopaae buó deyaai depa ama fo fakeyóló duraalu, “Tale-ó, wɛiné ɛ felekemó alu-raai dapa, tao sae,” yalepó.

31 Atéteretamotóró, Yesuné ama naasemó taosu duraalu, “Naao kisipa tiki mo ti tiró bitini airapó. Noatepa kisipa tiki tamo dekaaporóló mualeé?” yalepó.

32 Atéroró, atimaamo wɛi nukupaae biɥi holalemó, kale besé tiki tikalepó.

33 Tétepa, kale ai nuku tuamó betó mole whɛrape Yesu aomó sukóló bitu, ama doi hale sóró horótu duraalu, “Yata so whi fea tɛteróló kaae tare Tale Kótóné Naalematóró mo hɛtipó,” yalepó.

34 Atéroró, atima ai wɛi dala tɛyóló, Kenesaret hae utéroró sókó felepó.

35 Ai be huluamó betó mole so whiné a kolóló ita, kale Yesu airapó yóló kisipa mutu ai hae kwiamó betó mole be hulua so whipaae Yesu wóló i betere ape, yó faralepó. Atétepa, kale kisi daae mole so whɛrape atimané a beterepaae dapesó wua yalepó.

³⁶ Atéro wóló betó mulu, wh̄irapené ɔpaae woseturaalu, i kisi daae mole so wh̄iné naao kuti salemómaaté wolaa yópóló yae yalemó, téyae depa ɔ wolaatua yale so wh̄iné kisi beterape fea wisitua yalepó.

15

Farisi wh̄irape atimané mara mole ala dorapóló yale fo

(Mak 7:1-13)

¹⁻² Téró, kale mepaae Farisi wh̄iraperó Mosesné yóló muló betere fo yó matere wh̄irapetamo, Jerusalem be huluamó biti wóló, Yesu beterepaae fóló woseturaalu, “Naao yó matere wh̄irapené ɔané ayarapené mara mole ala noatepa tikitú bitu de? Atimané ɔla naairaaalu, folosóró naase fukuni-patei ɔla nuku betere-a, noatepa de?” yalepó.

³ Ti fo depa, Yesuné atimapaee tokó mótu duraalu, “Mo diaaɔtóró ɔiané ayarapené mara mole ala sya fu bituraalu, Kótóné yae yóló muló betere fo noatepa tikitú betere?”

⁴ Ti noatepae, Kótóné duraalu,

‘Naao hae aya wisi doi muópóló hale sóró horótu betae,’ fo erapó.

‘Mepaae wh̄iné tamó ama hama alimané doi doróló, dowi tekani fo depata, ti sinópóló,’ mo ti daae erapó,” yalepó.

⁵ “Ai fo aseýóló mupatei, diaaɔ etei fo dua dapó. Wh̄i betané ama mole ɔla ó *monikó* alimáro hamatamo tao sóró melóluɔatei, ita Kótópaae melaaipó yaletéiné, diaamo melanénipó dua dapó.

⁶ Atéturaalu, hamaró alimatamo aomó bitu, ati-maamoné doi hale sóró horatere ala iniyóló alurótu beterapó. Diaaḡ ayarapené mara mole ala sya fóló du betereteiné, Kótóné fo ḡale ḡla kaae aḡróló alurótu beterapó.

⁷ Diḡ tiki tuḡpaae dorutei, ḡale sikḡli du betere whḡrape-ó, diaaḡ ai du betere alamó Kótóné ama ḡoló whḡ Aisaiané asḡre fota, ti mo diḡpaaetóró erapó.

⁸ Ai asḡre fo i ape.

‘I so whḡné ḡale ḡólónémaaté yaḡo doi hale sóró horótu bitu, atimané ḡ hosaa tuḡmó muló bitini, kisipa keteróló mo sisópaae eró beterapó.

⁹ Atimané ḡpaae, “Aya Tale doa whḡ-ó,” du beteretei ti mo ḡale du beterapó. Atéró yó mótu betere fota, ti mo whḡné tuḡné kekeme nóló i ala yae yóló, yó matere fotei yó mótu beterapó,’ erapó,” yalepó.

¹⁰ Yesuné aimó daae mole so whḡ feapaae ape yóló duraalu, “I dere fo bete diḡné wisiyóló wosóló kisipa muae.

¹¹ Whḡ betere bete doratereteita, mo nokole ḡlané dorótimatei, whḡné tiki tuḡmó kaayóló ḡólómó sókó wale foné betḡ Kótóné keletómó ai whḡné betere bete mo dorótua dapó,” yalepó.

¹² Tétapa, ama yó matere whḡrape ḡ beterepaae wóló duraalu, “Ai Farisi whḡrapené naao ai du betere fo woseturaalu, atima dei kisipa mutu beteretei naao kelere?” yalepó.

¹³ Ti fo depa ama duraalu, “Ó hepen bemó betere yaḡo Ayané ama biliniyale ḡlarapeta, ti ama

feleketamo turó tokó saalo ai ape.

¹⁴ Ti ai wh̄irape atimata, kele dilikirutei mepaae wh̄irape ai ʔlisóró fu betepa, atima atétóró du betepóró taalae. Me kele dilikire wh̄iné me kele dilikire wh̄ipaae t̄u i mole ape yóló ʔlisóró fupa, ti atimaamo wusurótóró dée nóló, kulu dolopaae derepaalo ai ape,” yalepó.

¹⁵ Ai fo depa Pitané duraalu, “Tale-ó, naao nokole ʔlané wh̄i dorótumipó, yale fo salené bete d̄apaae h̄akearóló yó ʔlae,” yalepó.

¹⁶ Ti fo depa, Yesuné atimapaae duraalu, “Diʔkélé ȳalo ai yale fo bete wisiyóló kisipa muni, diaaʔ kutirikélé hapólu ai ere ape.

¹⁷ Wh̄iné ʔlómó nóló, depepaae bit̄i doropole ʔlané wh̄iné tiki dorótumipó. Ai ʔlata, depepaae bit̄i doropóló nalo, di alée fua deretei diaaʔ kisi-panié?

¹⁸ Téretei hosaa tuʔmó kaayóló, wh̄iné ʔlómó sókó wale foné bet̄a ti wh̄i dorótua dapó,” yalepó.

¹⁹ “Wh̄iné hosaa tuʔmó kaayóló wouraalu, wh̄i doratere alarape ti i ape. Doi ala yaai mutere dei tuékelé, wh̄i dele alakélé, wh̄iné dokore so ó so dokore wh̄itamo nópu nokole alakélé, kokopei ó seimalené kae kae nópu nokole alakélé, kikiti ʔla ʔlémi sere alakélé, wh̄i me dilikóló ama ʔla ʔla sere alakélé, fo tokóló taleturaalu kapala fo dere alakélé, me wh̄i eratere alakélé, ai alarape feané so wh̄i dorótua dapó.

²⁰ Wh̄i doratereteita, naase fukuni bólutamo ʔla nokole alané dorótumipó,” yalepó.

*Kenan soné Talepaae tué tiki tirale fo
(Mak 7:24-30)*

21 Atéró Yesu ą ai kale Juda so whjné hae tiki taaróló, Tair-ró Saidon be huluatamo felekemó mole hae kwiapaae felepó.

22 Téyalemó, ai Juda meire be huluamó betere Kenan fake so betą Yesu beterepaae wóló, fo fakeyóló duraalu, “Depit-né deté yale whjné Naalema Tale-ó, ęalo senaale dowi kepe tepeyóló bitu, mo sonaalei dowi ala eróló, ama tiki doasi susupu su beterapa, naao ę kęletu tao sae,” yalepó.

23 Ai fo deté wou betepatei, Yesuné kale sopaae me fo tokó menitepa, ama yó matere whjrapené ąpaae duraalu, “Ai soné ą sya wouraalu dotopoi fo deté wou beterapa, fópóló hókó falótumié?” yóló sęyalepó.

24 Ai fo depa ama kale sopaae tokó mótu duraalu, “Ęta, Israel fake so whj tuamó fokó fóló betó mole hupurape tao sópóló, dotonatepa wóló i betere ape,” yalepó.

25 Tétepa, kale so Yesu daalemó bukutiri teąró bitu duraalu, “Tale-ó, ę naao tao sae,” yalepó.

26 Ti fo depa ama kale sopaae duraalu, “Kale naale senaalené nokole ęlatei yuwirape nópóló melatere-a wisire?” yalepó.

27 Ai fo depa kale sokó duraalu, “Tale-ó, naao dere fota mó deretei, haęrapenékélé ą whaateré whjné bemó, ęla nokole ni fake tómó beleróló nokole ęla folope aqmó sorokóta deretei nukua ąpó,” yalepó.

28 Tétepa, Yesuné kale sopaae tokó mótu duraalu, “Ti so-ó, ę betą mo doasi kisipa tiki tiróló beterapa, naao ępaae eraasepé dere ala mió i eratere ape,” yalepó. Ai fo deretamotóróti kale soné senaalemané kisi bete mo ti wisi ipakalepó.

Yesuné 4000 whirape ɔla melale fo

²⁹ Atéró Yesu ai hae kwia taaróló, Kaleli wẹi kẹla fókú seseķe fu beteró, du sorokó mole aɔpaae holóló beterepó.

³⁰ Atéró beterepó, hẹleke momaare so whikélé, kele dilikire so whikélé, tiki dore so whikélé, kóló nomone so whikélé, mo hẹle ɔla kaae mepaae so whiné beleóló ą daalemó mulaleta depa, atimané kisi beterape ama wisirótua yalepó.

³¹ Kale kóló nomóló betale so whirapetei fo yóo, hẹleke momaayóló betale whirapekélé wisi yóo, bukutiri doyóló betale whirapekélé mo wisi yóo, kele dilikiyóló betale whirapekélé kele wisiyóló kolóo, depa so whi feané sirayóló Israel so whiné Kótóné doi hale sóró horótu betalepó.

³² Atéró, Yesuné ama yó matere whirape ą beterepaae ape yóló duraalu, “I so whi mo doa kọlené sinitapó. Ti noatepae, atima ɔlakélé néni wote siri betepa be de sore kemeyaleteiné atima tu tuamó woténé sisiraae faqsóró, doton-aalo meipó,” yalepó.

³³ Ti fo depa, ama yó matere whirapené duraalu, “So whikélé bitini, hẹle tuą tikimó beterape, doai betó mole so whiné naaire ɔla momó mupa melaaloé?” yalepó.

³⁴ Ai fo depa Yesuné atimapaee woseturaalu, “Diąné meteró bred o bularape tare?” depa atimané ąpaae duraalu, “Wẹikeró o bularape yóo, ya beleķatiki sawa tėti yóo yóló betą i tare ape,” yalepó.

³⁵ Ti fo depa, ai betó mole so whi feapaae duraalu, “Ai hae tikimó betó muae,” yalepó.

³⁶ Téró, ama kale wẹikeró o bularaperó yara-petamo taruraalu, Tale Kótópaae mo kée yóló, terekée daalu yóló ama yó matere whırapepaae melatepa, atimanémo so whımó aliralepó.

³⁷ Atéró, atima mo fea nóló sųtepa, buki muni feletei ama yó matere whırapené bet paae daseté kwęyóló 7 yorape deóló aanóló mulalepó.

³⁸ Ai kale la nale so whıta, soraperó naale senaaletamo dosani, whırape maaté dosayóló touróturaalu, 4000 whırapepó.

³⁹ Atéró, Yesuné so whı fea dotonóló nalo  wẹi nukupaae bitı holóló, Makatan be hulua felekemó ere hae kwiapaae bitı felepó.

16

*Yesupaae kelemei alakó kelaalopa erae yale fo
(Mak 8:11-13, Luk 12:54-56)*

¹ Téró, kale Farisi whıraperó Sadyusi whırapetamo Yesu beterepaae wóló,  aae kolóló sų saairaalu i fo yalepó. “Kótóné ó hepen bemó mole ala kolóló, ita Talenétei eratapóló sira yaai dere kelemei alakó d maletamo kelaaitapa, erótumié?” yalepó.

² Ai fo depa ama atimapaee duraalu, “Be kuluka ako sonaa dere ala kolóló, d ta suka wisi yaalo ai ape dua dapó.

³ Hıka be suka sokoteretamokélé ako dilikiyóló sonaatepa, diaa i fo dua dapó. Mió doasi hali waai dapó, dua dapó. ané dere ala bete diaa wisiyóló kolóló kisipa irutei, mió i alimó me ala yaairemó dere alarape diné kolóló kisipa enénipó.

⁴ Diã mió i alimó, dowi ala du betere so whĩró nópu nuku betere so whĩtamónétei Kótó mo beter- apóló kisipa muópóló, mo doa yaai dere kelemei alakó eratepa, kelenée yóló ketekę butu beteretei, kelemei ala me kae eraalomeipó. Jonapaae erale ala kaae betã eratepa, diaaę kelaalo ai ape,” yalepó. Atéró, ai whĩrape atima betó mupatei Yesu ą felepó.

Farisi whĩraperó Sadyusi whĩrapetamoné yó mótu betere ala
(Mak 8:14-21)

⁵ Atima nukutamo ai weĩ kęla tę fóló, kelalemó ama yó matere whĩrapené *bred* o sini, kęyó yóló weipakalepó.

⁶ Tétepa, Yesuné atimapaae duraalu, “Farisi whĩraperó Sadyusi whĩrapetamoné *bred* o tópuratere ęla *yist*-né diã doraęsórópa, mo hotowayóló kaae tawae,” yalepó.

⁷ Yesuné ai fo depa, atimasisitei fo kęlaaróló duraalu, “Ti ama ai dere fota, đané *bred* o sóró anipa du dapó,” yalepó.

⁸ Atimasisi atéró kęlaarótu betepa, Yesuné kisipa yóló, atimapaae duraalu, “Diã tómó maaté kisipa tiró betere whĩrape-ó, diãsisitei noatepa fo kęlaaróló, *bred* o sóró anipó du bitu de?”

⁹ Diaaę Yalo yale alarape kolóló, wisiyóló kisipa muni airapó. Kale 5000 whĩrapemó aporó *bred* o bula terekeyóló melaleteti-a, diãné kisipa keteraleé? Kale buki muni fele *bred* o diaaę betãpaae yóló, metéró yorape ąanaleé?

¹⁰ Ó kale weĩkeró *bred* o bularape terekeyóló, 4000 whĩrapemó melatepa, nóló buki muni feletei

diaaḡ betapaae yóló, meteró yorape faánóló mu-laleé?

¹¹ Yálo take yale fota, *bred* omó kisipa muóló iniyaleti, diaaḡ wosóló kisipa munié? Ti ai yale fota, kale Farisi wh̄raperó Sadyusi wh̄rapetamoné *yist*-né diḡ doraḡsóró, kisipa mutu yalepó.”

¹² Téró, atimané ai dere fo wosóló, ama yale fota, kale *bred* o tópuḡpóló bulatere ɔla *yist*-mó initei, Farisi wh̄raperó Sadyusi wh̄rapetamoné yó matere foné dḡ atima doraḡsóró, hotowaró kaae tawae yóló irapóló kisipa salepó.

*Pitané Yesupaae yḡta mo Keriso ai ape yale fo
(Mak 8:27-30, Luk 9:18-21)*

¹³ Atéró, Yesu Filipainé tḡale be Sesaria Filipai doi mole hae kwiamó sókó fóló, ama yó matere wh̄rapepaae woseturaalu, “Mo so wh̄iné kale Wh̄iné Naalema-a, depó du bitu de?” yalepó.

¹⁴ Ai fo depa atimané apaae duraalu, “Mepaae so wh̄inéta, yḡ kale wḡi tópuratere wh̄ikó Jon-pó du beterapó. Mepaae so wh̄inémo, ti Elaijapó du beterapó. Mepaae so wh̄inémo, Jeremaiapó du beterapó. Tétēpa, mepaae so wh̄iné duraalu, Kótóné ama betḡ kóló wh̄ikó duyalepó, du beterapó,” yalepó.

¹⁵ Ti fo depa ama atimapaae woseturaalu, “Ti aita atimané mutere kisipapa, diaaḡ kisipané ɛ-a, depó du bitu de?” yalepó.

¹⁶ Ai fo depa Saimon Pitané duraalu, “Yḡta, mo haḡe betótóró tare Kótóné Naalema so wh̄i fea tḡeteróló kaae tanḡpóló, sóró beteró betere wh̄i Keriso ai ape,” yalepó.

17 Tétepa Yesuné ɸapaae duraalu, “Jonané naalema Saimon-ó, ɸa beta Kótóné wisiró betereiteiné mo haíné sinitu betere whi ai ape. Ti noatepae, naao ai yale fota, mo whiné ɸapaae yó menitei, ó hepen bemó betere ɸalo Ayané yó matepa dapó.

18 Térapa, ɸalo ɸapaae i dere ape. ɸata Pitapó. I doasi kapo fake tómó be tɸtu dere kaae, ɸalo so whi doasi fake firaalo ai ape. Atéro tɸyóló betepa, sukutere alané bole fotokóné bóe daalotei, ɸalo tɸtu betere be fisikóló mo doraalomeipó.

19 Téyaalomeitei, ó hepen bemó tɸteróló kaae tare tuɸapaae faaire be tu tukɸyaaire kirape ɸalo ɸa melaalo ai ape. Diaaɸ i haemó dowi ala deretei dokóló mulatepa, ti Kótóné hepen bemókélé dokóló muló beterapó. I haemó diaaɸ teraayóló haɸeamó mulatepa, ti Kótóné ó hepen bemókélé, teraayóló haɸeamó muló beterapó,” yalepó.

20 Téró, Yesuné ama yó matere whirapepaae dirii fo yóló mulótu duraalu, “Èta, Kótóné so whi fea tɸteróló kaae tanópóló sóró betero betere whi Kerisopó fo mepaae so whipaae momókó ɸaɸe,” yalepó.

*Yesu Kerisoné ɸ sukɸalopóló yale fo
(Mak 8:31-9:1, Luk 9:22-27)*

21 Mo ai be demó kaae sóró, Yesuné ama yó matere whirapepaae duraalu, “È Jerusalem be hulua mó fóló betepa, kale whi disiraperó mo so whimó Talepaae momaratere topo whirapénékélé, Moses-né yóló muló betere fo yó matere whirapénékélé ɸpaae kae kae susupui ala eróló, ɸ mo ti sukópóló daalopó. Atéro sukóló sore

be de kemetepa, ę momó kepaayóló betaalopó,” yalepó.

²² Ti fo depa, Pitané ą tų depaae dapesó fóló duraalu, “Tale-ó, mené yąpaae atei kaae ala mo yaalomeipó,” yalepó.

²³ Ai fo depa Yesuné Pitapaae duraalu, “Satan-ó, yą taae fae! Ę faai dere tų wisi naao ai dere alané sesé dapó. Naao ai dere alata, Kótóné kisipa mole ala mei, mo whinė kisipa mole ala ai dere ape,” yalepó.

²⁴ Téró Yesuné ama yó matere whırapepaae duraalu, “Whı me detamo ę sya waai kisipa mutepata, ti ama yaai kisipa mole ala taaróló, ą dóló oloraaire filipaa ni, amatei beleyóló wópóló yae.

²⁵ Ti noatepa meipó. Mepaae whı dené ama kisané ą betere bete me ala yaqsórópóló, amatei hotowayóló kaae tapata, ti ai whinė ama betere bete aluyaalo ai ape. Téyaalotei, mepaae whı dené yalo erae dere ala sya fóló eróturaalu, ama betere bete me ęla meipóló ą sinitepata, ti atétere whinė ama betere bete aluni, mo ti betó tawaalopó.

²⁶ I haemó yó mole wisi wisi ęla fea whı betané amatórótípóló tawóló beteralemó, ai whinė ama betere bete alutepa, ti me noa ęlatamo dupu yóló ama betere bete momó saaloé? Ama betere bete mo ti aluyaalo ai ape.

²⁷ Ti noatepae, kale Whinė Naalema ama Alimané ere au wisinaaletamo ama *ensel*-rapetamo wouraalu, so whı dokọ feané yale alarape sımótóróti dupu melaalopó.

²⁸ Yalo diąpaae mo i dere ape. Dią i betó mole whırape mepaae sukuni hęle betepatei, kale

Whiné Naalema ama tẹteróló kaae tare alatamo wapa, kelaalo ai ape,” yalepó.

17

*Yesuné ama tiki kae daane wale fo
(Mak 9:2-13, Luk 9:28-36)*

¹ Naase apomiró be ẹ kemetepa, Yesuné ẹtamo faairaalu, Pita, Jems-ró noma Jon-tamo atimanale mo doasi hasi fosópaae holalepó.

² Atéró holóló bituraalu, atimané kele tómótei Yesuné tiki mo kae daane wóló, ama kelepaakélé, sukané ẹ kaae yó felepó. Atéturaalu, ama deró betere kutikélé fea mo ẹ tekée felepó.

³ Atima atéró daae mupa, Moses-ró Elaijatamo sókó wóló Yesutamo fo du betepa kelalepó.

⁴ Atétu betepa, Pitané Yesupaae duraalu, “Tale-ó, ẹ fea imó betepa mo wisirapó. Naa kisi-panétamo furu be sore ẹpaae tẹyae depa, ti me yẹ betóo, me Ilaija betóo, me Moses betóo yaairetei, yẹlo tẹnaalopó,” yalepó.

⁵ Ama ai fo hẹle du betepatei, mo ẹi sẹkoné atima husurẹle dorowóló ai sẹko dolomó i fo depa atimané wosalepó. “I whẹta, yẹlo mo doasi hosaa muóló yaala sókó fóló mole naalepó. Ama dere ala yẹlo kilitu, ẹ mo doasi hẹkeserapó. Atẹrapa, diaaọ ama dere fotóro mo wisiyóló wosae,” yalepó.

⁶ Ama ai dere fo woseturaalu, atima mo doasi winé sinitu, haemó deraapisa fóló muó molepó.

⁷ Atẹpa, Yesu ẹ wóló, atima tikimó olaayóló duraalu, “Diẹ wiyaọse, turukó holóló betó muae,” yalepó.

⁸ Ai fo depa atimané kelalemó, whi me daale kilini, Yesu betá ama wotoró daapa kelalepó.

⁹ Atéró, atima hasi fosómó dorowou bitu, Yesuné kale whirapepaae fo mulótu duraalu, “Kale Whiné Naalema mo ti dóló momó kepaayóló betaaire suka teópatei, i ala depa kelalepóló, mepaae so whipaae momókó yaqse,” yalepó.

¹⁰ Tétepa, ama yó matere whirapené apaae duraalu, “Ti Moses-né ere fo yó matere whirapené Elaijapi folosóro waalopó du betere-a, noa betené du bitu de?” yalepó.

¹¹ Ti fo depa, Yesuné atimapaee duraalu, “Ti aita mo dapó. Ilaija a wouta, take folosóro wisiyóló mole ɔla ɔla fea dopa, ama momó wisiróló mu-laalo ape.

¹² Ai alata mo yaalotei, yało diapaae i dere ape. Elaijata, ti mo walepó. Téyaletai, ita Elaijapóló kisipa muni, atimané apaae eraai kisipa mole ala fea mo erótua yalepó. Atéyale kaae, ai whirapené kale Whiné Naalemapaaekélé kae kae sekei alarape eraalo ai ape,” yalepó.

¹³ Ai fo depa, ama yó matere whirapené kale weı tópuratere whikó Jon-mó dapóló kisipa yalepó.

Yesuné dowi kepe tepeyóló betere naale wisirale fo

(Mak 9:14-29, Luk 9:37-42)

¹⁴⁻¹⁵ Atéró, atima so whi fea betó mole tuapaae sókó walemó, whi betá Yesu daalepaae wóló, a daalemó bukutiri tearó bitu duraalu, “Tale-ó, yało naale topo doturaalu, hó naase kotokọ yó sóró, si dolopaae ó weı dolopaae biliyó sua du betera, naao kolené sukuturaalu tao saaloé?

16 Naao yó matere wh̄irape beterepaae dapesó waletei, atimané wisiraairetei s̄unipó,” yalepó.

17 Ai fo depa, Yesuné tokó mótu duraalu, “Dīa mió i alimó betó mole so wh̄ita, Kótópaae kisipa tiki tiróló betaaire t̄u wisi mupatei, kisipa tiréni, dow̄aae fóló kópaae ai fu betere ai ape. Dīa t̄u wisi-paae f̄ópóló kisipa mutu, ę dīatamo betale s̄umó h̄óné sukutapa, ai naale ę beterepaae dapesó ape,” yalepó.

18 Atéró, kale naale Yesu beterepaae dapesó wapa, Yesuné foné seremó, dowi kepe sókó felepó. Mo ai be demótóróti kale naale topo doretei, mo ti wisiyalepó.

19 Téró, ama yó matere wh̄irape Yesu beterepaae wóló, atimasisi bitu ąpaae woseturaalu, “D̄ané ai kale dowi kepe dóló h̄okonalemó, sókó feniyaleteti, noa betené yalerópó,” yalepó.

20 Ti fo depa, ama atimapaee duraalu, “Diaāo kisipa tiki tiró betere ala tómó ereteiné ai yale ape. Yālo dīapaae mo i dere ape. Diaāo kisipa tiki tiró betere alata, sawatamo *mastard* ni ke kaae bulu, diaāo i ulupaae duraalu, ‘Hil̄iki fóló tumó daayae,’ depa ai ulu mo hil̄iki fóló daane faalo ai ape. Diaāo kisipa tikitamo mo ti tiró betepa, ti fea ala fea s̄umó enérápó,” yalepó.

22 Téró, ama yó matere wh̄irape atima Kaleli haemó tour̄ale wóló bitu, ama atimapaee duraalu, “Kale Wh̄iné Naalema d̄ópóló mené eleké deyóló, mepaae wh̄irapené naase tūapaae mulaalo ai ape.

23 Atéró atimané ą mo ti doló sukunaalotei, tamo be demó maaté doumó muóló, sore be d̄ené ti ą momó kepaayaalo ai ape,” depa, ama yó matere wh̄irape atima dek̄ené sukutu betalepó.

Momaterere be kaae tawaaire moni derale fo

²⁴ Atéro, nalo Yesuné ama yó matere wh̄rapetamo Kapeneam bemó sókó felemó, kale momaterere bemó *takis moni* siré kotere wh̄rape Pita beterepaae wóló woseturaalu, “Diḡ yó matere wh̄iné momaterere bemó *takis moni* mótua dépé meié?” yalepó.

²⁵ Ai fo depa, ama tokó mótu duraalu, “Épó. Mótua dapó,” yalepó. Atéro, Pita ḡ be tuḡpaae sókó holalemó, folosóro Yesunépi Pitapaae woseturaalu, “Saimon-ó, naao noa kisipa mute? Naao kisipané i haemó betó mole doasi topo wh̄rapené kae kae ḡla ḡlamó *moni* suatere alaró *takis moni* siré kotere alatamo, mo atimané naalerapepaaekélé ḡlae dua dépé, mo wh̄rapepaae maaté ḡlae yóló, sua de?” yalepó.

²⁶ Ti fo depa, Pitané ḡpaae tokó móturaalu, “Mepaae mo wh̄rapepaae maaté ḡlae yóló sua dapó,” depa, Yesuné duraalu, “Atétepa, ti doasi wh̄rapené naalerapepaae ḡlae yóló sinitu dapó.

²⁷ Tépatei, ḡmotamo atima dei tuḡ muaḡsórópa, ḡa naao kemei sóro wḡipaae derane fae. Atéro derḡlemó ya supa, ti ai folosóro sere yané kḡló ḡḡayóló kelenaalemótamo, 4 *drakima moni* ke bupa kelaalo ai ape. Ai *moni* sóro fóló, ḡamo wusuróné *takis* mulae,” yalepó.

18

Kótóné tḡteróló kaae tare hepen be tuḡmó doasi doi mole wh̄i déyale fo

(Mak 9:33-37, Luk 9:46-48)

¹ Atéyale sukamó, Yesuné ama yó matere whirape ą beterepaae wóló woseturaalu, “Hepen bemó Kótóné teteróló kaae tare aqmó whi fea betó moletei, mo doasi topo betere whi-a, de?” yalepó.

²⁻³ Ai fo depa, ama betą naale belekąamale dape sóró atima betó mole tuąmó daaló bitu duraalu, “Yąło diąpaae mo i dere ape. Dią kisipa tiki feteyóló, etei naale ketei kaae bitinitepa, ti Kótóné teteróló kaae tare aqpaae mo sókó faalomeipó.

⁴ Térapa, mepaae so whi detamo amatei deróló i naale male kaae mo dua betepa, ti ó hepen bemó betere Kótóné teteróló kaae tare aqmó topo whi ai betere ape.

⁵ Mepaae whi dené etei kaae naale male yąło doimó, mo wisiyóló dape supa, ti ętei wisiyóló dape sirapó.

⁶ Téretei, mepaae whi denétamo mepaae doi muni, ępaae kisipa tiki tiróló betere belei sókó dei so whi dowi ala yópóló me ala eratepa, ti atétere whiné depamó mo doakale kane fake duwóló wei kęła tuąpaae taae faluąsóró mo wisi wuąpó.

⁷ Mepaae i haemó betó mole so whiné mepaae so whi dowi ala yóló dée nópóló, mepaae alarape mo eraalo ai ape. Atétere whi ątei mo dowi kwia saaireteimó, doasi wiyópóló yae! Ai alarape mo yaalotei, u kale whi dowi ala yóló, dée naaitere tų muaąsóró yae. Me whi atéro dowi ala yópóló, tę mulatere whi ti doakale dowi kwia saaireteimó wió yae!

⁸ Nao naase ó hóné yą dowi ala yópóló dée nalatepa, ti atétere naase ó hó tukóló taae falae. Ti noatepae, nao naase ó hó betą daayóló, mo ti betó

tawaaire be tuɔpaae sókó fupa wisirapó. Naaó hó ó naase tamo daayóló beterāle tikimó, Talené mo ti dó tare si dolopaae taae deratepa mo dorapó.

⁹ Naaó kelenétamo yā dowi ala yópóló dée nalatepa, ti atétere kele sokóló taae falae. Ti noatepae, betɔ̄ keletamó bitu, mo ti betere be tuɔpaae sókó fupa wisirapó. Naaó kele tamo daayóló betepa, mo ti dó tare dowi sipaae Talené yā taae deraɔsóró dapó.”

Fokó fole sipsip hupupaae dó faróló yale fo

¹⁰ “Yālo diɔpaae mo i dere ape. I betó mole naale momale mo doi muni belei sokótei betepa, diɔ̄ teteirapepóló tɛteraɔse. Ti noatepae, atima kaae tare *ensel*-rape ó hepen bemó betere yālo Aya Kótóné kelepa koló tarapó.

¹² I dere fo wosóló, diaaɔ̄ noa kisipa mute? Whɔ̄ betɔ̄ané ama 100 *sipsip* hupurape whaanalemó, betɔ̄ hupu alutepa, ama neté yaaloé? Kale 99 hupurape du sokoremó betó mupatei taaróló, kale betɔ̄ aluyale hupu kekene faalo ai ape.

¹³ Yālo diɔpaae mo i dere ape. Kale whɔ̄iné ai aluyale hupu keletepa, ti ɔ̄ mo haɔ̄né sinóló betaalo ai ape. Ti noatepae, betó mole 99 *sipsip* hupurape kilitu haɔ̄tu betepatei, kale aluyale *sipsip* hupu keletepa, dere haɔ̄né mo teraae falapó.

¹⁴ Atére kaae, i kale doi muni belei sokótei so whɔ̄ betɔ̄kélé aluyaɔsóró, ó hepen bemó betere diaaɔ̄ Ayané doasi kisipa mutu beterāpó,” yalepó.

Yāpaae eratere dowi ala donorāe yóló dere fo

¹⁵ “Naaó noné yāpaae me dowi ala eratepa, ti yā ɔ̄ beterepaae fóló, diaamosisi betɔ̄mó bitu no-ó, naaó ɛpaae etei kaae dowi ala eralepóló

yó melae. Ama naao dere fotamo wosóló, hapale donoratepa, ti diaamo tuámó muale seķ kemeyóló, betámó wisiyóló ai betere ape.

¹⁶ Aténi, naao dere fotamo woseni hóróló dowaae fupa, ti kale ašemó yóló muló betere fo sya furaalu, fea ala fea mo yalepóló, kelale whi tamo ó sore dapesó fóló, diā fea bituraalu, teraayóló ai seķ wisirae.

¹⁷ Amatamo diāné dere fokélé wosenitepa, ti touró betere Keriso fake so whiné keletómó haķeamó yó melópóló yae. Atéřalemókélé, Keriso so whiné dere ma fo woseni hórâtepa, ti ā Keriso doi muni, haķe mo whi kaae ó *takis moni* sere whi kaae beterópóló yae.

¹⁸ Yaķo diāpaae mo i dere ape. Naao me whi hamopaae erale dowi ala, mo yalepóló teraayóló kemeréni haķe muó tapa, ti Kótóné ó hepen bemókélé dokóló ai muló betere ai ape. Naaotamo me whi hamomapaae erale dowi ala mo yalepóló teraatepa, ti Tale Kótóné ó hepen bemókélé, teraayóló muló beterapó.

¹⁹ Yaķo diāpaae i dere ape. Atétere kaae, diāķó whi tamo mo betā kisipa muóló ó hepen bemó betere yaķo Aya Talepaae momaturaalu, me ōlakó wosetepa, ti ai wosetere ōla ama mo melaalo ai ape.

²⁰ Ti noatepae, yaķo doi hale sóró horaairaaalu, whi tamo ó sorekélé touróló betepa, ti atima tuámó eķélé beterapó,” yalepó.

Mené erale dowi kwia haķe kemeratere fo sale fo

²¹ Tétepa, Pita Yesu beterepaae wóló āpaae woseturaalu, “Tale-ó, yaķo noné ēpaae erale dowi ala

håle kemeraalopóló meteró fapo enére? Weı keró fapomó maaté yóló supóló taaranére?” yalepó.

²² Ai fo depa, Yesuné ąpaae tokó mótu duraalu, “Yålo yąpaae mo i dere ape. Weıkeró félimó maaté deretei sunipa, deté fu beteró 77 félimó, ama dowi ala kemeråle wópóló yae.

²³ Atéró kale ó hepen bemó betere Talené tẹteróló kaae tare aqmó mole alata, etei ala dere kaaepó. Betå doasi topo whıné ama *moni* kwia mulóló saletei, ama kutó diratere whırapené meteró saleró taleyaai ą beterepaae ape yalepó.

²⁴ Atéró, kaae sóró taletu betalemó, betå 10,000 *kold kapa* seke ąåle sóró, kwia mulóló sale whı kale doasi topo whı beterepaae dapesó walepó.

²⁵ Ai whıné ama kwia mulóló sale *moni* tokó melaairetei sumó tanipa, ama doasiné mepaae kutó diratere whıpaae duraalu, ai whıkéle, ama somakélé, naale senaalekéle, mené wae sóró dupu yópóló dotonóo, ama ąla ąlakélé mo fea me whıné dupu yópóló dotonóo, yae. Téró, ai *moniné* ti ama mole kwia kemeraairaalu, sóró ape yóló mulalepó.

²⁶ Ai ala yaaitepa, kale whı ą ama doasi daale felekemó bukutiri teåró bitu dua naamei fo yóló duraalu, ‘Yålo yą betemó kwia mulóló sale ąla ąla fea tokó melaalopa, sawa kaae tawae,’ du betalepó.

²⁷ Kale kutó diratere whıné fo depa, ama doasiné ą kelalemó, ą kólené sukuturaalu, kwia mole *moni* me ąla meipóló, kale whı ą håle fópóló dotonalepó.

28 Téyaleteti, ai kale whi ąmo furaalu, ama 100 *denarias moni* kwia mulóló sale whi kełe felepó. Ti ai whita, atimaamo betą kutó ditere whipóló kisipa muni, ama depamó botokó sóró taru, mo deteraayóló duraalu, ‘Yalo 100 *denarias moni* yapaae kwia mulapa, mo miótitei, hapale tokó ąlae’ yalepó.

29 Ai fo depa, kale whi ą bukutiri teane doropóló, mo dua naameiné ąpaae duraalu, ‘Yalo tokó melaalopa, sawa kaae tawae,’ yalepó.

30 Téyaleteti, kale whiné kaae tawaalomeipóló, *dipula* be kaae tare whipaae duraalu, ‘Ama kale kwia sale *moni* tokó melatere sukamó ti ą sókó daalaasepólópa, hąle beterópóló yae,’ depa, kale whi *dipula* beteralepó.

31 Atétepa, mepaae atima betą kutó ditere whirapené ai ala kolóló, atimakélé dei tué muóló sekętepa, atimané doasi topo whipaae i ala yalepóló ąpaae yalepó.

32 Atéró ene wale fo wosóló, kale doasiné ai ala yale whipaae ape yóló, ąpaae duraalu, ‘Yata mo dowi ala yó tare kutó diratere whi ai ape. Nao ępaae mo dua naamei fo depa, yalo yapaae doasi kwia moletei, me ąla meipóló taaralepó.

33 Térapa, yalo yą kólené sukóló taalótu yale kaae, naakélé diaamo betą kutó ditere no hamoma kęleturaalu, ai ala iniyólópó,’ yalepó.

34 Atéró, kale doasi topo whi ą fopaae buólo, u kale *dipula* be kaae tare whipaae duraalu, ‘Ama kwia mole *moni* momó tokó melópólópa, ą *dipula* beteróló, susupuróló fokosói ala deté fu betae,’ ” yalepó.

³⁵ Ai fo deté fóló kemetepa, Yesuné ama yó matere whirapepaae duraalu, “Naao no hamomané yapaae erale dowi ala me olameipóló, mo hosaa turóné kemerénitepa, ti ó hepen bemó betere yało Ayané dią dokọ feapaaekélé ai kaae alatóro eraalo ai ape,” yalepó.

19

Soró whıtamo dokoretei teketeremó yale fo

¹ Atéror, Yesuné ai forape yóló kemetepa, ai Kaleli hae taaróló Judia hae kwiamó fole Jordan wẹi teyóló uté fakeró felepó.

² Atéror fóló beteremó, so whı feané ą sya wou betepa, atimané kisi beterape wisirótua yalepó.

³ Atéror, mepaae Farisi whirape Yesu beterepaae wóló ą hasókó fuléro kaae kelaai woseturaalu, “Kale yóló muló betere foné betą whıné ama so sawa hasókó fole ala, ó mepaae kae kae doasi dowi ala depakélé tokọ falatepa Kótóné fo mulepé munié?” yalepó.

⁴ Ti fo depa, Yesuné ama tokọ mótu duraalu, “Asemó yóló muló betere fo dosayóló diaaq kisipa munié? Take keké nale alimó so whı aleturaalu, whı kae aleyóo, so kae aleyóo erapó.

⁵ Atére betené betą whı ą so dokoturaalu, ama alimaró hamatamo taaróló, ama somatamo mo betą tikitóro daayóló betaalo ai ape,” yalepó.

⁶ “Atimaamo tamotei, Kótóné dekaaporóló mo betą tikitóro alée faló betereitei, mo whıné tekeyaqsóro yae,” yalepó.

⁷ Ai fo depa, kale Farisi whirapené ąpaae duraalu, “Ti ai fo epateimo, Moses-né yóló muló

betere foné duraalu, whị betané ama soma tokó falaai depata, ti so tokó falatere asẹ ai soné sóró fópóló, melae ere fomo, hẹle noatepa yaleé?" yalepó.

⁸ Ai fo depa, Yesuné atimapaee tokó mótu duraalu, "Moses-né ai ere fota, diaaọ dowaae fóló du betere alamó, so tokó falaai depa, hẹle hoko tokó feni, asẹ sóró fópóló melae yóló ai ere ape. Ti atéro so tokó fatu betere alata, take keké nale alimó, Talené atei ala yae yóló inipó.

⁹ Yalo diapaee mo i dere ape. Mepaae whiné ama soma me nópu nénipatei, hẹle tokó faróló, ai whị ẹ me kae sotamo dokotepa, ti atétere whị ẹ dowi ala yóló mo ti folokoleratapó," yalepó.

¹⁰ Ti fo depa, ama yó matere whịrapené ẹpaee duraalu, "So dokóló betere ala doasi hapólu ereteiné ẹa so dokoni hẹle betepakélé, mo wisir-apoló kisipa mutapó," yalepó.

¹¹ Tétepa, Yesuné atimapaee duraalu, "Whị fea so dokoni, hẹle betenénitei, atei ala yópóló Talené ama tukóló muló betere whiné betẹ mo sumó enérapó.

¹² Ti noatepae, take mepaae whịrape hamané deyale sukamótei, nóluku fopei deyóo, mepaae whịrape ti mo whinétei nóluku sokóo, mepaae whịrape ti Kótóné ó hepen be tuamó tẹteróló kaae tare aomó mole ala eraairaalu, so dokotere ala taaróló, Talené kutó betẹ diróo dua dapó. Mepaae whịrapené i dere fo sya fóló, yẹ naao wotoró bitu Talené ala mo sumó eranérapóló kisipa mutepata, ti téyópóló yae," yalepó.

*Yesuró belekqatiki naale senaaletamo
(Mak 10:13-16, Luk 18:15-17)*

¹³ Téró, so whi atimané naale senaale Yesuné naase mulóló momarópóló dapesó walepó. Téyaletai, ama yó matere whirapené ai kale naale senaale dapesó wale so whi foné sóró seséyalepó.

¹⁴ Atétepa, Yesuné duraalu, “Mepaae so whitamó i naale senaale kaae betepa, ti Kótóné teteróló kaae tare hepen bemó mole alarape saalo ai ape. Térapa, ai naale senaale atima ę beterepaae wópólópa, sesé yaqse,” yalepó.

¹⁵ Atéró, ama atimané tikimó naase mulóló momayóló kemetepa, atima ai betere tiki taaróló felepó.

*Yesuró betą kokopei néli whitamó
(Mak 10:17-31, Luk 18:18-30)*

¹⁶ Téró, whi betą Yesu beterepaae wóló wose-turaalu, “Yó matere whi-ó, mo ti betó tare bete saairaalu, noa wisi alakó yaaloé?” yalepó.

¹⁷ Ti fo depa, Yesuné ąpaae duraalu, “Noa wisi alakó yaaloé? yóló, ępaae wosetere-a, noatepa de? Ti wisi ala erótu betere Tale betą beterapa, ai ti betere bete saatepa, ti ama yae yóló muló betere fo betą wisiyóló sya fóló eró tawae,” yalepó.

¹⁸ Ai fo depa, kale whiné duraalu, “Noa ala maaté?” depa, Yesuné ąpaae tokó móturaalu, “Whi me ti dóló sukunaqse, so nópu naqse, ęla ęlémi saqse, me whi dilikóló só deraairaalu, kapala fo yaqse erapó.

¹⁹ Nao dere alaró dere fotamoné nao hae aya wisi doi muópóló hae aya aqmó naameyóló mo dua betae. Téturaalu, naaotei ya yaala sókó fu dere

kaae, naao be whi so whipaaekélé, atéro yaala sókó fu betae,” yalepó.

²⁰ Tétepa, kale kokopei whiné duraalu, “Ai yae yóló muló betere alarape betakókélé yalo tikini, betere dokó fea yalo sya fóló eró tarapa, me noa alakómo hasókó fóló yalo inire?” yalepó.

²¹ Ti fo depa, Yesuné apaae duraalu, “Naao kisipanétamo mo betá alakókélé hasókó feni, mo turó sya fóló eratere whi betaai kisipa mutepa, ti ya fóló, naao tare ɔla ɔlarape fea dotonóló *moni* sóró yoleale yóló betere whirapemó hale melae. Atétepa, ti naao saaire ɔla ɔla ó hepen bemó mo doasi horóló mupa, saalo ai ape. Atéro melólóta, ya ɛ sya ape,” yalepó.

²² Téró, kale kokopei whiné ai dere fo wosóló furaalu, a ɔla ɔla fea tare néli whi betereiteiné, a fomoné sinité felepó.

²³ Téró, Yesuné ama yó matere whirapepaae duraalu, “Yalo diapaae mo i dere ape. Fea ɔla ɔla mole néli whi Kótóné teteróló kaae tare hepen be tuapaae sókó faairetei mo dirirapó.

²⁴ Yalo diapaae momó i dapa wosae. *Kamel* hupuné ketéli dolomó sókó fenéretei, ɔla ɔla fea tare néli whi Kótóné teteróló kaae tare hepen be tuapaae sókó faairetei mo doasi dirirapó,” yalepó.

²⁵ Tétepa, ama yó matere whirapené ai dere fo wosóló atima fomo depa, apaae woseturaalu, “Noa kaae whimo aluyaqsóró, tao saaloé?” yalepó.

²⁶ Ai fo depa, Yesu atima beterepaae fetée fóló duraalu, “Atei ala fea mo whiné enénitei, Kótóné ama betá fea ala fea mo sumó enérápó,” yalepó.

²⁷ Ti fo depa, Pitané ɔpaae duraalu, “Tale-ó, mióta ɔané tare ɔla ɔla fea taaróló, ɔa sya walapa, naao ɔapaae noa ɔlakó melaaloé?” yalepó.

²⁸ Ai fo depa, Yesuné atimapaae duraalu, “Yalo ɔiapaae mo i dere ape. Take i haeró sɔtamo ó ɔla ɔla fea momó kae kisi aleyóló mulatere sukamóta, kale Whɔiné Naalema tɔteróló kaae tare doasi betere tikimó ama mo kae ere au wisi-naale yóló betepa, kelaalopó. Téró, ɔia ɔ sya wale whɔrapekélé ai kale 12 doasi topo whɔ betere tikimó bituraalu, 12 Israel fakerape taleyaalo ai ape.

²⁹ Mepaae whɔ dené ama be ó noma ó nema ó hama alima ó ama naale senaale ó ama kutó ó hae tikikélé fea taaróló, ɔalo ala eraairaaalu fupa, ti ai taaróló wale ɔla ɔlamó Talené beleróló, 100 félimó melaalo ai ape. Téturaalu, ai tómó mo ti betó tare betekélé matepa saalo ai ape.

³⁰ Téyaalotei, mepaae mió mo doasi doi mole so whɔrape take nalo atima doi munire whɔ kaae betaalopó. Mió mepaae doasi doi muni, haɔe hoko sókó deyóló betere so whɔ, ti take nalo mo doasi doi mole topo whɔ kaae betaalo ai ape,” yalepó.

20

Kutó diróló dupu serepaae dó faróló yale fo

¹ “Ó hepen bemó Kótóné tɔteróló kaae tare alata, etei ala kaaepó. Betɔ hae tale mo hikati ama *wain* kutó dirópóló, whɔrape sóró beteraai ɔpóló felepó.

² Atéró, kale kutó talené mepaae whɔrape sóró atimapaae duraalu, ‘Betɔ be ɔémó ditere kutómó *denarias moni* betɔ melaalopa, ɔalo *wain* kutó

dirane faaloé?’ yóló wosalemó, téyaalopó depa, dini fópóló dotonalepó.

³ Atéró, hika 9 kilok sukakelemó, kale kutó tale a momó fóló kelalemó, mepaae whirape so whi fea touratere tikimó hãle daae mupa kelalepó.

⁴⁻⁵ Atépa, ama atimapaee duraalu, ‘Diaaø ditere kutó sutóroti diãkélé yãlo dupu yaalopa, yãlo *wain* kutó dirane fae,’ depa, atima felepó. Atéró, 12 kilok sukakelemókélé, mepaae whirape hãle daae mupa kale dere fo kaae yóló dotonóo, kuluka 3 *kilok*-mókélé, atéró dotonóo yalepó.

⁶ Mo kuluka 5 *kilok*-mó a momó fóló kelalemó, kale dere kaae mepaae whirape hãle daae mupa kolóló, duraalu, ‘Diã imó hãle noatepa daae mulu de?’ yalepó.

⁷ Ai fo depa, atimané duraalu, ‘Me whinë dã ama kutó dirópóló sinitépa hãle i daae mole ape,’ depa, kale whinë duraalu, ‘Diãkélé, yãlo kutó dirane fae,’ yalepó.

⁸ Atéró, be diki deretamo kale kutó talené ama kutó diratere whirape kaae tare whipaae duraalu, ‘Ai kutó diratere whirapepaae ape yóló, atimané dupu mótu, nalo ki dini wale whirapemó kaae sóró melaté fóló, folosóro wale whirapepaae kemerãle fae,’ yalepó.

⁹ Téró, kuluka 5 *kilok*-mó kaae sóró kutó diyale whirapekélé fea *denarias moni* betãtóro matepa sua yalepó.

¹⁰ Atérótóro maté fóló kemetépa, kale folosóro hikati kutó dini fele whirape atimané *moni* horóló melaalo nisi yalemó, kale nalo wale whi melale *denarias monitóro* atima fea betã betã yóló matepa, sua yalepó.

¹¹ Atéro *moni* sóró kemetepa, kale kutó taletamo dei tué muturaalu, *monimó* dokó dokó dere ala kaae sóró du betalepó.

¹² Atima mo hikati kaae sóró kutó dirale whirapené kale kutó talepaae duraalu, ‘Đata, doasi suka suputamokélé, mo depe tukó wei kutó ditu betalepó. Téyaletai, kuluka mo beta sukakelemó kutó dirane wale whirapekélé, đa melale şutóróti ai melale ape,’ yóló, kale kutó taletamo fo tokótamo du betalepó.

¹³ Tétepa, ama atimakó whi betapaae duraalu, ‘No-ó, yało naao *moni* tukóló menéni, mo donotóróti i matere ape. Take hikati đamo fo dokoturaalu, yapaae *denarias moni* betatóró melaalopó fo yapaae inié?

¹⁴ Térapa, mió naao *moni* sóró fae. Nalo yało kutó dirane wale whirapekélé, đia melale kaaetóró, atimakélé melaai kisipa mutapó.

¹⁵ Yało *moniné* me ala enépa, ti yało mo şumó enérápó. Yało hamokoturaalu me whipaae eratere alamó naao etamo noatepa dei kisipa mutu de?’ yalepó.

¹⁶ Ai ala du dere kaae, nalo wale whi folosóró fóo, folosóró fele whi ti nalo wóo yaalo ai ape,” yalepó.

Yesuné a sukçalopóló sore dakoróló momó yale fo

(Mak 10:32-34, Luk 18:31-33)

¹⁷⁻¹⁸ Téró, Yesu a Jerusalem be huluapaae ho-laairaaalu, ama yó matepa wosetere 12 whirape atimasisi fu bitu tu depaae dapesó fóló, atimapaae duraalu, “Mióta đa Jerusalem be huluapaae holaai

i fole ape. Téteretei, kale whiné Naalema mepaae whiné eleké deyóló, so whimó Talepaae mo-maratere whiraperó Moses-né asere fo yó matere whirapetamoné naase tuámó mulale faalopó. Ai whirapenémó atamo fo tokótamo yóló, ą só deróló, mo ti sinópóló, daairaalu fo dokaalopó.

¹⁹ Atéró, ai whirapenémó ti Juda mei, kaae fak-ené naase tuapaae mulatepa, atimané ą faleyóló doka doka yóo, fokosói ala yóló susupuróo, fili-paa ni tómó oleróló dóo yaalo ai ape. Atéró mo ti sukçalotei, sore be demó ti Talené ą momó kepaaróló beteraalo ai ape,” yalepó.

Jems-ró Jon-tamomó hamané Yesupaae woserale fo

(Mak 10:35-45)

²⁰ Téró, kale Sebediné naalema tamo hamané Yesu beterepaae dapesó walepó. Atéró, wóló kale so ą bukutiri tẹane doropóló bitu duraalu, “Yalo i eraasepé yóló yapaae wosetere ala wisinaalekó naao eraalóé?” yóló wosalepó.

²¹ Tétepa, ama apaae duraalu, “Yalo yamó noa alakó erópóló kisipa mute?” depa, kale soné duraalu, “Naao teteróló kaae tare be tuámó, yalo i naale tamokó me naale naao turu naase demó beteróo, me naale naao fẹ naase demó beteróo, yaasepóló dapó” yalepó.

²² Ai fo depa, Yesuné kale whi tamopaae duraalu, “Diaamoné epaae ai wosetere fo beteta, diaamo kisipa inipó. Dowi ala kwia tokóló aluraairaalu, susupu sóró sinaaire ala, diaamonékélé sumó senére?” depa, atimaamoné duraalu, “Damonékélé sumó senérapó,” yalepó.

²³ Ai fo depa, Yesuné atimaamopaae duraalu, “Yalo naaire wutimó belere wẹi diaamonékélé sumó naalotei, turu naase ó fẹ naase demó betaaire alata, ti yalo tẹteróló kaae tanipó. Ai alata, yalo Ayané ama tẹteróló kaae taru, aimó betaaire whị tamokélé, ama mo taketitei tukóló beteró beteropó,” yalepó.

²⁴ Tétépa, kale mepaae yó matepa wosetere naase tamo whịrapené ai dere fo woseturaalu, u kale whịró nomatamopaae fopaae yóló dei tuẹ mualepó.

²⁵ Atétépa, Yesuné atimapaae tourale ape yóló duraalu, “Juda mei, kaae fake tẹteróló kaae tare topo whịrapené mo so whị tẹteróló kaae tawóo, atimané sóró beteró betere whịrapenékélé mo so whị tẹteróló kaae taru, i ala erae du betereitei diaaq ai kisipare ape.

²⁶ Atétere kaae, diẹ tuamókélé ai ala momókó yaose. Aténi, diẹ tuamótamo doasi topo whị betaai kisipa mutepa, ti so whị feané kutó diratere whị beteropóló yae.

²⁷ Whị me de doasi doi mole whị betaai kisipa mutepa, ti diẹné wae sóró kutó diratere whị kaae betae.

²⁸ Kale Whịné Naalema waletaita, ama kutó dirópóló mepaae whịrape sóró beteraai wéni, mo whịné kutóteitei ama diróo, so whịné betere bete aluyaqsóro, ama betere bete hale melóló, dupuróló tao sóo yaairaalu, walepó,” yalepó.

*Yesuné keke dowi whị tamo wisirale fo
(Mak 10:46-52, Luk 18:35-43)*

29 Atéró, Yesu ą ama yó matere wh̄rapetamo ai Jeriko be hulua taaróló fu betalemó, so wh̄ mo feané atima sya wou betalepó.

30 Atétepa, kale kele dilikire wh̄ tamo tų demó beteremó, Yesu fu beterapó dere fo wosóló, fo fakeyóló duraalu, “Depit-né Naalema Tale doa wh̄-ó, dąmo kọlené sukuturaalu, tao sae,” yalepó.

31 Ai fo depa, so wh̄ feané kale wh̄tamopaae taalae yóló foné supatei, woseni nisiyóló, mo ti fo fakeyóló duraalu, “Depit-né Naalema doa Tale-ó, dąmo kọlené sukuturaalu tao sae,” yalepó.

32 Atétepa, Yesu ą aimó keįyóló daalu, kale wh̄ tamopaae ape yóló, atimaamopaae woseturaalu, “Yąlo diaamopaae noa alakó erópóló de?” yalepó.

33 Ai fo depa, atimaamoné duraalu, “Tale-ó, naao dąmoné kele wisiraasepóló dapó,” yalepó.

34 Tétepa, Yesuné mo kọlené sukuturaalu, atimaamoné kelemó olaa yalepó. Atéró olaa yale-tamotóró atimaamoné kele wisitepa, Yesu sya felepó.

21

Yesu doasi topo wh̄ aoyóló Jerusalem be huluapaae sókó fele fo

(Mak 11:1-11, Luk 19:28-40, Jon 12:12-19)

1-2 Atéró, atima Jerusalem be huluapaae felekemó sókó faai, kale *Olip* du sorokó molemó tęne Betpas bemó sókó felepó. Aimó Yesuné ama yó matere wh̄tamo dotonaai duraalu, “Diaamo u be huluapaae fóló kelenalemó, betą *donki* hupu ama maletamo halikané duló betaalo ai

ape. Téyaalopa, ai hupu ama maletamo wusuró ę beterepaae taayóló sóró ape.

³ Whị menétamo diaamopaae, ai hupu neyaai taayóló só fute? depa, i fo yae. “Talené ama kutó doasi moletei, diyóló kemetepa, momó sóró waai, kapala asiri seręale fae yale tikimó sóró fulapó, yae,” yalepó.

⁴ Até yaleteita, take Kótóné ama kọlọ whịné yóló muló betere fo motóró dokonóturaalu yalepó. Ai fo i ape.

⁵ “Jerusalem be hulua so whị-ó, diaaę doasi topo whị ai walapa, kelae.

Àta fopaae buni, mo naamei whị teó utų *donki* hupuné sisó tómó betóló ai walapa, kelere?” erapó.

⁶ Atéró, Yesuné ama yó matere whịtamo fóló, atimaamopaae yae yale alatóró yalepó.

⁷ Téró, kale whị tamoné *donki* hupu ama maletamo wusuró dapesó wóló, atima feané kuti sokóló, ai hupuné sisó tómó whamenóló, ai tómó Yesu beteralepó.

⁸ Atéró, so whị feané kutirape sokóló tų tómó whamenaté fóo, mepaae so whịné ti ni tetejrape tukóló whamenaté fóo du betalepó.

⁹ Atétepa, mepaae so whị ti ątamo folosóró fóo, mepaae so whị nalo wóo du bitu, fo fakeyóló ą dukiróturaalu,

“Hosana, Depit-né Naalema doa whị-ó, ą tao sae.”

“Talené doimó wale whị wisinaale Kótóné wisirópóló yae.”

“Mo ó taoró betere Tale Kótóné doi hale sóró horae,” deté fu betalepó.

¹⁰ Atéró, Yesu ą Jerusalem be huluapaae sókó felemó, so whı feané fo tiki whaatamo ą busuró wou betepa, ai be huluamó betó mole so whıné woseturaalu, “Ai wale whı-a de yaleé?” yalepó.

¹¹ Ti fo depa, ą busuró wale so whı feané atimapaee duraalu, “Aa, Kaleli haemó tene Nasaret be hulua whıkó Kótóné fo eratere kóló whı Yesupó,” yalepó.

Yesuné momatere be dolomó hókó farale fo

¹² Atéró, Yesu ą momatere be dolopaae sókó holalemó, ai be dolomó whırape ąla ąla dotonóló duputamó yóló su betepa, atima hókóló taae faralepó. Téró, kae kae be hulua whı atimané kae kae *moni* duputamó du betere whırape bitua dere ni fakerapekélé, kale ba hókóseré dotonóló dupu du betere whırape bitua dere fıloi ni fakerapekélé fea fesekeyó mepaae whırape dóló hókó faróló, fetée deralepó.

¹³ Atéró, ama atimapaee duraalu, “I fo aseýóló muló beterapó. Yalo i beta moma betą yaairaaalu tənápó. Tépatéi, díaaą ai dere alané ąlémi nokole whırape betere be aąrótu beterapó,” yalepó.

¹⁴ Téró, mepaae kele dilikire whırapéro hó momaare whırapetamo, ai momatere be tuąpaae wua depa, Yesuné atima wisirótu betalepó.

¹⁵ Téyaletéi, ama ai dere ala wisinaale kolóo, ai momatere be tuąmó betó mole naale senaalené fo fakeýóló, “Hosana, Depit-né Naalema-ó,” yóló du betere fo kale mo só whımó Talepaae momaratere topo whırapéro Moses-né asere fo yó matere whırapetamoné wosóo, yóló, atima dei tué muturaalu fopaae bualepó.

16 Tétepa, atimané ɔpaae woseturaalu, “I naale senaalené du betere fo-a, naao wosere?” depa, Yesuné tokó mótu duraalu, “Épó. Kale aseýóló muló betere fo diaaɔ dosɔayóló kisipa muni airapó. Ketei naale senaaleró tenemó teó belere naale senaaletamoné Kótóné doi hale sóró horópólópó yóló, Talenétei tukóló muló beterapó,” yalepó.

17 Atéró, atima ai be huluamó betó mupa taaróló, ɔ u Betani be huluapaae fóló, diki betɔ fiyalepó.

*Yesuné nose sélirale fo
(Mak 11:12-14, 11:20-24)*

18 Atéró, ɔ mo hikati u kale be huluapaae momó fesaae yóló fu betalemó, tumó ɔ mo wotené sinalepó.

19 Atépatei, ɔ fu betalemó, tumó ni nose daapa, nose daale felekepaae fóló kelalemó, dukélé woleni, hale sókumaaté epa kelalepó. Atépa, ai nipaae duraalu, “Du momó kaae woleyaalo mei ai ape,” yalepó. Ai fo yaletamotoró kale ni mo ti séliyó deyalépó.

20 Atéró ama yó matere whɔrapené ai kale ni sélitere ala kolóló siraturaalu, i ni hapale tétitei séliyale-a, neyóló yalerópóló, atimané ɔpaae wos-alepó.

21 Ai fo depa, Yesuné atimapaae duraalu, “Yɔlo diɔpaae mo i dere ape. Diaaɔ kisipa tiki tamo muni, mo ti tiró bitutamo, yɔlo nipaae yale kaae, diaaɔkélé ai ulupaae yɔ daale tiki taaróló, a wɛi kɛla tómó daane derepae depa, mo téyaalo ai ape.

²² Diaaḡ kisipa tikitamo Talepaae mo ti tiró bitu, moma duraalu, noa ḡlakó wosetepa, ti diaaḡ ai wosetere ḡla mo saalopó,” yalepó.

*Yesupaae ya né sóró beteralee yóló wosale fo
(Mak 11:27-33, Luk 20:1-8)*

²³ Atéró, Yesu ḡ momatere be tipiné bopéro daaló beterepaae fóló, yó mótu betepa, mo so whimó Talepaae momaratere whiraperó mepaae whi disirapetamo wóló ḡpaae woseturaalu, “Naao ai alarape du beterópóló, ya né sóró beteralee?” yalepó.

²⁴ Ti fo depa, Yesuné atimapaae tokó mótu duraalu, “Yaḡokélé diḡpaae beta wosetere fo yaalopó. Yaḡo wosetere fotamo diaaḡ ḡpaae tokó matepa, ti ḡpaae ya né sóró beteratepa de? yóló wosale fokélé yaḡo diḡpaae tokó melaalo ai ape.

²⁵ Take Jon-né so whi wei tópurale ala momó kaayóló waleé? Ó hepen bemó betere Talené yae depa yalepé, ḡale mo whiné yae depa, yaleé?” yalepó. Ai fo depa, atimasisitei fo keḡlaaróló duraalu, “Daḡétamo ó hepen bemó Talené yae depa yalepó enalemó, ti daḡpaae diaaḡ ama dere fo wosóló, ḡpaae kisipa tiki tiréni dere ala noatepa yale? fo yaalopó.

²⁶ Ti mo whiné yae depa yalepó fo uḡtei, Jon ḡ Kótóné ama fo eratere kóló whipóló so whi mo feané kisipareteiné, atima da daḡsóró wirapó,” yalepó.

²⁷ Atétepa, atimané Yesupaae duraalu, “Da kisi-panipó,” yalepó. Ti fo depa, ama atimapaae duraalu, “Mené ḡpaae i alarape yae depa dapóló, yaḡokélé diḡpaae yó melaalomeipó,” yalepó.

Beta whiné naale tamopaae dó faróló yale fo

28-29 Atéró atimapaae duraalu, “I dere fo wosóló, diaaḡ noa kisipa muaaloé? Whị betané ama naale tamo beterepó. Tépa, kale whị ą ama me naale beterepaae fóló duraalu, “Ti naale-ó, yą yalo *wain* kutó dirane faasepólópó,’ yalepó. Téyaletei, kale naalené alimapaae naao kutó dirane fole ą hōrapó yaletei, nalomo ama kisipa feteyóló wisirapóló dirane felepó.

30 Tétepa, kale whị ama me naale beterepaae fóló, me naalepaae yale fo kaaetóro yalemó, ai naalené duraalu, ‘Aya-ó, wisirapó téyaalopó,’ yalepó. Téyaletei ą feni, hōyalepó.

31 I kale naale tamokó mé naalené ama alimané kisipa mole ala eraleé?” depa, atimané tokó mótu duraalu, “Folosóro yale naalenépó,” yalepó. Tétepa, Yesuné atimapaae duraalu, “Yalo diapaae mo i dere ape. Kale *takis moni* siré kotere whiraperó nópu nokole sorapetamo Tale Kótóné teteróló kaae tare be tuapaae sókó furaalu, folosóro atimapi faalo ai ape.

32 Ti noatepae, kale wẹi tópuratere whikó Jon waletaita, mo donoi alamaaté yó melai waletai, diané ama dere fo wosóló, kisipa tirénipó. Téyaletei, *takis moni* siré kotere whiraperó nópu nokole sorapetamoné ti ama dere fo wosóló, mo dapóló kisipa tiralepó. Atéró, atimané du betere alakélé diaaḡ kolólótei, mo dapóló diané dowi ala taaróló, kisipa feteyóló, tirénipó,” yalepó.

Wain képi kutópaae dó faróló yale fo
(*Mak 12:1-12, Luk 20:9-19*)

³³ Atéró, Yesuné duraalu, “Fo sale fo me kae i dapa wosae. Betą whjné ama haemó *wain* kutó diyóló, tipiné bolaayóló atimané *wain* képi du dǫwóló węi tepeyaairaaalu, kutų diri dukjyóo, kale kutópaae ǫlémi whj wale kelaai kaae tawóló betaaire be ǫlo mo sikipaae horóló tęyóo yalepó. Atéró kale whj ą mepaae uké faairaaalu, mepaae kutó diratere whjrapepaae ama kutó kaae tawae yóló, atima sóró beteróló ą felepó.

³⁴ Atéró, kale *wain* du teketerere ali wapa, ama mepaae kutó diratere whjrape u kale kutó kaae tare whjrape beterepaae ųlumétepa sóró muló betere ǫlakó senaale fae yóló, dotonalepó.

³⁵ Téyalemó, ai kale kutó kaae tare whjrapené u kutó diratere whjrape me whj ąle fokosóí ala yóló susupuróo, me whj mo ti dóló sukunóo, whj me kapo duné siriyóló dóo, yalepó.

³⁶ Até itikimó, momómo kale whjné ama mepaae kutó diratere whjrape dotonalemó, ai whjrapekélé take folosóró dotęyale whjrapepaae erale ala kaaetóró ipakalepó.

³⁷ Atéró, nalo mo ti kemeróturaalu, kale whjné ama naale so whjné mo wisiyóló dape saalopóló kisipa muóló, dotonalepó.

³⁸ Téyaletei, kale kutó kaae tare whjrapené kale whjné naalema wale kolóló, atimasisi fo kęlaaróló duraalu, ‘Ai naalenéta, ama alima sinitepa, ąla ąla fea ama saai du beterapa, ai ąla ąla fea ąané saai ąkélé daalopa, siépe,’ yalepó.

³⁹ Atéró, atimané kale naale ai kutó alépaae tao sóró taae deróló mo ti dalepó.

⁴⁰ Atépa, ai kale *wain* kutó tale wouraalu ai kutó kaae tare whjrapepaae noa alakó eraalóé?”

yalepó.

⁴¹ Ti fo depa, atimané ɔpaae tokó mótu duraalu, “Mo sonaalei dowi ala du betere wh̄rape atima mo ti sinópóló ama daalo ai ape. Atéró, ama kale *wain* du ɔlumétepa sóró wisiyóló bukóló atima sóo, kale kutó tale melóo, yópóló mepaae wh̄rapepaae kaae tawae yaalopó,” yalepó.

⁴² Ai fo depa, Yesuné atimapaee duraalu, “Kótóné ašemó yóló muló betere fo diaaɔ dosɔayóló kisipani airapó.

‘Kale doakale kane fake be tɛtere wh̄rapené dopa taae farale kapotei, be hulua deyaaire doasi eleké alée felepó.

Ai kelaalo kokɔi ala, Talenétei eró betepa ɔané kilituraalu, sira du beteraapó,’ erapó.

⁴³ Térapa, yaɔo diɔpaae i dere ape. Kótóné ama tɛteróló kaae tare ala wisi diɔ tuámó moletei, ama tokó sóró du wisinaale woleraaire so wh̄paae melaalo ai ape.

⁴⁴ Wh̄i me de ai kane fake tómó dé nukupa, ti ai wh̄iné ama diri derakó faalotei, wh̄i me detamo ai kane fake dorowouraalu tɛiyaratepa, ai wh̄i mo ti derakó fóló muaalo ai ape,” yalepó.

⁴⁵ Atéró, mo so wh̄imó Talepaae momaratere topo wh̄raperó Farisi wh̄rapetamoné ai yale fo sale forape woseturaalu, Yesuné ai yale fota, atimapaetóro yalepóló kisipa mualepó

⁴⁶ Atétepa, atimané ɔ daaire tɔ kikitu betaleteti, so wh̄i feané kisipané ɔta haɔe mo wh̄i mei, Kótóné ama fo eratere kóló wh̄ipóló kisipareteiné, atima ɔaɔsóró witepa taaralepó.

22

So dokotere be demó ɔla deyóló nokolepaae dó faróló yale fo

(Luk 14:16-24)

¹⁻² Atéró, Yesuné atimapaee fo sale me kae yóló duraalu, “Kótóné ó hepen bemó tɛteróló kaae tare aomó mole alata, betɔ doasi topo whiné ama naalemané so dokotere be demó ɔla deraairaaalu, donoróló mulatere kaaepó.

³ Kale whiné atéró detere ɔla naai ape yóló ali male so whi dape sene fae yóló, ama kutó diratere whirape dotonaleteti, atima h́oyóló waalomeipó yalepó.

⁴ Tétépa, ama mepaae kutó diratere whirapemo dotonótu duraalu, ‘I detere ɔla naai ape yóló ali male so whipaae i fo yae. Yálo ɔlata taleyóló mulóló, *bulmakau* hupuró mepaae seraai huputamó dóló turukiyóló mulóo, mepaae ɔla ɔlakélé fea mo sımó taleyóló mulóo erapa, yálo naalené so dokotere be demó detere ɔla naai ape yae,’ yalepó.

⁵ Téyaleteti, atima ai dere fo woseni nisyóló, dapo dapo yóló, me whi ama kutópaae f́oo, me whi ti ama yaai tué mole alapaae f́oo, yalepó.

⁶ Mepaae feni h́ale betere whirapené ti ama kutó diratere whirape fokosoi ala yóo, mepaae mo ti dóló sukunóo yalepó.

⁷ Atétépa, kale doasi topo whi ɔ fopaae buóló ama diki tare whirape u kale whirape dale whirape dóló kemeróo, atimané doasi be huluakélé si biliyóló, torokó fale fae depa atima f́oló, si biliyóo yalepó.

8-9 Téro, ama kutó diratere whirapepaae duraalu, ‘Kale so dokoteremó detere ɔla sumó taleyóló muló betepatei, ai ɔla naai ape yale whirape atima i detere ɔla naaire mo sunipa taaróló, diɔ fóló, doasi bepaae fole tu demó ó sawatamo tumó mepaae so whikó keletapa, ti i detere ɔla naai faalopóló dape siré kwɛae,’ yalepó.

10 Atétepa, ama kutó diratere whirape doasi be huluapaae fóló, tutu so whi keketé kwɛyóló, wisi so whiró dowi so whitamó hoko dape siré kwɛyóló, tourale tikimó, be mo ti faae felepó.

11 Téyaletei, kale doasi topo whi ai ɔla naai wóló betó mole so whi kuapaae fóló kelalemó, whi betá kale so dokotere be demó ɔla naairaaalu, derótua dere kuti deró bitinipa kelalepó.

12 Atépa, kale doasi topo whiné apaae woseturaalu, ‘No-ó, ya so dokotere be demó detere ɔla naai derótua dere kuti derénire noatepa yaleé?’ yóló foné salemó, kale whi haleturaalu, fokélé tekeni, hokomó sókó fi beterepó.

13 Tétepa, kale doasi topo whiné ama kutó diratere whipaae duraalu, ‘Ai whi belamó diliki dolomó wole du bitu ama serekenétei, ɔ turukóló nuku beterópólópa, hó naase dokóló taae derae,’ yalepó.

14 Ti noatepae, so whi mo turó ape yaleteti, tóróti sokósu yale so whimaaté wóló beterepó,” yalepó.

*Sisapaae takis moni melae yale fo
(Mak 12:13-17, Luk 20:20-26)*

15 Téro, kale Farisi whirape fóló, Yesuné ama dere fomó ɔ só deraai dapóló, fo dokóló mulalepó.

¹⁶ Atéró, atimané yó matere wh̄raperó Herotné fo eratere wh̄rapetamo Yesu beterepaae dotonóló, atimané ɔpaae duraalu, “Yó matere wh̄-ó, ya betɔ mo fomaaté yó mótu bituraalu, Kótóné ama kisipa mole ala ó yóló muló betere fo mo sya fóló erótu betereitei, ɔané kisiparapó. Ti noatepae, naao fo yó móturaalu doasi doi mole so wh̄ kolóló ya wini, doasi doi mole so wh̄paaekélé, doi muni belei sókó deóló betere so wh̄paaekélé, mo betɔ kaae alatóro erótu beteropó.

¹⁷ Sisapaae *takis moni* matere ala wisirépé, dore? Ti naao noa kisipa mute?” yalepó.

¹⁸ Ai fo yaleitei, atima dowi kisipa muturaalu, Yesuné ɔ só deraai tɔ kikitu betere ala kolóló, atimapaee duraalu, “Dorutei tó tikiné hɔle sikili du betere wh̄rape-ó, noatepa diaaɔ ɛ só deraai tɔ kikitu bitu de?”

¹⁹⁻²⁰ Térapa ɔiané *takis* melótua dere *moni* yaɔo kelaalopa sóro ape,” yalepó. Tétepa, atimané ɔ beterepaae betɔ *denarias moni* sóro wapa, ama atimapaee woseturaalu, “I asoró i mole doitamoa, né?” yalepó.

²¹ Ai fo depa, atimané ɔpaae tokó mótu duraalu, “Aita Sisanépó,” yalepó. Tétepa, ama atimapaee duraalu, “Sisané ɔlapa ti Sisapaaetóro melae. Kótóné ɔlapa, ti Kótópaaetóro melae,” yalepó.

²² Yesuné atéró dere fo woseturaalu, “Haió!” yóló sirayóló, atima ɔ taaróló felepó.

Kepaayóló betere wh̄rape so dokotimipóló yale fo

(Mak 12:18-27, Luk 20:27-40)

23 Atéyale be dɛtamotóróti mepaae Sadyusi wh̩rape Yesupaae bet̩a fo wosaai dapóló walepó. Ti ai Sadyusi wh̩rape atima kisipanéta, sukale so wh̩ momó kae kepaayaalo meipó dua dapó.

24 Atétere wh̩rapené Yesupaae woseturaalu, “Yó matere wh̩-ó, Moses-né d̩apaae etei fo yóló muló beteraipó. ‘Wh̩ bet̩a naale senaale deni, h̩ale betero sukutepa, ti so wulia nomané dokóló naalekó detepa, ti noma betale sirimó, ai naale beteroipólópó,’ erapó.

25 Téro, weikeró nomarape d̩atamo betalepó. Téro, topo wh̩ a bet̩a so dokaleteti, naale senaale dini, h̩ale betero kale wh̩ sinitepa, kale so wulia ama noma me wh̩némo dokalepó.

26 Téyaletei, ai kale wh̩kélé naale senaale dini, noma yale kaaetoro h̩ale sukalepó. Atétepa, kale so wulia me wh̩némo dokalemó, ai wh̩nékélé naale senaale dini, h̩ale sukalepó. Mepaae douro nomarapekélé atérotoro sisiraafelelepó.

27 Nalo mo kemerótu, kale sokélé sinalepó.

28 Téyalepa, mió kale sinale wh̩rape kepaayóló betaaire sukamó, kale weikeró nomarapekó mé wh̩né ai kale so dokaaloé? Ti noatepae, aita nomarape dokó feané dokoté wale sopó,” yalepó.

29 Ti fo depa, Yesuné duraalu, “Diaaó ai mutu betere kisipata, kale asemó yóló muló betere foró Kótóné doasi bole fotokótamo wisiyóló kisipani, h̩asókó furaalu du beteraipó.

30 Kale sinale wh̩rape momó kepaayóló betaaire sukamó wh̩kélé so dokóo, sokélé wh̩tamo fóo ini, ó hepen bémó betere *ensel*-rape kaae betaalo ai ape.

31-32 Kale sinale wh̄rape atéro kepaayóló be-taalopóló, Kótóné diápaae ašemó ere fo dos̄ayóló kisipanié? Téro ama duraalu, ‘Ēta, Abraham, Aisak, Jekop-sépi atimané Kótópó,’ yalepó. Ti ai suk̄ale so wh̄i mo ti alu wūsóró ti i dos̄ayale so wh̄rape t̄eteróló kaae tare Kótópó fo wūameipó. Ti ̄ata, mió i betó mole so wh̄iró take suk̄óló kepaayóló betó mole so wh̄itamó t̄eteróló kaae tare Kótópó,” yalepó.

33 Tétepa, so wh̄i feané ai dere fo woseturaalu, haió! yóló sirayalepó.

Tale ̄a waaire be de ó suka kele mené tūenipóló yale fo

(Mak 12:28-31, Luk 10:25-28)

34 Téro etéyalepó. Yesuné kale Sadyusi wh̄rapené wosetere fo mo donotóró tokó matepa, kale Farisi wh̄rape, atima bet̄apaae touróló atimasisi fo k̄laaralepó.

35-36 Atéro, Moses-né as̄ere fo yó matere kisipa tiki fosó fosóre wh̄i bet̄ané ̄a k̄aae kelaai s̄u sóró woseturaalu, “Yó matere wh̄i-ó, kale yóló muló betere foné i ala yae ere doasi topo fo-a, mé foé?” yalepó.

37 Ai fo depa, Yesuné tokó mótu duraalu, “Naao Talepaae yaala sókó fóló, h̄ekesené sinitere alata, naao hosaa bete turónékélé, naao kepe bete turónékélé, naao kisipa tiki bete turónékélé, yaala sókó fu betae.

38 Ti ai alata, ama folosóró yae yóló muló betere mo doa topo ala ai ape.

39 Ai k̄ilipaae me tamo dakoróló yae yóló muló betere mo doasi topo fo i ape. Naotei ȳa yaala

sókó fóló hẹkesené sukutu dere kaae, naao be whị so whịpaaekélé atéro yaala sókó fu betae.

⁴⁰ Kale yae yóló muló betere forape fearó Kótóné ama fo eratere kọlọ whịrapetamoné ere fota, ti i doasi topo fo tamo tómó beleró beterapó,” yalepó.

*Keriso ọ né naalemaé yóló yale fo
(Mak 12:35-37, Luk 20:41-44)*

⁴¹⁻⁴² Atéro, kale Farisi whịrape betapaae tourale wóló betó mupa, Yesuné atimapaae woseturaalu, “Kótóné so whị tẹteróló kaae tanópóló, soroó beteró betere whị Keriso-a, né naalemaé?” yóló wosetepa, atimané tokó mótu duraalu, “Depit-né deté wale whịné deale naalepó,” yalepó.

⁴³⁻⁴⁴ Ai fo depa, ama atimapaae duraalu, “Kale Dẹi Kepe Wisiné Depit fotokọratepa, Depit-né ọpaae Tale-ó ere fo-a, me whịné ama deale naalené deté fele naalepaaetei Tale-ó fo dua de? Té dumitei, Dẹi Kepe Wisiné fotokọratepa Depit-né ọpaae Tale-ó fo aseýóló i muló betere ape. Ai fota i ape.

‘Talené ẹ tẹteróló kaae tare Talepaae duraalu,

“Naao bóe whịrape atima ọlọ teteirape aleróló, naao hó aomó beteraalopa, ọ ọlọ turu naase demó bitu kaae tawae,” erapó.

⁴⁵ Ti Depit-né ọpaae Tale-ó fo du bitipa, momómo ama naale-ó, dere fomo neýóló yaleé?” yalepó.

⁴⁶ Ti fo depa, whị betanékélé Yesuné ai yale fo mené tokókélé menénipó. Ai be demó kaae soroó fóló, mepaae whịrapené wosetere fo me kae ini, taaróló felepó.

23

*Dowi kwia saalopa kaae tawae yale fo
(Mak 12:38-39, Luk 11:43, 11:46, 20:45-46)*

¹⁻² Téró, Yesuné aimó touróló betó mole so whíró ama yó matere whırapetamopaae duraalu, “Moses-né asere fo yó mótu betere whıraperó Farisi whırapetamota, kale doasi whı Moses be-tale sirimó bituraalu, ama yó matere ala yó tarapó.

³ Atimané yó matere fo diaaḡ wosóló, sya fóló erótua yae. Tépateti, atimané ai du betere ala momókó sya fóló yaḡse. Ti noatepae, atimané yó mótu betere fota wisiyóló yó mótu bitutei, sya fóló eraterere alamo dumipó.

⁴ Atimané doasi sekei ḡlarape whırapené beleyópóló, dokóló atimané hılumó belerótua dapó. Téteretei, atimanémo ai kale sekei ḡla belere whırape fasóló mo sawa tao sere alakélé dumipó.

⁵ Atimané du betere ala feata, ti so whıné kolóló dukirópóló, dua dapó. Téturaalu, Kótóné fo atimané kutiri tuamó bulapóló, so whıné kolóló aunópóló, aseḡóló atimané kutirimó meleke kaae beleyóo, naasemó hḡ kaae sóo, Kótópaae moma yaaikélé, atima mo ekḡlerapó yópóló, deraterere fḡloi kuti mo ti fḡloróló kwiamó, mepaae auraterere ḡla olerótua yóo dapó.

⁶ Téturaalu, ḡla detere be demó mo doasi doi mole whırape bitua dere tikimótóró betaai ekḡle yóo, moma dere bemó doasi topo whırape bitua detere tikimó maaté betaai ekḡle yóo dua dapó.

⁷ So whi fea touratere tikimó betó mole so whiné atimapaee doasi doi mole yó matere whi wisi kóleó yóló, dukiratere kokómó dua dapó.

⁸ Atétu dere kaae, mepaae whirapené diapaee *Rabai*, yó matere whi-ó, yaqsóró yae. Ti noatepae, diá tuámó doasi topo whi betatóró betepa, diá fea ti mo norapetóró ai betere ape.

⁹ Mepaae i haemó betó mole mo whipaaetei diané aya-ó, du betaqse. Ti noatepae, diané Aya mo betá ó hepen bemó beterapó.

¹⁰ Mepaae whiné diá kilituraalu, diapaee yó matere whi-ó, yaqsóró yae. Ti noatepae, diá yó matere whita, so whi fea teteróló kaae tanópóló, Kótóné sóró beteró betere doasi whi Keriso ą betá beterapó.

¹¹ I haemó diá tuámó doasi doi mole topo whi betepa, ti ai whi ą diané kutó diratere whi betaalo ai ape.

¹² Ti noatepae, mepaae whi dené ama doitei hale sóró horótu betepa, ti atétere whiné doi haepaae só deraalopó. Téretei, mepaae whi dené amatei ą deróló dua betepa, ti atétere whiné ama doi doasi muaalo ai ape.

¹³ Diá Moses-né asere fo yó mótu betere whiraperó Farisi whirapetamo-ó, tiki tuapaee dorutei hale sikili du betepa, Kótóné diá dowi kwia melaalopa, mo doasi witu betae. So whi fea Kótóné teteróló kaae tare bepaae sókó faai fu betepatei, faqsóró ai tu diaaq dere alanétei seséyóló kinótu beterapó. Ti diáta, ai tumó sókó fumitei, aipaae sókó faai fole so whi ai sesétu betere ape.

15 Diḡ Moses-né asere fo yó mótu betere wh̄iraperó Farisi wh̄irapetamo-ó, tiki tuḡpaae dorutei, tóné haḡe sik̄ili du betepa, Kótóné doasi dowi kwia melaairetei wió yae. Mepaae wh̄irape diḡtamo touróló doasi fake firaai dapóló, w̄ei tómókélé, hae tómókélé, kutu beterapó. Atéró, me wh̄ikó diaaḡ dere fo wosóló diḡ fake alene wapa, diaaḡ dere ala yó melóló, ai yó matere alanétei diaaḡ du betere dowi ala bosenóló, mo dowi si duku beterepaae faai betere wh̄irape kaae beterotua dapó.

16 Diḡkélé keke dilikire wh̄irape bitutei, me wh̄ipaae tuḡ i mole ape yóló yó matere wh̄i kaae betepa, mo doa dowi kwia saalopa, wió yae. Ti noatepae, diḡné etei fo dua dapó. Wh̄i me dené Tale Kótóné momatere be doi yóló mo dirii malo depa, ti me bete muni, Tale Kótóné momatere be tuḡmó mole *kold kapa* doi yóló, Kótópaae mo dirii malo yóló mulatere fo tikitepa, ti mo doasi kwia saalopó dua dapó.

17 Diḡ keke dilikiyóló tuḡkélé okokore wh̄irape-ó, doasi topo ḡla-a, noaé? Momatere beta, doasi topo ḡla ai ape. Ai *kold kapanéta*, ti momatere be wisiróló kae mulótumipó. Tétumitei, Momatere be tuḡmó Kótóné ala eratereteiné, ai be tuḡmó mole *kold kapatei* wisiróló, kae mulótua dapó.

18 Meta, diaaḡ i fokélé dua dapó. Me wh̄iné ama dere fo diriróturaalu, Talepaae haḡe matere ḡla belerótua dere kapo doi yóló, malo depa, ti ai bete munipó. Kale ai kapo tómó suk̄ulaa dalaai beleratere ḡla doi yóló, dirii malo depa, ti mo dirirapó dua dapó. Ai fotamo tikitepa, mo doasi dowi kwia saalopó du beterapó. Diḡ keke dilikire

wh̄irape-ó, mé ɔla doasi bete mule? Talepaae h̄ale matere ɔlapé ai ɔla beleraterere tiki doasi bete mule? Ti ai h̄ale matere ɔla beleraterere tikiné Talepaae h̄ale matere ɔla wisiróló, kae mulótua dapó.

¹⁹ Diɔ kisipa tiki okoko yóló, kelekélé dilikire wh̄irape-ó, mé ɔla-a, doasi topo ɔlaé? Kótópaae h̄ale matere ɔlapé, ai ɔla mulaterere tikié?

²⁰ Téraɔa, wh̄i me dené ama fo diriróturaalu, hupu ó mepaae ɔla beleraterere tiki doi yóló malo depata, ti kale sukɔlaa dalaai beleraterere ɔlakélé wusuró doi yóló malo ai dere ape.

²¹ Wh̄i me dené Kótóné momatere be doi yóló dirii malo depa, ti ai momatere beró ai bemó betere sekétamo wusuróné doi yóló malo ai dere ape.

²² Wh̄i me dené dirii malo duraalu, hepen be doi depa, ti kale doasiné tɛteróló kaae tare tikiró aimó betere sekétamoné doi yólókélé, du beteraɔo.

²³ Moses-né asɛre fo yó mótu betere wh̄iraperó Farisi wh̄irapetamo-ó, diɔ tiki tuɔpaae dorutei, h̄ale sikili du betereiteiné, doasi dowi kwia saalopa, mo wió yae. Ti noatepae, diaaɔ kutómó ere ɔla naase tamo epa, betɔ ti naao Kótópaae h̄ale matapó. Téretei, mo doasi bete mole ala diaaɔ kisipa muni, sisópaae eróló, mo keteró beteraɔo. Ai doasi bete mole ala i ape. Fo tokótamo yóló mo donoyóló taletere alakélé, kɔlené sinóló tao sere alakélé, Kótópaae kisipa tiki tiróló, ama ala h̄ale eró tareteikélé, fea diaaɔ kisipa keteró beteraɔo. Ti mepaae yóló muló betere doasi bete alarape fea wisiyóló eróturaalu, mepaae sawa alarapekélé kisipa keteréni, fea touróló eróluaşóró mo wisi

uapó.

²⁴ Diã kele dilikirutei, mepaae whĩpaae tu i mole ape yóló yó mótu beterapó. Diãné òla nukuraalu, mo sawa dokòletamo hòko naòsóró, mepaae òla òla sorokóló nuku beterapó. Tétu bitutei, doasi *kamel* hupumo, ti diãné kiliniyóló òlatamo touróló hòko ai nuku betere ape.

²⁵ Moses-né yóló muló betere fo yó mótu betere whĩraperó Farisi whĩrapetamo-ó, diã tiki tuapaae doruraalutei, hàle sikĩli du betereteiné mo dowi kwia saalo ai ape. Diãné wẹi nokole wutiró nukutamo tómaaté fukuturaalu, tuapaae fukutumipó. Ti ai tómó maaté fukutu betere so whĩta, òlémi nokole alakélé, ukusi yóló ekele dere alakélé mo fãanapó.

²⁶ Kele dilikire Farisi whĩ-ó, folosóró ti kale wẹi nokole wutiró òla nokole nukutamo tuapaae hotowayóló fokae. Atétepa, ti tóta ama hàletei fokó faalo ai ape.

²⁷ Moses-né asẹre fo yó mótu betere whĩraperó Farisi whĩrapetamo-ó, tiki tuapaae doruraalutei tóné hàle sikĩli du betereteiné mo doasi dowi kwia saalo ai ape. Diãta, kale whĩ dou tómó kale deĩ ni fẹné aurale tikimó kelaalo mo kokore kaae erapó. Ti whĩ dou tóta kelaalo kokoretei, whĩ mole dou tuã dolopaaeta, sukãle whĩné diriró kae kae kelaamilitamo fãanapó.

²⁸ Diãkélé u tuapaae atei kaae ala epatei, so whĩ feané diaaọ tó tiki maaté kilituraalu, mo donoi ala du betere whĩrape nisi du beterapó. Diaaọ tiki tuapaaeta, whĩ dilikitere alaró kae kae mo sonaalei dowi alatamoné ai fãane ape.

²⁹ Moses-né asere fo yó matere wh̄iraperó Farisi wh̄irapetamo-ó, dīa u tūapaae dorutei, tómó h̄ale sik̄ili du betepa, mo dowi kwia saaireteimó wió yae. Dīata, Kótóné ama fo erale k̄oló wh̄irape dourale tikiró, mo take donoi ala yóló sinale wh̄irape dourale tikitamo hotowa yóló be t̄enóló aurótu betera pó.

³⁰ Atéturaalu, diaāo etei kaae fokélé du betera pó. D̄atamo, noutererape betale alimó bitūasóró, ti Kótóné ama k̄oló wh̄irape dóló samea sókó fatua wūa meipó dua dapó.

³¹⁻³² Dīata kae wh̄irape meipó. Diaāo ai du betere fonétei dīa só deróturaalu, Tale Kótóné ama k̄oló wh̄irape dilé wale wh̄irapené deté wale naalerapeta, dīatóró ai ape. Térapa, atimané deté wale dowi ala diaāokélé mo ti fakeróló du betae.

³³ Dīa wh̄i sinópóló tukó nokole mo dowi wulirape-ó, dīatamo fo tokótamo yóló dowi si duku beterepaae só deraairetei noa yóló h̄asókó faaloé?

³⁴ Térapa, yālo dīa beterepaae Kótóné ama k̄oló wh̄irapekélé, kisipa tiki fosó fosóre wh̄irapekélé, Kótóné yóló muló betere fo yó matere wh̄irapekélé, dotonótu betera pó. Tétu betepatei, mepaae wh̄irape ti diaāo dóo, mepaae wh̄irape filipaare ni tómó oleróló dóo, mepaae wh̄irape diaāo fo wosetere be tūamó fokosói ala yóo, mepaae wh̄irape atima me be huluapaae botokó fupa, diaāo daai sya kweyóo yaalo ai ape.

³⁵ Atéyaleteiné, donoi ala du betale wh̄i Abel-né samea sókó feleteimó, kaae sóró dilé wóló, kale Barakayané naalema Sekaraiakélé momatere beró Talepaae h̄ale matere ɔla suk̄ulaa dalatere

tikitamo tuamó diané dalepó. Ai dilé wale whirapené samea sókó feletei fea touróturaalu, diá mió i alimó betó mole whirapepaae doa kwia melaalopó.

³⁶ Yalo mo i dere ape. Take atéro whi dilé walemó dowi ala kwia fea touróturaalu, mió i betó mole so whiné saalopó.

³⁷⁻³⁸ Jerusalem be huluamó, betó mole so whi naao teyae! Kótóné ama koló whirape diá beterepaae dotonótua depatei, kapo duné siróló dua yale so whi-ó, kale bané ama malerape baase aoppaae buó su dere kaae, yalo diakélé atéro dape saalopóló dua yaleteti, diaaotei hōyóló dowaae fua yalepó. Téyaletiné mo doasi koleó, Talené diá taalatepa, mió diaaọ be hulua ai wópu mutapa, kelere?

³⁹ Térapa, yalo diappaee mo i dere ape. Diaaọ ẹ kilini bitiré fóló, “Talené doimó wale whi Kótóné wisiratepa ą haíné sinóló beterópóló yae’ dere sukamó, ti diaaọ ẹ momó kelaalopó,” yalepó.

24

*Take kemetere sukamó yaaire ala
(Mak 13:1-2, Luk 21:5-6)*

¹ Téró, Yesu momatere be taaróló fu betepa, ama yó matere whirape ątamo hokolaane fóló duraalu, “Momatere be wisinaale ai teyóló muló betepa, kelere?” deté fu betalepó.

² Tétepa, Yesuné atimapaae duraalu, “Ai te mole berape diaaọ kelere? Yalo diappaee mo i dere ape. Ai berape fea fisikó furaalu, kapo fake betakókélé me kapotamo olokopa kelaalomeitei, mo fea kolokó fóló mupa kelaalo ai ape,” yalepó.

³ Atéró, Yesu a *Olip* du sorokó molepaae fóló betepa, ama yó matere wh̄irape a beterepaae wóló atimasisi bitu apaae woseturaalu, “Da mok̄leyaa yóló betepa, ya walemó kilita sókó faqsórópa, folosóro noa alapi eratepa kolóló, dané tuę yaaloé? Keme yaaire be d̄eró ya waaire be d̄etamo, dané kisipa yópóló noa alapi eraaloé?” yalepó.

⁴ Ai fo depa, Yesuné atimapaae duraalu, “Me wh̄iné dīa dilikóló kópaae alísóro falaqsóro, mo hotowayóló kaae tawae.

⁵ Ti noatepae, wh̄irape mo feané dīa dilikitu-raalu yało doi yóló, ‘Ęta, so wh̄i fea t̄eteróló kaae tanópóló, Kótóné sóro betero betere wh̄i Kerisopó,’ depa, so wh̄i feané mo nisi yóló sya faalo ai ape.

⁶ Me tikipaae bóe du beterapó dere fokélé wosóo, mo felekemó bóe du betere alakélé kolóo duraalu, dīa tuę sekeýóló wiyaōse. Ti noatepae, ai alarapeta mo yaalopóló tukóló muló betereleiné haşókó feni, mo yaalotei, kemeyaaire be d̄e ti teórapó,” yalepó.

⁷ “Me hae kwiamó betere be hulua wh̄iró me hae kwiamó betere be hulua wh̄itamó bóe doasi daalo ai ape. Me hae kwia t̄eteróló kaae tare topo wh̄iró me hae kwia t̄eteróló kaae tare topo wh̄itamokélé bóe daalo ai ape. Atéturaalu, doasi wote aliró doasi bao dere alatamo hae kwia feapaae wou betaalo ai ape.

⁸ Ai alarape feata, ti kale sorape naale saai sisó kaae sóro nuku dere kaae dapó.

⁹ Téturaalu, dīa ę sya wóló, yało ala erótu beteremó, i hae kwia feamó betó mole so wh̄iné

diã hóróló fokosoi ala yóló, mo ti sinópóló daalo ai ape.

¹⁰ Atétere sukamó, so whì mo fea kisipa tiki tiró betere ala taaróló, me whì hóróló atimasisitei bóe daairaalu, eleké deyóló u só derãne, i só derãle, du betaalopó.

¹¹ Atétu betepa, mepaae whìrape mo fea Kótóné ama mo kóló whì aqyóló wóló, so whì dilikóló kópaae faraalo ai ape.

¹² Ti noatepa meipó. I hae kwia feamó betó mole so whìné dowi ala mo ti faketé furaalu, so whì feané yaala sókó fóló hëkesené sukutu betere ala siri buóló, mo ti haepaae derepaalopó.

¹³ Tépatèi, mepaae whì de kisipa tiki tiró betere ala mo ti yó taté fóló, kemene fole sukamó sókó fupa, ti ai whì aluni, Tale Kótóné ama mo tao saalopó.

¹⁴ Atéturaalu, Kótóné teteróló kaae tare aomó, mió wosetere kisi fo wisi i hae kwia feamó betó mole so whìpaae yó maté koteremó, ita Talenétei eratapóló kisipa yaalopó. Ai ala yale kílipaae, ti mo kemetere be de sókó waalo ia ape.

¹⁵⁻¹⁶ Atétepa, Kótóné ama kóló whì Daniel-né mo taketi asemó yóló muló betere foné duraalu, be wópu moolaai, kelaalo mo sonaalei òla Talené ama kae tukóló muló betere tikimó daapa kilitu, ai asere fo dosãterè whì diãné wisiyóló kisipa muae. Ai ala kilituraalu, Judia hae kwiamó betó mole so whì du sorokó mole tikipaae botokó fópóló yae.

¹⁷ Mo betã whìkókélé siki be kemó biti até aqró bemó mole òlakélé sene derepéni, mulópóló taaróló, botokó fae.

18 Whi me kutómó daapatamo ai ala depa, ti momó fesaayóló ama bukaaire kuti sene feni, mulópóló taaróló botokó fae.

19 Atétere sukamó kale naale ere soraperó teó naale tare sorapetamo mo doa kolerapó.

20 Diã botokó faairetei doasi sosóli aliró şa nóló beterópóló, tukóló muló betere be dętamo tuãmó eraşóró, Talepaae momatu betae.

21 Ti noatepa meipó. Ai waaire doasi sekei alata, i hae keké nale alimó kaae sóró wóló, mió i betere alimókélé, take nalo betaaire alimókélé ai kaae sekei ala mo kelaalomeipó.

22 Atétere be demó, waaire sekei alarapetamo Kótóné hãlekeróló tukóló mulóluameisóró, ti mo betã whikókélé haşókó fóló bituameipó. Até yaşóró, Kótóné sorokó suyóló sóró beteró betere so whimó kisipa mutu, ai be dęrape hãlekeróló tukóló mulaalo ai ape.

23 Atétere sukamó, mepaae whinė duraalu, Kótóné so whi fea teteróló kaae tanópóló, sóró beteró betere whi Keriso i wóló beterapa kelae depa, ó u wóló betere ape depa, mo dere nisiyóló wosóló kisipa tiraşe.

24 Ti noatepae meipó. Mepaae dilikitere Kerisoró Kótóné ama kóló whipóló, kapala fo yó matere whirapetamo waalo ai ape. Atétu, kae kae ala yaaiemó eratere doasi alaró kae kae kelemei alarapetamo eróturaalu, Kótóné sorokó suyóló beteró betere so whikélé kópaae falaai, kaae kolóló şu saalopó.

25 Ai alarape yaai teópatei yało diãpaae ai yale ape.

26 Téyaalopa, mepaae whinė diãpaae duraalu,

‘Kale seké ą whikélé bitinire tikimó wóló i betere ape,’ depa, wosóló mo dapóló kelaai faqse. Ó, ‘Be dolomó i betere ape,’ depa, mo dere nisiyóló kisipa tiraqse.

²⁷ Ti noatepa meipó. Suka hotereró dere epéenétei suka doropolepaaekélé deýó fu dere kaae, kale Whjné Naalema atéró mo haqeamó wapa so whj feané kelaalo ai ape.

²⁸ Diqané ó saqaae kese honalemótamo, kale ba dukaarape sé kwęyóló bopétu betepa kilitu, sinale na ó hupu mupa dapó kisipa muae.

²⁹ Ai sekęi alarape yale kılipaaetóró
‘Suka kekélé dilikiróló, wéliékélé mo de
yaalomeipó.

Hqrerapekélé torokó dorowóló,
ó samó ere ęla ęlakélé fea wore yaalo ai ape,
erapó.

³⁰ Atétere sukamó, kale Whjné Naalema mo felekemó waai dapóló kisipa yópóló, ó samó doasi ala eratepa kelaalopó. Atéró ama doasi ere au wisinaaletamo ó saqomó haqeamó sókó wapa i hae kwiamó betóló fale so whj feané kilitu, doasi moló-u yaalopó. Kale Whjné Naalema ó samó atéró wouraaalu, ama bole doasi fotokqró Kótóné ama kae ere ala wisinaaletamo ó saqo dolomó sókó wapa, kelaalo ai ape.

³¹ Atéturaalu, ama *ensel*-rapené ukulumó wuti mo doasi fakeyóló hale deté kuturaalu, hae kwia de dokq feamó ama sorokó suyóló kae beteró betere so whj dape siré kwęyópóló dotonaalopó.

³² Térapa, mió kale ni nosené dere ala kolóló, wisiyóló kisipa muae. Sóku fóló momó hulu depa

kilituraalu, kale ba fo mo felekemó ai sókó wale ape fo dua dapó.

³³ Até dere kaae, ai bopeyale alarape diã betere tuãpaae wapa kilituraalu, mióta ą mo felekemó waairaalu tu sókó walemó daapa, ai dere ape kisipa muae.

³⁴ Yalo diãpaae mo i dere ape. Mió i alimó betó mole so whi fea sukuni hãle betó mupatei, ai alarape mo fea yaalo ai ape.

³⁵ Ó sãró i haetamota, mo kemeyaalotei, yalo fo betã kemekélé ini, hãle muó tawaalopó,” yalepó.

Whiné Naalema waaire be ðeró suka keletamo mené tuénipó

(Mak 13:32-37, Luk 17:26-30, 17:34-36)

³⁶ “Até yaaire be ðeró sukakeletamota, mo whi betãnekélé, hepen bemó betó mole *ensel*-rapekélé, ama Naalemanékélé mo tuénitei, Alimané ama betã tuérapó.

³⁷ Kale whi Noa betale alimó yale ala kisipa muae. Kale Whiné Naalema woukélé, mo ai ala kaaetóro yaalo ai ape.

³⁸ Ti noatepae, atéyale sukamó kale wei doasi ąlaai teópa, atima mo wisiyóló bitu, ąlaró weítamo nóló, whi so dokotere alakélé, so whítamo dokotere alakélé deté fu beteró, Noasépi nuku tuãpaae bití holale sukamó sókó walepó.

³⁹ Atima betere tuãpaae ai ala sókó waairetei kisipani, hãle mo kọleaa yóló bitiré wóló, wei doasi anóló, so whi fea aluralepó. Kale Whiné Naalema wale sukamókélé, atétu yale kaaetóro yaalo ai ape.

40 Whi tamo kutómó daayaalotei, me whi dapesó furaalu, me whi daalópóló taaróló faalopó.

41 So tamo *whit* o derakóló detu betaalotei, me so dapesó furaalu, me so betepa taaróló faalopó.

42 Ti noatepa meipó. Diā teteróló kaae tare Tale waaire suka, diā kisipanipa, mo hotowayóló kaae tawae.

43 I alarapeta mo yaalopa, i dere fo bete wisiyóló wosóló kisipa muae. Betā be talené dilikitamo etei kaae sukakelemó qlémi nokole whiné ama be fulukene waalopóló, kisipa muóló bituásóró, ti ama be fulukóló q̄la q̄la sóró fópóló, ̄a noke fió muni, siki siki yóló bituapó.

44 Térapa, diākéle donoróló mo siki siki yóló betae. Ti noatepa meipó. Kale Whiné Naalema waalomei nisiyóló, kisipa keteróló betere sukamó, ̄a sókó waalo ai ape.

45 Ti i dere fo wosóló, diākó me whi etei kaae kekemeyóló kutó diratere whi beterémóló, di-aaṭtei k̄aae kelae. Betā be tale ̄a mepaae uké faairaalu, ama dere fo sya fóló, mo eró tare fosó fosó yóló kekemere whipaae mepaae kutó diratere so whi naao teteróló kaae taru, qlakélé mo wisiyóló melae yóló ̄a fulapó.

46 Ai kale kutó tale doasi topo whi ̄a momó fe-saae wouraalu kelerālemó, ̄a faai bituraalu diyae yale kutórape fea ama s̄umó dipa, ti ai kutó diratere whi ̄a mo h̄ainé sinaalo ai ape.

47 Yālo diāpaae mo i dere ape. Kale be talené ama q̄la q̄la mo fea ai seképaee naao mo hotowayóló kaae tawae yóló, ama naase tuāmó mulaalopó.

48-50 Téplatei, ai kutó diratere whıtamo dowi tué mole whı betepa, ti i ala dere kaaepó. Kale kutó diratere whıné kisipané ama doasi hapale waalomei nisiyóló, ıtamo kutó ditere whırapetei fokosói ala yóo, topo dotere wei nokole whırapetamo fulumu yóló hoko bitu, ılaró weıtamo mo dekéro nóo du betaalopó. Téturaalu, ama doasi waalomei nisiyóló mokıleyaaró betere tuamó, kale whı sókó wapa kilita sókó faalopó.

⁵¹ Atéro, kale whı ama doasiné fokosoi ala yóló, ama tiki mo turukée fi kale tó tikiné wisire nisiyóló sikıli du betere whırapetamo betamó beteraalopó. Tétepa, aimó doasi susupu sóró kaketu bitu naao téyae yóló, atima sereke fisikó sóró doasi wole du betaalopó,” yalepó.

25

Naase tamo so seimalepaae dó faróló yale fo

¹ Téro Yesuné duraalu, “Atéyaaire sukamó, ó hepen bemó Kótóné teteteróló kaae tare aqmó mole alata, i ala kaae yaalopó. Kale naasetamo so seimalerape atimané *lamp* sa dirirape sóró so dokotere be demó detere ıla naai kale so dokaaire whıtamo hokolaa yaai felepó.

² Atéro mepaae aporó fele seimale senaalerapeta, ti kisipa fosó fosó yóo, mepaae aporó so seimale ti kisipa tiki fosó fosó ini yóo erepó.

³ Kale kisipa tiki fosó fosó inire seimale sorape atimané *lamp* sa dirimó wei belepa sóró feletei, kemetepa saaitapóló mepaae *wel* wei wutimó tepeóló sóró fenipó.

⁴ Téyaleteiné, kale kisipa tiki fosó fosó yóló keke-mere seimale sorape atimané *lamp* şakélé wei belepa sóró fóo, kemetepa saaire *wel* weşikélé wu-timó tepeyóló sóró fóo yalepó.

⁵ Atéro, kale so dokaaire whı hapale wéni, diki deté fu betepa, atima fea noke keletepa noke foposaa yó molepó.

⁶ Atima atéro noke fopesaapa, diliki şu tuıtamo whı betané fo fakeyóló duraalu, ‘Kale so dokaaire whı i walapa, ıtamo hokolaayaai faalopa ape,’ yalepó.

⁷ Atétepa, kale so seimalerape turukó holóló, atimané *lamp* şa dirirape wisiyóló dópóló dono-ralepó.

⁸ Atéro, kale kisipa tiki fosó fosó inire so seimalerapené kale kisipa tiki fosó fosó yóló, keke-mere so seimalerapepae duraalu, ‘Đané *lamp* şa dirirape *wel* wei kemeturaalu, felekemó sukó faai dapa, diđané tare *wel* weşikó đamaletamo ılae,’ yalepó.

⁹ Ti fo depa, atimané duraalu, ‘Meipó. Đané tare *wel* wei diđ melatepa, ti đané şa dirimó tepeyaaire mei yaqsórópa, mepaae *wel* wei doton-atare whırapetamo dupune fae,’ yalepó.

¹⁰ Ai fo depa, atima *wel* wei dupune fi tikimó, kale so dokaaire whı sókó walepó. Atétepa, kale donoróló betere so seimalerape kale so dokaaire whıtamo so dokoteremó detere ıla naairaaalu, be dolopaae horóló tu kinallepó.

¹¹⁻¹² Atéro beteremó, nalomo mepaae kale fele so seimalerape wóló, atimané fo fotokı yóló duraalu, ‘Doa whı-ó, doa whı-ó, đa holaaıtapa

tụ tukjae,' depa, ama atimapaae duraalu, 'Yálo diápaae mo i dere ape, diá ẹ kisipanipa diá deé?' yalepó.

¹³ Atérapa, diaaọ doasi waaire be dẹrọ suka keletamo diá kisipanipa, mo hotowaró kaae tawae," yalepó.

Doasi monipaae dó faróló yale fo
(Luk 19:11-27)

¹⁴ "Fo me i ape. Talené tẹteróló kaae tare alata, whi betá ẹ me bepaae faairaalu, ama kutó diratere whirape ẹ beterepaae ape yóló, ama ọla ọlarape kaae tawópóló, sóró beteratere kaaepó.

¹⁵ Téro, ama kutó diratere whirapepaae *moni* melaairaalu, folosóró me whiné dere ala kaae kolóló, 5000 melóo, whi mené ama dere alakélé kaae kolóló, 2000 melóo, me whiné ama dere alakélé kaae kolóló 1000 melóo, yóló duraalu, 'Yálo i *moniné* mepaae kutó dirótu betae,' yóló, ẹ felepó.

¹⁶ Atétepa, kale 5000 *moni* sale whiné ai *moniné* mepaae kutó diyóló, ama kale sale 5000 tómó 5000 me beleróló salepó.

¹⁷ Atéro, me kale 2000 *moni* sale whínékélé mepaae kutó dité fóló, 2000 me beleróló salepó.

¹⁸ Téyaleteti, kale 1000 *moni* sale whi ẹpaae melale *moniné* me kutó dini sóró fóló, hae dukiyóló kikiti hyọ mulalepó.

¹⁹ Atéro, kale doasi ẹ hapale wéni, bitiré fóló me sukamó momó fesaae wóló, ama kutó diratere whirapepaae kale melale *moni* taleyaalopa, ape yalepó.

²⁰ Atétepa, kale 5000 *moni* melale whi wóló duraalu, 'Doa whi-ó, naao ẹpaae 5000 melaleteti, kutó

dité fóló, tómó beleróló saletei me 5000 i ape,' yalepó.

²¹ Ti fo depa, ama doasiné apaae duraalu, 'Yalo kutó diratere whi wisinaale-ó, naao fosó fosóre alané yalo yapaae yae yale ala naao wisiyóló ereteiné, mepaae ɔla ɔlakélé fea naaotóro teteróló kaae tawaasepólópa, yakélé naao doasitamo hekesere dere ala tuamó betaalopa ape,' yalepó.

²² Atétepa, kale 2000 *moni* melale whi wóló duraalu, 'Doa whi-ó, naao epaae 2000 melaletai, kutó dité fóló, tómó beleróló 2000 me saletei i ape,' yalepó.

²³ Ti fo depa, ama doasiné apaae duraalu, 'Yalo kutó diratere whi wisinaale-ó, naao fosó fosóre alané yalo yapaae yae yale ala naao mo wisiyóló ereteiné mepaae ɔla ɔlakélé fea naaotóro teteróló kaae tawaasepólópa, yakélé naao doasitamo hekesere dere ala tuamó betaalopa ape,' yalepó.

²⁴ Téró, kale 1000 *moni* melale whikélé wóló duraalu, 'Doa whi-ó, naao dere alata, yalo tuerapó. Yata mo deteraai whi bituraalu, ɔla wae bilitere alakélé, ɔla wae ke terepetere alakélé dumitei, hale hoko tikimókélé naao ɔla wisi sua dapó.

²⁵ Atérené e wituraalu, naao epaae melale *moni* yalo hae dukiyóló hyó melaletai, i tarapa sae,' yalepó.

²⁶ Ti fo depa, ama doasiné apaae duraalu, 'Yata, kutókélé diyaalo mo dekané sini, kutó diratere whi dowi ai ape. Ti yalo naasené ɔla wae bilini yóo, ɔla kekélé terepeni yóo, dere tikimóte ɔla sua dapó fota, naaotei ai yale ape.

27 Atétere ala naao tuérutei, yało yapaae melale *moni* tómó beleróló sópóló, *moni* kaae tare wh̄rapetamo muléliyólópó. Até uasóro ti ę fesaae wouraalu, yało melale *moni* tómó mepaae beleróló suapó, yalepó.

28 Térapa, ama ai tare 1000 *moni* tokó sóro kale 10,000 *moni* tare wh̄paae melae.

29 Ti noatepae, mepaae wh̄ dené me ọla tapa, ti Talené tómó beleróló móturaalu, ai wh̄iné mo dekeró tawaalópó. Mepaae wh̄iné mo sawa tapa, ti ai sawa tareteikélé ama fasó saalo ai ape.

30 Téró, ai kale deka kutó diratere wh̄ mo di-likire tikipaae taae deratepa aimó kaketu bituraalu, amatei yale alamópóló doasi wole du be-taalópó,” yalepó.

Sipsip-ró meme huputamopaae dó faróló dere fo

31 “Kale Wh̄iné Naalema ą waaire sukamó, ama mo kae ere ę wisinaaletamo wouraalu, ama *ensel*-rapekélé, mo fea betámó waalópó. Atéro wóló, ama teteróló kaae tare doasi topo wh̄i betere tikimó bituraalu, ó hepen bemó mo ama kae ere au wisitamo bitu, taleyaalo ai ape.

32 Atéro bituraalu, i hae kwiamó betó mole so wh̄i mo fea ą betere tikipaae tourale wóló betepa, kale *sipsip* hupuró *meme* huputamó kaae tare wh̄iné taleyóló, *sipsip* hupurape kaepaae daalóo, *meme* hupu kaepaae daalóo, du dere kaae, so wh̄ikélé atéro taleyaalo ai ape.

33 Atéro taleyóló, kale *sipsip* hupu ti ama turu naaseró beteróo, *meme* hupurape ti ama fé naaseró beteróo, yaalópó.

³⁴ Téro, kale doasi topo whiné kale turu naaseró betere so whípaae etei fo yaalopó. ‘Yálo Ayané wisiró betepa haíné sukutu betere so whi-ó, Kótóné teteróló kaae tare aomó mole ala take sáró haetamo aleyaaipatei, diámó melaai dapóló, taleróló muló betere ọla saai ape.

³⁵⁻³⁶ Ti noatepae, ẹ wotené sinóló mupa, ọla melóo, ẹ weí nokoletepa, weí nópóló melóo, ẹ uké whi kaae betepa, diaaọ bepaae wisiyóló dapesóo yalepó. Ẹ bukaaire kutikélé meipa, diaaọ melóo, ẹ kisiné sukóló mupa, diaaọ mo hotowayóló kaae tawóo, ẹ *dipula* betepa, wisi kisipa muópóló diané ẹ kele wua yóo yalepó.’

³⁷ Tétepa, kale mo donoi ala du betere so whiné ọpaae i fo yaalopó. ‘Tale-ó, ya wotené sinóló mupa, ó weí nokole du betepa, ọané yamó metéli melaleé?’

³⁸ Tale-ó, ya uké whi kaae betepa, ọané dape sóo, ya bukaaire kuti meipa kuti melóo, yalepó dere-a, ọané yamó metéli melaleé?’

³⁹⁻⁴⁰ Ya kisiné sinóló mupa, ó *dipula* betepa kisipa tiki feléyópóló, ọané ya metéli kele waleé?’ depa, kale topo whiné i fo tokó melaalopó. ‘Yálo diápaae mo i dere ape. Diaaọ mepaae wisi ala i doasi doi mole yálo norapepaae eróturaalu, mo belei sokótei betere so whípaaekélé erélipa, ti ẹpaaetóro eró beteropó,’ yaalopó.

⁴¹ Téro kale fẹ naaseró betere so whípaae i fo yaalopó. ‘Talené só deró betere so whirape-ó, diá ẹ betere tiki taaróló mo sukókélé feni, hałe dó tare sipaae bití fae. Ai sita, mo dowi Satan-ró ama kutó dirópóló doteyale keperapetamo dópóló, tukóló muló betere sipó.

42-43 Ti noa betené meipó. Ẹ wote betepa, me ọlakókélé meni yóo, wẹi nokole depa wẹikélé meni yóo, uké whị kaae betepa, diaaọ dape sini yóo, bukaaire kuti meitepa kutikó meni yóo, ẹ hepo daróló betepa, ó *dipula* betepa wisiyóló tao sini yóo yalepó, yaalopó.

44 Ti fo depa, atimané ọpaae etei fo yaalopó. ‘Yá wotené sinóló betepa, ó yá wẹi nokole depa, ó uké whị kaae betepa, ó bukaaire kuti meitepa, ó yá kisiné sukóló mupa, ó yá *dipula* betepa, ọ́nẹ yá wisiyóló tao sinipó dere-a, metéli tao sinipóló de?’ yaalopó.

45 Ti fo depa, ama atimapaee i fo yaalopó. ‘Yálo diọpaae mo i dere ape. Diaaọ mepaae wisi alakó i doi mole whịrapepaae erénituraalu, i betó mole belei sókóteipaaekélé erénipa, ti ẹpaaetei erénipó, yaalopó.

46 Ai ala du betale so whịta kemekélé ini, mo ti sótóró tawaaire dupu saalopó. Téyaalotei, mo donoi ala du betale so whịta, ti mo titóró betó tawaaire bete saalo ai ape,” yalepó.

26

Yesu daairaalu fo dokale ala

(Mak 14:1-2, Luk 22:1-2, Jon 11:45-53)

1-2 Atéró, Yesuné ai forape yóló kemetepa, ama yó matere whịrapepaae duraalu, “Kale boseneyóló fele be ọ́nẹ ọ́la deyóló naaire be ọ́nẹ sókó waai be ọ́nẹ tamo betá hẹle moletei diaaọ ai kisipare ape. Ai be ọ́nẹ kale Whịné Naalema mepaae whịrapené filipaa ni tómó oleróló ọ́póló, atimané naase tuámó mulaalo ai ape,” yalepó.

3-4 Téro, kale so whimó Talepaae momaratere topo whiraperó mepaae whi disirapetamo, momaratere doasi topo whi Kaiapas-né be wisi-naalepaae tourale walepó. Atima atéro wóló touró bitu, Yesu a tawóló daai kikití fo dokalepó.

⁵ Atima atéro fo dokóló mulótu duraalu, “I alata, kale ɔla detere sukamó yaalomeipó. Ti noatepae, so whi feané keletómó ai ala depa doasi foya yaosóro, me be demó yaalopó,” yalepó.

Beta soné Yesuné topomó felé kɛlaa wale wel weɪ suniyale fo

(Mak 14:3-9, Jon 12:1-8)

⁶ Téro etéyalepó. Yesu a Betani be huluapaae fóló, kale dowi humu fuluné tiki dopa ama wisirale whi Saimon-né bemó ɔla nuku betalepó.

⁷ Atéro beteremó, so betané doasi *moniné* du-putere felé kɛlaa wale *wel weɪ alabasta* kane fak-ené aleale wutimó belepa tawóló walepó. Téro, kale soné ai *wel weɪ* wisinaale wuti faayóló Yesu a tiróló firu ɔla nuku betepa, ama topomó suniyalepó.

⁸ Atétere ala, ama yó matere whirapené kolóló, dei kisipa muóló duraalu, “Ai *wel weɪ* wisinaale-a, hɔko noatepa besekéróló suniyaleé?”

⁹ I felé kɛlaa wale *wel weɪ* wisinaale, mepaae whitamó dotonóló doasi *moni* sóro, hɛle yoleale yóló betó mole so whimó móluasóro mo wisiuapó,” yalepó.

¹⁰ Atimasisi atéro du betere fo Yesuné tuéyóló, atimapaae duraalu, “Ai soné ama epaae mo kokɔi ala wisinaale eralepa, diaaɔ ama kisipa tiki dorakesé.

¹¹ Kale hãle yoleale yóló betó mole so wh̄ita, ti betere dokò diãtamo betó tawaalotei, ẽta diãtamo betó tawaalomei ai ape.

¹² Ai soné kale felé k̄laa wale *wel* w̄ei yało tikimó suniyaleteita hãle meipó. Ẽ sukutepa douratere sukamó felé k̄laa w̄ópóló ai dilale ape.

¹³ Yało diãpaae mo i dere ape. I hae kwiamó betó mole so wh̄ipaae kale mió i wosetere kisi fo wisi yó maté kuturaalu, i soné ama i yale alakélé yó melaalo ai ape. Téturaalu, i kale soné i ala yalepóló kisipatóró hãle yó tawaalopó,” yalepó.

Judas-né Yesu eleké deale fo

(Mak 14:10-11, Luk 22:3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Téró, kale yó matepa wosetere 12 wh̄irapekó betã Iskariot be wh̄ikó Judas so wh̄imó Talepaae momaratere topo wh̄irape beterepaae fóló woseturaalu, “Yało i seké diaaḡ naase tuãpaae mulatepa, diaaḡ ẽmó noa ọlakó melaaloé?” yalepó. Ai fo depa, atimané 30 *silpa moni* dosãayóló ământ melalepó.

¹⁶ Ai sukamó kaae sóró, Judas-né Yesu ą mepaae wh̄iné naase tuământ mulaaire tũ kikitu betalepó.

Yesuró ama yó matere wh̄irapetamo ọla nale ala

(Mak 14:12-21, Luk 22:7-14, 22:21-23, Jon 13:21-30)

¹⁷ Téró, *yist* buni fopei *bred* o deóló nukuatere be de ą kaae suraalu i ala yalepó. Yesuné ama yó matere wh̄irape ą beterepaae wóló woseturaalu, “Kale boseneyóló fele be deământ deyóló naaire ọla, mé bemó dământ taleróló mularóé?” yalepó.

¹⁸ Ti fo depa, ama atimapaae duraalu, “Diã u doasi be huluapaae fóló, ai bemó me wh̄ikótamo

betepa, ɔpaae i fo yae. ‘Kale yó matere wh̄iné duraalu, “Aɔpaae me ala eraai tukóló mulale be de felekemó sókó waai depa, kale bosenóló fele be deṁó, yało yó matere wh̄irapetamo naao bemó ɔla deyóló naai dapó,”’ ene fae,” yalepó.

¹⁹ Atétepa, ama yó matere wh̄irape fóló, Yesuné atimapaae yae yale alatóróti yóló, kale boseneyóló fele be deṁó deyóló naaire ɔlarape taleróló mulalepó.

²⁰ Atéróló, be dikiteretamo Yesu ɔ ama yó matepa wosetere 12 wh̄irapetamo ɔla nukuatere ni fake tómó tiróló firu ɔla nuku beterepó.

²¹ Atéró ɔla nuku bitu, ama atimapaae duraalu, “Yało diɔpaae mo i dere ape. Diɔkó betɔ wh̄iné ɛ mepaae wh̄iné dópóló eleké deyaalo ai ape,” yalepó.

²² Ai fo depa, atima kisipa tiki fomaake yóló, dekené sukutu duraalu, “Tale-ó, ai ala dané mo yaalopóló de?” yóló, atima feané betɔ kaae fotóró deté felepó.

²³ Ti fo depa, Yesuné atimapaae duraalu, “Aita ɛtamo betɔmó ɔla nuku betere wh̄inétei mepaae wh̄iné ɛ dópóló eleké deyaalo ai ape.

²⁴ Ti noatepae, wh̄iné Naalemata, kale ašemó yóló muló betere fo motóróti dokonóturaalu sinaalopó. Téyaalotei, Wh̄iné Naalema mepaae wh̄iné dópóló eleké deyaaire wh̄i ya betɔ doasi kwia saaireteimó mo wió yae. Ai wh̄i ɔ hamané dewuɔameisóró, ti mo wisiuɔpó,” yalepó.

²⁵ Tétepa, ɔ dópóló eleké deyaaire wh̄i Judas-né duraalu, “Yó matere wh̄i-ó, ai ala yało yaalopóló

de?” depa, Yesuné ɔpaae duraalu, “Épó mo naaotóróti yaalo ai ape,” yalepó.

²⁶ Atima atéró ɔla nuku bituraalu, Yesuné *bred* o bula tao sóró Tale Kótópaae mo kée yóló, terekée daalu yóló ama yó matere whirape ɔlirótu duraalu, “Ita, ɔlo tikipa diɔ feané sóró nae,” yalepó.

²⁷ Téró, kale dere kaae weɪ belere wuti tao sóró Kótópaae mo kée yóló, atima melóló duraalu, “Diɔ feané i weɪ nae.

²⁸ Ti i weɪta, so whi mo feané yale dowi ala kwia aluraai, Kótóné diɔ tao saalopóló tukóló muló betere fo diriróturaalu, sókó farale ɔlo sameapa diɔ feané nae.

²⁹ ɔlo diɔpaae mo i dere ape. I nokole képi du weɪ momó kae néni haɔ bitiré fóló, ɔlo Ayané tɛteróló kaae tare aɔmó ɔ fea betámó bitu, kisi *wain* weɪ naalopó. Ai be ɔ sókó waai teópa, ai weɪ me kaae néni haɔ bitiré faalopó,” yalepó.

³⁰ Atéró, atima wole fo betɔ yóló, *Olip* du sorokó mole tikipaae felepó.

Pitané Yesu ɔ tuɛnipóló yale fo

(Mak 14:27-31, Luk 22:31-34, Jon 13:36-38)

³¹ Téró, Yesuné atimapaee duraalu, “Mo mió i dikitamotóro atimané ɛpaae eratere ala kilituraalu, diɔ fea ɛ taaróló botokó faalopó. Ti noatepaae, até yaaire alata, aɛmó i yóló muló betere fo mo dokonóturaalu yaalo ai ape.

‘Kale *sipsip* hupurape kaae tare whi ɔlo dupa, *sipsip* hupurape dapo dapo yó faalopó,’ erapó.

³² Téyaalotei, ɛ momó kepaayóló u Kaleli haepaae ɛpi folosóro fimó diɔ nalo waalopó,” yalepó.

33 Ai fo depa, Pitané ɔpaae duraalu, “Yɔpaaetamo mené noa kaae ala eratepa, ti mepaae whɔrape atima yɔ taaróló fupa, yɔlo betɔ yɔ mo taaróló faalomeipó,” yalepó.

34 Ti fo depa, Yesuné ɔpaae tokó mótu duraalu, “Yɔlo yɔpaae mo i dere ape. Mo mió i dikitamotóró wɔ kakaruk bané hale yaaipatei, naao ɛ tuɛnipó fo sore félimó yaalopó,” yalepó.

35 Ai fo yalemó, Pitané ɔpaae duraalu, “E yɔtamo betámó sukutepa ti mo wisirapó. Yɔlo yɔ tuɛnipó fo mo yókélé yaalomeipó,” depa, mepaae ama yó matere whɔrapenékélé ama dere fo kaaetóró yalepó.

*Kelaalo kokɔi tiki Ketsemanimó yale ala
(Mak 14:32-42, Luk 22:39-46)*

36 Téró, Yesu ɔ ama yó matere whɔrape fea kelaalo kokɔi tiki Ketsemanipaae fóló, ama atimapaee duraalu, “E upaae momane fulapa diɔ imó betae,” yalepó.

37 Atima atéro beteróló, Pita kale Sebediné naalema tamo atima fu bitu, ama hosaa tuɔmó mo doasi dekené sukutere ala kaae sóró, sekei kisipa muté felepó.

38 Atéro ama atimapaee duraalu, “Yɔlo hosaa tuɔmó dekené sukuturaalu, ɛ felekemó sukɔai depa upaae momane fulapa, diɔ imó ɛ kaae tawóló bitu noke fini, ɛtamo momatu betae,” yalepó.

39 Téró ama yó matere whɔrape aimó betó mupa taaróló, ɔ sawa tupaae fóló, haemó deraapisa fóló fió mulu momatu duraalu, “Yɔlo Aya-ó, i sekei ala ɛpaae waɔsóró seséyaaire tɔ mupa, ti naao sesé

yae. Téplatei yało kisipa mole ala eréni, naao kisipa mole ala betą erópoló yae,” yalepó.

⁴⁰ Téró, ą ama yó matere whırape beterepaae momó fesaae wóló kelalemó, atima fea noke foposaa yó molepó. Atépa, ama Pitapaae duraalu, “Sukakele betamó ę kaae taruraalu, momatu bi-tinié?

⁴¹ Dią me dowi ala yópoló sų sere alané só deraşóró, hotowayóló kaae taru, momatere ala yó tawae. Kepe betenéta wisi ala eraai mo doasi ketekę bupatei, tó tiki fotokọ bunipó,” yalepó.

⁴² Kale yale kaae, ą momó fesaae fóló momatu duraalu, “Yało Aya-ó, ępaae i eraaire sekei ala waşóró seséyaaire tų mupa, ti seséyae. Seséyaaire tų munipa, ti naao kisipa mole alatóró ępaae erópoló yae,” yalepó.

⁴³ Atéró, ą momó fesaae wouraalu kelalemó, atima fea kale dere kaae, noke foposaa yó molepó.

⁴⁴ Atima atéró foposaapa taaróló, ą momó sore dakoróló fesaae fóló momaturaalu, kale yale moma kaaetórti momó yalepó.

⁴⁵ Téró, ą momayóló fesaae wóló, ama yó matere whırapepaae duraalu, “Dią şa nóló bitu noke foposaa yó mole-a, mió dą hałe betaaire be dę dekéro mupa de? Kale Whıné Naalema dowi ala dere whırapené dópóló eleké ai deyale ape.

⁴⁶ Ę dópóló eleké deyale whı ai walapa, dią turukó horóló dą faalopa fiépe,” yalepó.

Yesu ą tawale fo

(Mak 14:43-50, Luk 22:47-53, Jon 18:3:12)

⁴⁷ Yesuné ai fo du betepatei, ama yó matepa wosetere 12 whırapekó Judas sókó walepó. ąta,

kale momatere be tẹteróló kaae tare whịraperó so whị tẹteróló kaae tare whị disirapetamoné dotonale whịrapetamo walepó. Atima atéró wouraalu, nópuluró bóe dele sepaketamo tao diliki yóló walepó.

⁴⁸ Téró, Yesu mepaae whịné dọpóló eleké deyale whịné ọtamo wale whịrapetamo fo dokóló duraalu, “Yalotamo kóló tukó nukupa, ti ọtóró hịtipa, tawae,” ipakalepó.

⁴⁹ Atéró, kale Judas ọ folosóró Yesu daalepaae sókówóló duraalu, “Yó matere whị, kọleó,” yóló, apuóló kóló tukó nalepó.

⁵⁰ Ti fo depa, Yesuné ọpaae duraalu, “No-ó, naao yaairaalu, wale ala tėti yae,” yalepó. Tétepa, kale whịrape atima hapale sókó woutóró Yesu botokó sóró tawalepó.

⁵¹ Atétepa, Yesuné ama fulumu whịrapekó whị betané bóe dele sepake sókó sóró, so whịmó Talepaae momaratere doasi topo whịné kutó diraterere whịné wosẹli ọaae deralepó.

⁵² Tétepa, Yesuné ọpaae duraalu, “Naao ai sepake bulatere be dolomó momó bulae. Ti noatepae, mepaae whị denétamo sepakené whị dupa, ti ai sepakenétei ọ mo ti dóló sukunaalo ai ape.

⁵³ Naao kisipané-a, yalo Ayapaae 72,000 *ensel-rapené* ẹ tao sene wọpóló dotonae depa, ama dotonaalomeipóló de?

⁵⁴ Yalotamo ai ala depa, ti kale ašemó yaalopóló muló betere fo netéró dokonaaloé?” yalepó.

⁵⁵ Atéyale sukamó, Yesuné ai so whịpaae duraalu, “Diaaọ kisipané ẹta, *Gavman* whịrapetamo bóe dóló atimané tẹteróló kaae tare ala fasó saai,

wh̄irape fea ʒlisóró fole wh̄i beteparaalu, ę tawóló daai sepakeraperó nópulurapetamo tao diliki yóló wou de? Betere dokọ fea diʒané momatere be tipiné bopéro daaló betere tikimó ę fo yó mótu betepa, diaaą ę tanipó.

⁵⁶ Ténitei ai yale alarape feata, ti Kótóné ama kóló wh̄irapené ašemó yóló muló betere fo motóró dokonóturaalu dapó,” yalepó. Atétepa, ama yó matere wh̄irapené ą taaróló, atima fea botokó felepó.

*Juda fakené Yesu só deraai fo tokótamo yale fo
(Mak 14:53-65, Luk 22:54-55, 22:63-71, Jon 18:13-14, 18:19-24)*

⁵⁷ Atétepa, mo so wh̄imó Talepaae momaratere doasi topo wh̄i Kaiapas-né bemó touróló betó mupa, Yesu tawale wh̄irapené ą dapesó felepó. Aimó kale Moses-né ašere fo yó matere wh̄iraperó so wh̄i ęeteróló kaae tare wh̄i disirapetamo touróló betó molepó.

⁵⁸ Téyaletei, Pita ą Yesu fi tikimó nalo taaeta deté furaalu, so wh̄imó Talepaae momaratere doasi topo wh̄iné be bopéro betere tipi tuʒpaae doropóló, aimó betó mole diki tare wh̄irapetamo bituraalu, Yesupaae noa alakó eratéro kelaai, kaae tawóló beterepó.

⁵⁹ Atéro, so wh̄imó Talepaae momaratere wh̄iraperó fo tokótamo yóló taleratere wh̄irapetamoné kapala so wh̄i dilikóló Yesu sukópóló, só deróló daaire bete kikitu betalepó.

⁶⁰⁻⁶¹ Atéro, atimané ą só deraai dapóló kapala fo yaleteti, ai foné ą só deraaire sūnipa, nalo wh̄i tamo wóló duraalu, “Ai sekénéta, ‘Kótóné ai

momatere be fisikóló sore be demó ama momó tɛyaalopó, depa ɖamoné wosalepó,” yalepó.

⁶² Tétepa, mo so whimó Talepaae momaratere doasi topo whi turukó holóló Yesupaae duraalu, “Ai whirapené ya só deratere fò dapa, naao atimapaae fo mekó tokó menitere-a, noatepa de?” yalepó.

⁶³ Téyaleteti, Yesu fo tekeni hãle daalepó. Atépa, kale momatere be kaae tare topo whiné apaae duraalu, “Mo titóró betó tare Kótóné keletómó yalo yapaae mo dirii fo i dere ape. Yata mo so whi fea tɛteróló kaae tanópóló, sóró beteró betere whi Kótóné Naalema Kerisopata, ti mió ɖapaaetóró yó ɖalae,” depa Yesuné duraalu, “Épó. Naao mo dono ai dere ape.

⁶⁴ Téretei, yalo diã feapaae i dere ape. Take nalo waaire be demó, kale Whiné Naalema mo doasi fotokó bole Kótóné turu naasemó betepa kolóo, ó hepen be taaróló sako dolomó sókó wapa kolóo, yaalo ai ape,” yalepó.

⁶⁵ Ai fo depa, so whimó Talepaae momaratere doasi topo whiné ama deró betere kuti bisayóló duraalu, “Kótó faleyóló doka doka ai du betere ape. Ti ama hasókó fole ala depa kelalepó yaaire meipapakó kekãaloé? Ti Kótó faleyóló doka doka dere fota, amatei depa diã feané ai wosale ape.

⁶⁶ Térapa, diaaɔ noa kisipa mute?” depa, atimané duraalu, “A sinaitere fo amatei ai dapa sinópóló yae,” yalepó.

⁶⁷⁻⁶⁸ Téró, atimané ama kele dolomó fesãa apuróló, naase duné dóo, mepaae whiné a okolope deké sóo yóló duraalu, “Kótóné so whi tɛteróló

kaae tare whị Keriso-ó, yà Kótóné ama kọlọ whịpata, ti yà dale whị dọpaae yó ọlae,” yalepó.

Pitané Yesu a tuénipó yale fo

(Mak 14:66-72, Luk 22:56-62, Jon 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁹ Atéró Pita, ai be bopéró daaló betere tipi bolaa dolomó betepa, kale kutó diratere so seimale betà ọ beterepaae wóló duraalu, “Yàkélé u Kaleli whịkó Yesutamo betámó kwẹale whị ai ape,” yalepó.

⁷⁰ Ti fo depa, so whị feané keletómó Pitané kale so seimalepaae duraalu, “Naa ai dere fota, noa fo yóló déró ẹ kisipanipó,” yalepó.

⁷¹ Atéró, kale whị ọ ai be bolaare dopóku tų serekepaae sókó durupupa, me so seimalené ọ kolóló ai betó mole so whị feapaae duraalu, “I whị ọkélé, Nasaret whịkó Yesutamo betámó kutu betale whị ai ape,” yalepó.

⁷² Ti fo depa, Pitané kale dere fo kaae Talené keletómó dirii malo yóló duraalu, “Naa ai bopetere whịta ẹ tuénipó,” yalepó.

⁷³ Atéró sawa betale kịlipaae, aimó daae mole mepaae whịrape Pita beterepaae wóló duraalu, “Yàta atimatamo kutu betale whị mo hịti ai ape. Ti noatepae, naa dere fo nakomené yà mo hịtipóló hakeamó yó matapó,” yalepó.

⁷⁴ Ai fo depa Pitané duraalu, “Yàlo diapaae mo i dere ape. Ai whị ẹ mo tuénipó. Yàlo kapala fo depata, ti Talené ẹ mo doasi kwia melópólópó,” yalepó. Ai fo deretamotóró wà *kakaruk* bané hale yalepó.

⁷⁵ Tétepa, Pitané Yesuné apaae kale *kakaruk* bané hale yaaipatei, naa ẹ tuénipó fo sore félimó

yaalopó yale fo kisipa muni walepó. Atétepa, Pita ą belapaae sókó doropóló bituraalu, mo doasi dekené sini wole du betalepó.

27

Judas képi wẹi nale fo

(Mak 15:1, Luk 23:1-2, Jon 18:28-32)

¹ Atéró, so whimó Talepaae momaratere topo whiraperó so whi teteróló kaae tare whi disirapetamo, mo hikatitei Yesu sukópóló daairaalu, fo taleyóló mulalepó.

² Atimané ą halika tikiné naase tamo dokóló, kale doasi *Gavman* topo whi Pailat beterepaae dapesó fóló, ama naase tuamó mulalepó.

³⁻⁴ Atéró, Yesu mepaae whiné dópóló eleké deale whi Judas-né Yesutamo fo tokótamo yóló só deratere ala kolóló, amatei yale alamó dapóló, mo dowi fomaake kisipa mualepó. Atéró duraalu, mo so whimó Talepaae momaratere whiraperó so whi teteróló kaae tare whi disirapetamoné ą melale 30 *silpa kapa moni* u kale whirapepaae momó melaai felepó. Atéró atimapaae duraalu, “Me hasókó fele alakélé inipatei, ą dópóló yało haleteti eleké deale alané ę doasi dowi ala yalepó,” yalepó. Ai fo depa, atimané ąpaae duraalu, “Dapaae noa yaró de? Ai alata, naaotei ai yale ape,” yalepó.

⁵ Atétepa, Judas-né ama sale *moni* ai kale momatere bepaae fesekée faróló, amatei ą képi wẹi nalepó.

⁶ Atétepa, so whimó Talepaae momaratere topo whirapené kale whiné teraae farale *moni* sóró

taru duraalu, “I *monita*, whi daai dupuyaleteipa, Kótópaae matere *monitamo* touraḡse yóló fo mulapó,” yalepó.

⁷ Téró, atima fo taleyóló duraalu, i *monita* mepaae wale whirape sukutepa दौराआरे tiki, kale doka haené wuti aletua dere whirapené hae dupu yaai dapóló mulalepó.

⁸ Ai hae tikita, whi dópóló eleké deyalemó, melale *moniné* dupuyaleteiné ai haené doi whiné samea sókó fele haepó, miókélé hāle du betepapó.

⁹⁻¹⁰ Atéyale ala Kótóné kóló whi Jeremaiapaae yó matepa, ama aseýóló muló betere fo motóróti dokonóturaalu yalepó.

“Talené ḡpaae i ala yae yóló muló betere fo sya furaalu, Israel so whi atimané ḡ dupu yóló melale 30 *silpa moniné* doka haené wuti aletu betere whirapené hae tiki atimanétei dupu yópóló yae,” fo erapó.

Doasi topo whi Pailat-né Yesutamo fo tokótamo yale fo

(Mak 15:2-5, Luk 23:3-5, Jon 18:33-38)

¹¹ Ai ala hāle du betepa, atimané Yesukélé doasi *Gavman* whiné sóró betero betere topo whi Pailat-né keletómó daapa, ḡpaae woseturaalu, “Ya Juda so whi teteróló kaae tare doasi topo whié?” depa, Yesuné ḡpaae duraalu, “Naaotóro mo dono ai dere ape,” yalepó.

¹² Ai fo depa, so whimó Talepaae momaratere topo whiraperó so whi teteróló kaae tare whi disirapetamoné kae kae só deratere fo ḡpaae depatei, ama me fo tokó menipó.

13 Tétapa Pailat-né apaae duraalu, “Atima kae kae forapené ya só derótu betepatei, ya fo tekeni dere-a noatepa de?” yalepó.

14 Ai fo depatei, Yesuné kale Pailat-né dere fo mo sawa tokó matere alakélé inipó. Ai ala kale doasi *Gavman* topo whiné kilituraalu, i whíta atimané dere fo tokó matere alakélé mo dumipóló sira yalepó.

15 Téró, *Gavman* doasi topo whiné ba fo dokó fea atimané dua dere ala sya furaalu, ọla detere sukamó so whi touróló, atimané kisipa mole *dipula* betero betere whikó betá hale fópóló doteyae depa, ti ai whítóro dotonótua dapó.

16 Atéyale sukamó, dowi ala du betere doi mole whi Barabas *dipula* betero beterepó.

17 So whi fea atéro wóló touró betepa, Pailat-né atimapaae woseturaalu, “Diaaọ kisipané-a, mé whi *dipula* sokóló hale fópóló kisipa mute? Barabas doteyarópé, so whi feané Kerisopó du betere whi Yesu doteyaró de?” yalepó.

18 Ti noatepa meipó. Kale Juda so whi tetéroló kaae tare whirapené so whi feané Yesuné doi hale sóró horóló, dukirateremó atima dowi kisipa muturaalu, atimané ą daai kale Pailat-né ą beterepaae dapesó weirapóló kisipa mualepó.

19 Atéro, kale Pailat ą so whitamo fo tokótamo yaai bituateremó tikimó betepa, ama somané fo yó fótú duraalu, “Yalo mió mo dowi noke yaleteiné ę doasi seke yalepa, ai dowi ala mo betakélé munire whipaae me ala momókó eraose,” yalepó.

20 Téyaletei, so whimó Talepaae momaratere topo whiraperó whi disirapetamoné so whipaae

duraalu, “Barabas ipaae wópóló dotonóturaalu, Yesu sinópóló oleróló dae yae,” yóló, so whị feapaae sesemeratere fo du betalepó.

21 Tétepa, kale *Gavman* whịné sóró beteró betere doasi topo whịné woseturaalu, “I whị tamokó mé whị diạ beterepaae wópóló sokóló dotonaróé?” depa, atimané duraalu, “Barabas wópóló dotonae!” yalepó.

22 Tétepa, kale Pailat-né so whịpaae woseturaalu, “So whị feané Kerisopó du betere whị Yesu neyaroé?” yóló wosetepa, aimó daae mole so whị feané duraalu, “Aṭa, filipaa ni tómó olorae!” yalepó.

23 Ai fo depa, Pailat-né atimapaee duraalu, “Ai whịta me dowi alakélé inipatei, hãle noatepa daró de?” depa, atimané fo mo ti fakeyóló duraalu, “A filipaare ni tómó olorae!” yalepó.

24 Tétepa, ai yó mole so whị atimané kisipa mutere ala eraqsóró, Pailat-né seséyalemókélé mo sùni, so whịné doasi foya yaaitere ala kolóló, so whị feané keletómó wẹiné ama naase fukutu duraalu, “I whị delemó Kótóné matere kwiata, yalo saalomeitei, diaaqtóró saalopó. Atéro sókó fatere samea yalo naasemó yaqsóró, i fokotapa kelere?” yalepó.

25 Ai fo depa, so whị feané duraalu, “Ai whị dele kwiata, Kótóné dǎró dǎné naale senaaletamopaae melópólópó,” yalepó.

26 Téró, so whị atimané Pailat-paae dotonae yale whị Barabas hãle fópóló dotonóturaalu, mepaae diki tare whịrapené Yesu fokosói alapi yóló, nalo

filipaa ni tómó oleróló daai dapesó fae yóló melalepó.

*Diki tare wh̄rapené Yesu faleyale fo
(Mak 15:16-20, Jon 19:2-3)*

²⁷ Atéró, kale *Gavman* wh̄iné sóró betero betere topo wh̄iné ama diki tare wh̄rape betere tiki wisi-naale Pretorium-paae Yesu duwóló sóró felepó. Téyalemó, diki tare wh̄rape feané ą boperóló daane walepó.

²⁸⁻²⁹ Téró, atimané ama deró betere kuti sokóló betą sonaai kuti deralepó. Atéró, mu daai képinétei doasi topo wh̄iné deratere topo taopóló bopeyóló, ama topomó deralepó. Téró, atimané betą dotó tiki ama turu naasemó taróló, ą daalemó bukutiri tęane doropóló duraalu, “Juda so wh̄iné topo wh̄-ól!” yóló faleyóló doka doka du betalepó.

³⁰ Atéró atimané ą fesąa apuróló, kale dotó tiki momó fasó sóró, ama topomó momó du momó du betalepó.

³¹ Atéró, atimané ą doka doka du betero, sonaai kuti sókó sóró ama kuti momó deralepó. Téró, ą filipaa ni tómó oloraai dapesó felepó.

*Yesu filipaa ni tómó sukąle fo
(Mak 15:21-32, Luk 23:26-43, Jon 19:17-27)*

³² Atéró dapesó fu beteremó, Sairin be hulua wh̄ikó Saimon ą tumó hokolaa depa, ą fasóló ai filipaa ni ąpaae naaomo beleyae! yóló seýalepó.

³³ Atéró, atima betą hae doi Kolkotamó sókó walepó. Ai fo feteyóló wh̄iné topo diri mole tikipó.

³⁴ Aimó atimané Yesumó betą hakesąai wejiró mo *wain* wejtamo hosekéróló tepeyaleteti melalemó néni hýyalepó.

³⁵ Atéró atimané ʔa filipaa ni tómó oleróló, kīlipaae ama kuti saairaalu atimané ni kukwia teraae horóló mé whīné ni kukwia mo donotóró muni dorowapa, ti ai whīnétóró sua yalepó.

³⁶ Atéró, ʔa teó sukuu betepa, kale diki tare whīrape atima kaae tawóló betó molepó.

³⁷ ʔa oleró betere ni topomó i betené dalepóló aseýóló oleralepó. Ai aseýóló olerale fo i ape.

JUDA SO WHI TĒTERÓLÓ KAAE TARE TOPO WHI YESU I
APE

³⁸ Kale ʔlémi nuku betale whī tamokélé ʔtamo betámó, me whī ama turu naase ʔeró nimó oleróo, me whī fé naase ʔeró me nimó oleróo yalepó.

³⁹⁻⁴⁰ Mepaae ai tumó fua wuatere so whī atimané folópu kelepéýóló faleýóló doka doka duraalu, “Yʔata kale momatere be fisikóló, sore be ʔemó momó ʔeyaalopó du betale whīpa, naaotei yʔa tao sae. Yʔtamo Kótóné Naalemapata, ti ai filipaa ni taaróló dere ape,” du betalepó.

⁴¹ Atéró kale dere kaae, mo so whīmó Talepaae momaratere topo whīrapenékélé, Moses-né aseʔere fo yó matere whīrapenékélé, mepaae whī disirapenékélé, faleýóló doka doka duraalu,

⁴² “Mepaae whīrape sukaʔsóró ama tao sua yaletai, ʔa sinaʔsóró amatei tao sinitupó. Ti ʔata, Israel fake so whīné doasi topo whī ereteiné filipaa ni taaróló dorowapa, ti ʔa ʔpaae kisipa tiki tiraalopó.

⁴³ Ama duraalutamo, ʔa Kótóné Naalemapóló kisipa tiki tirateremó, Kótóné ʔa tao saai kisipa mutepa, ti tao sópóló yae,” yalepó.

⁴⁴ Yesutamo kale betámó olerale ʔlémi nuku betale whī tamonékélé u whīrapené dere kaae,

à faleyóló doka doka dere forape dekeró du be-talepó.

Yesu sukale ala

(Mak 15:33-41, Luk 23:44-49, Jon 19:28-30)

⁴⁵ Téró suka tuámó 12 *kilok* sukakelemó kaae sóró fóló, be kuluka derepaae 3-*kilok*-mó hae kwia mo fea dikiyalepó.

⁴⁶ Atéro be kuluka 3-*kilok* seretamo, Yesuné doasi fo fakeyóló duraalu, “*Eloi, Eloi, lama sabakatani,*” ai fo feteyóló, “E teteróló kaae tare Kótó-ó, E teteróló kaae tare Kótó-ó, e yalo wotoró beterópóló noatepa taaróló feleé?” yalepó.

⁴⁷ Ti fo depa, mepaae aimó daae mole so whirapené ama ai dere fo wosóló duraalu, “Ama Elaijapaae ape yóló ai dere ape,” yalepó.

⁴⁸ Tétepa, atimakó whi betà mo hapale sururu yóló fóló, kale wépi kaae ɔla sóró séli kɛlaa kaae ere moi *wain* wɛi kale wépi kaae ɔlamó tópuró sóró, kapemó haka sóró Yesu nópóló melaai sóró felepó.

⁴⁹ Téyaletei, mepaae whirapené duraalu, “Ilaija wóló tao sene walémóló kelaalopa, atéro olerópóló taalae,” yalepó.

⁵⁰ Atéro, Yesuné ama kepe bete sókó furaalu, kale dere kaae doasi fo fake yóló à sinalepó.

⁵¹ Atéteretamotóro kale momatere be sataleróló oleró betere kuti óté kaae sóró tereketé doropóló, a salepaae sókó deralepó. Téturaalu, doasi bao yale tikimó kaporapekélé terekeyóló felepó.

⁵² Atéturaalu, whi dourale tikikélé turukwɛ fóló, mo take Kótóné ama kae sóró beterale so whi sukutepa douraletei, dou taaróló momó kepaayóló fua yalepó.

⁵³ Yesu atéro kepaayóló fi k̄lipaae, ai kale kepaayale so wh̄rape mepaae so wh̄iné kolópóló, Kótóné ama kae t̄enó betere Jerusalem be hulua-paae yó male felepó.

⁵⁴ Atétepa, kale diki tare wh̄rapené topo wh̄ró Yesu me ala yaq̄sóró, kaae tare diki tare wh̄rapetamoné doasi bao dere alaró mepaae kae kae dere alarapetamo kolóló, atima fea winé sukóló diri furu furu yóló duraalu, “Haió! i wh̄ta, Kótóné Naalematoró mo h̄tipó,” yalepó.

⁵⁵ Téró, Yesu ̄ mepaae ̄la ̄la yāȳtepa tao sóró mótua yale sorape, Kaleli hae kwia taaróló wóló, Yesupaae eratere ala kelaai mo tumó daae mulu, kese faló beterepó.

⁵⁶ Atima ai sorape kuamó Maktala be hulua sokó Mariakélé, Jems-ró Josis-tamoné hama Mariakélé, Sebediné naalema tamoné hamakélé, atima atéro daae molepó.

Yesu dourale ala

(Mak 15:42-47, Luk 23:50-55, Jon 19:38-42)

⁵⁷ Be mo felekemó dikiyaai deretamo, bet̄ Ari-matea be wh̄kó néli wh̄ Josep walepó. Ai wh̄ ̄kélé Yesuné yó matere wh̄ betalepó.

⁵⁸ Kale sek̄éné Yesuné tiki saai dapóló, kale topo wh̄ Pailat-paae wosene felemó, Pailat-né ama diki tare wh̄rapepaae duraalu, “I sek̄éné Yesuné tiki ama sóró faaipó dapa, sóró f̄póló melae,” yalepó.

⁵⁹⁻⁶⁰ Atéro matepa mo d̄ tekée fi *linen* kuti wisinaalené Yesuné tiki bopeyóló só fóló, mepaae suk̄ale wh̄ dourénire kane dolomó Yesuné tiki mulalepó. Téró kale dou t̄ kinaai aleyóló mulale kane fake biliraté fóló kinóló ̄ felepó. Ti ai

kane dolota, kale whi Josep a sukutepa dourópóló, aleyóló muló betere tikipó.

⁶¹ Atétepa, kale Maktala be hulua sokó Mariaró ama yakoma Mariatamo ai kale whi douró betere tiki kese faróló beterepó.

Yesuné tiki me ala yaqsóró diki tare whirapené kaae tare ala

⁶²⁻⁶³ Atéyale sisópaae dótóró sãa nóló betaairaalu, ɔla ɔla taleyóló mulóló, be deŕtepa i ala yalepó. Kale moma dere be kaae tare topo whiraperó Farisi whirapetamo Pailat beterepaae fóló duraalu, “Doa whi-ó, ai kale so whi dilikité kutu betale whi a sukãai bitu be de sore kemetepa, a momó kepaayóló betaalopó depa, ðané wosalepó.

⁶⁴ Atéró ai kale sukãle whiné ama yó matere whirapené ama tiki ɔlémi sóró fóló, mo whipaae a momó kepaayóló betera pó deté kuturaalu, so whi dilikãalo ai ape. Atéró dilikitere alané ama take folosóró so whi dilikãletei teraae faalopó. Téyaqsórópa, naao diki tare whirapené ai kale whi dourale tiki be de sosemó mo wisiyóló kaae tawópóló yae,” yalepó.

⁶⁵ Ai fo depa, Pailat-né so whi teŕteróló kaae tare whirapepaae duraalu, “Whi douró betere tiki mo wisiyóló kaae tawópóló, mepaae diki tare whirape dapesó fóló, etéró kaae tawae yóló yó melae,” yalepó.

⁶⁶ Atétepa atima fóló, kale whi dou mené tukjyalemóló kelaai tu kinale kane fakeró hãle daale kane kwiatamo meke eróló, tuãmó siri mulóló diki tare whirapepaae kaae tawae yóló sóró daalalepó.

28

Yesu kepaayóló fele fo

(Mak 16:1-10, Luk 24:1-10, Jon 20:1-18)

¹ Téró kale s̄aa naai tukóló mulale suka kemeyóló *fula* kaae sere be demó mo h̄ikatitei, Mak-tala be hulua so Mariaró yakoma Mariatamo kale wh̄i dou kelaai felepó.

² Atéró, kale so tamo dou tópaae sókó faai teó fu betepatei, bet̄a *ensel* hepen bemó dorowóló, dou kinó betere kane fake tukw̄e faróló ̄a tómó beterepó. Ai kane fake tukw̄e falateremó, mo doakale bao yalepó.

³ Ama tiki mo epée d̄e kaae iruraalu, ama deró betere kutikélé mo d̄e tekée fapa kelalepó.

⁴ Ai dou kaae tawóló betó mole diki tare wh̄irapené ̄a kolóló, winé sukóló diri furu furu duraalu, sukóló mole wh̄irape aoyóló haemó de-raapisa fóló molepó.

⁵ Téró kale so tamo sókó wapa, kale *ensel*-né atimaamopaae duraalu, “Diaamo wiyaq̄se. Di-aamota, filipaa nimó dale wh̄i Yesu kele walet̄ei yālo tuérápó.

⁶ Ti ̄ata imó muni, ̄a mulale tiki h̄alerapa kelaai ape. Ti take ama yale fotóró dokonóló, ̄a kepaayóló falapó.

⁷ Atérapa, diaamo hapale fóló, ama yó matere wh̄irapepaae i fo yae. ̄A mo ti suk̄aletei kepaayóló, dīa nalo wópóló ̄api Kaleli haepaae furaalu, ̄atamo aimó hokolaa yóló kelaalopa, ape yale fo yālo diaamopaae i dere ape,” yalepó.

⁸ Atétepa, kale so tamo wirutei mo haıtamo whı dou taaróló, ama yó matere whırapepaae yaai dapóló sururuyóló felepó.

⁹ Atéro fu betepa, Yesu hapale sókó wóló daalu kóleó yalepó. Atétepa, atimaamo ą daalepaae fóló, ama hómó apuó taru Tale-ó du betalepó.

¹⁰ Atétu betepa, Yesuné atimaamopaae duraalu, “Wiyaqse! Diaamo fóló, yało norapepaae diaaq ę u Kaleli haemó kelaasepóló ape yalepó, yaai fae,” yalepó.

Diki tare whırapené i ala kelalepóló yale fo

¹¹ Téró ai kale so tamo fu betepatei, kale mepaae dou kaae tawóló betale diki tare whırape atima momatere be kaae tare topo whırape beterepaae fóló, atimané kelale alarape fea yó melalepó.

¹² Ti fo depa, mo so whımó Talepaae momatere topo whıraperó mepaae so whı tetéróló kaae tare whı disirapetamo betapaae touróló bitu, i ala yaalopóló taleyóló mulalepó.

¹³ Atéro fo deyóló, kale diki tare whırape atimané kelale ala mo so whıpaae yaqsóro fo mulótu duraalu, “Mené diapaae noa ala yaleé depa i fo yae, ‘Da firepaae Yesuné ama yó matere whırape wóló, ama tiki qlémi sóro falapó yae,’ ” yóló doasi *moniné* dupuyalepó.

¹⁴ Atéro duraalu, “*Gavman* topo whıné i dere fo wosetepa, diqtamo doasi fopaae buóló me ala eraqsóro dią seséturaalu, dąnétei ama kisipa tiki feléaalopó,” yalepó.

¹⁵ Téró, kale diki tare whırape doasi *moni* sóro furaalu, atimapaae yae yale fotóroıti deté

kwęyalepó. Atéro dere fo so whi feané wosóló, fak-
erale fo mió i alimó betó mole Juda so whinékélé
wosóló mo kisiparapó.

*Yesuné ama yó matere whirapepaae yale fo
(Mak 16:14-18, Luk 24:36-49, Jon 20:19-23)*

¹⁶ Téro Yesu ą sukąai bitu, ama yó matepa
wosetere 11 whirapepaae, ątamo Kaleli haemó
daale hasi fosómó hokolaa yaalopó, yale fo tuęru
atima felepó.

¹⁷ Atéro fóló, aimó atimané ą kolóló, hemée
deyóló betó mulu Tale-ó du betalepó. Tétu
betaletei, mepaae whirapené Yesu ą hiti yale
molópóló, kisipa tamo mutu beterepó.

¹⁸⁻¹⁹ Tétepa, Yesu ą atima betere felekepaae fóló
duraalu, “Ó hepen bemókélé i haemókélé ere ala
fea yąło tęteróló kaae tanópóló, Kótóné ę sóró
beteró beterepó. Térapa, dią i hae kwiamó betóló
fale so whi beterepaae fóló, atimakélé yąło yó
matepa wosetere so whi beterópóló, yó maté
kwęyae. Atéturaalu Alima, Naalema, Deį Kepe
Wisi, ąané betą doimó węi tópurótua yae.

²⁰ Tétu, yąło diąpaae yae yóló mulale ala fea,
atimanékélé wosóló sya fópóló yó mótu betae. Yąło
dią taaróló feni, ą fea betąmó bitiré fóló, kemene
fole alimó sókó faalopóló i yóló mulatere ape,”
yalepó.

**Yesu Kerisoné So Whi Tao Sere Kisi Fo Wisi
The New Testament in the Falopa Language of Papua
New Guinea**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Folopa)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2009-10-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

0102a9df-173c-5a64-b766-14ab67a86105